

ЖУРНАЛ ВИЗНАНО ПЕРЕМОЖЦЕМ КОНКУРСУ "СВІТОЧ ПРИДНІПРОВ'Я"

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ЩОМІСЯЧНИК

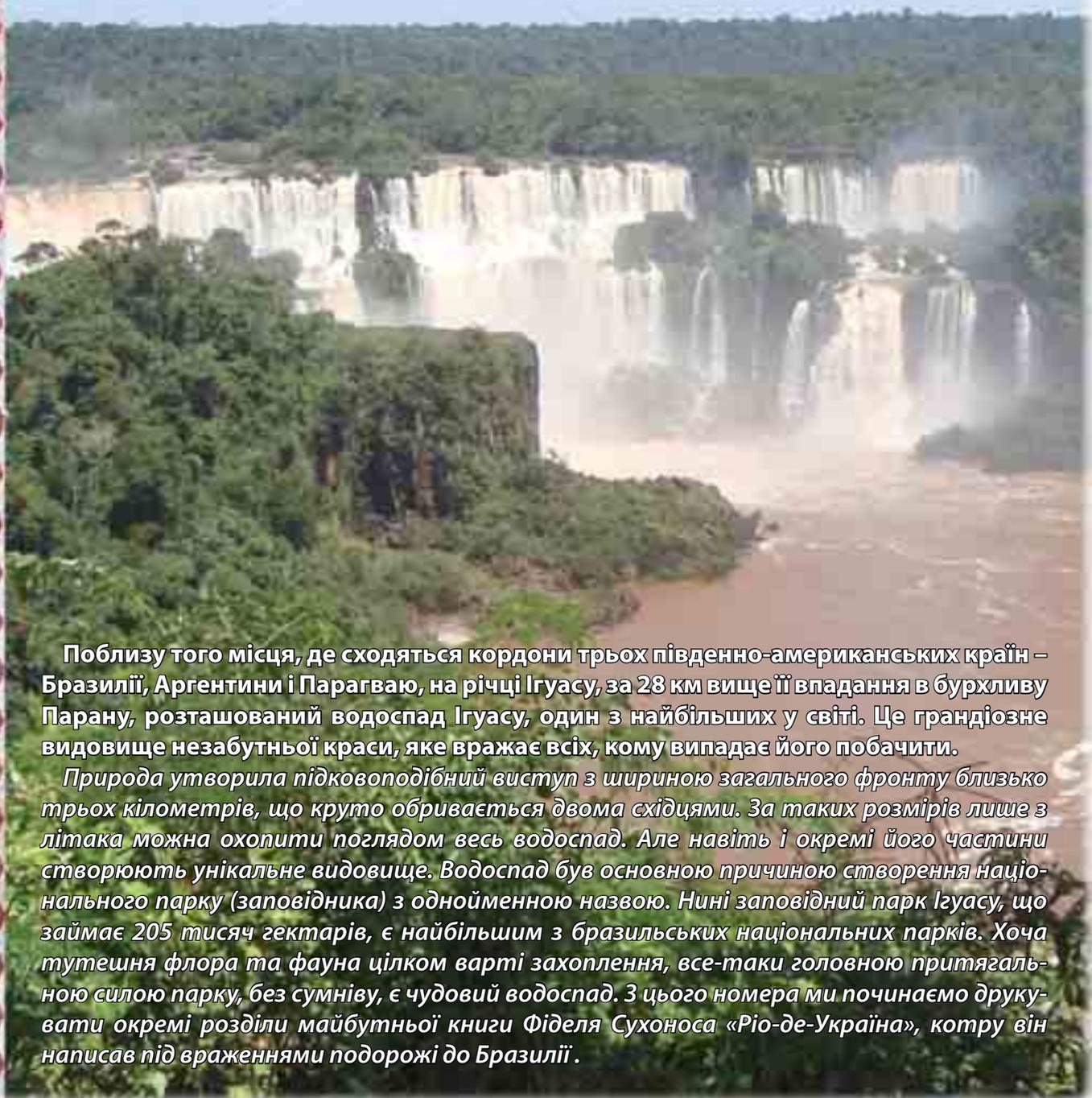
ВИХОДИТЬ З ЛИПНЯ 1991 р.

БОРИСТЕН

березень, 2010 рік

№ 3 (225)

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ, ПУБЛІЦИСТИЧНИЙ
ТА НАУКОВО-ПОПУЛЯРНИЙ ЩОМІСЯЧНИК

Поблизу того місця, де сходяться кордони трьох південно-американських країн – Бразилії, Аргентини і Парагваю, на річці Ігуасу, за 28 км вище її впадання в бурхливу Парану, розташований водоспад Ігуасу, один з найбільших у світі. Це грандіозне видовище незабутньої краси, яке вражає всіх, кому випадає його побачити.

Природа утворила підковоподібний виступ з шириною загального фронту близько трьох кілометрів, що круто обривається двома східцями. За таких розмірів лише з літака можна охопити поглядом весь водоспад. Але навіть і окремі його частини створюють унікальне видовище. Водоспад був основною причиною створення національного парку (заповідника) з однойменною назвою. Нині заповідний парк Ігуасу, що займає 205 тисяч гектарів, є найбільшим з бразильських національних парків. Хоча тутешня флора та фауна цілком варті захоплення, все-таки головною притягальною силою парку, без сумніву, є чудовий водоспад. З цього номера ми починаємо друкувати окремі розділи майбутньої книги Фіделя Сухоноса «Ріо-де-Україна», котру він написав під враженнями подорожі до Бразилії.

“БОРИСТЕН” – літературно-мистецький, публіцистичний та науково-популярний щомісячник.

Шеф-редактор Фідель СУХОНІС
Відповідальний секретар Андрій КОЦЮБІНСЬКИЙ
РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Іваненко Валентин Васильович – Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, проректор, доктор історичних наук, професор.
Світленко Сергій Іванович – Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, декан історичного факультету, доктор історичних наук, професор.
Швидько Ганна Кирилівна – Національний гірничий університет (м. Дніпропетровськ), професор кафедри історії і політичної теорії, доктор історичних наук, професор.
Удод Олександр Андрійович – Інститут інноваційних технологій та змісту освіти Міністерства освіти і науки України (м. Київ), директор, доктор історичних наук, професор.
Василенко Віталій Олександрович – Національний гірничий університет (м. Дніпропетровськ), професор кафедри історії і політичної теорії, доктор історичних наук, професор.
Поповський Анатолій Михайлович – Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, професор кафедри мовної підготовки, доктор філологічних наук, професор.
Демченко Володимир Дмитрович – Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, декан факультету систем та засобів масової комунікації, доктор філологічних наук, професор.
Заверталюк Нінель Іванівна – Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, професор кафедри української літератури, доктор філологічних наук, професор.
Шепелев Максиміліан Альбертович – Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, завідувач кафедри міжнародних відносин, доктор політичних наук, доцент.
Токовенко Олександр Сергійович – Дніпропетровський національний університет, декан соціально-гуманітарного факультету, доктор філософських наук, професор, голова спеціалізованої вченої ради ДНУ ім. О. Гончара з політичних наук.
Гнатенко Петро Іванович – Дніпропетровський національний університет, завідувач кафедри філософії, доктор філософських наук, професор, член спеціалізованої вченої ради ДНУ ім. О. Гончара з політичних наук.
Терещенко Алла Костянтинівна – Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.
Степовик Дмитро Власович – Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.
Грица Софія Іосипівна – Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.
Найден Олександр Семенович – Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор культурології, професор.
Китова Світлана Андріївна – Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького, професор кафедри української літератури, доктор культурології, професор.
Шейко Василь Миколайович – Харківський державний університет культури, ректор, доктор історичних наук (культурологія), професор.
Редактор – Наталя ПОХИЛЕНКО.

Представництва редакції:

у Києві – Юрій Завгородній. Т. 044-482-26-58, 050-469-88-63.
у США: Bahriany Foundation, INC. 8115 Roosevelt Ave., Arlington Hts, IL. 60005-2749 USA. Iarion Chejlyk 45 Mountain Ave. Warren, N. J. 07059;
з релігійних справ у США та Канаді: Mr. V. Babanskyj, 74 Oakridge, Watchung, N.J. 07069, USA;
у Канаді: Mr. J. Stech, 80 Coe Hill Dr., Art. 414, Toronto, Ont. M6S 3C9, Canada;
у Румунії: Ritco Virgil STR. 1 Decembrie 7. Bloc 19 Sc B. Ap. 8 8885 Macin Jud. Tulcea Romania;
у Бразилії: Pedro Harletskei AL. Augusto Stellf eld, 795 80410-140 Curitiba, PR BRASIL;
у Австралії: Mr. Fedir Habelko 5. Reserve C. T., Glenroy VIC. Australia - 3046 T. & Fax: 03.93061997
у Ізраїлі: Svitlana Glaz, Arie Rubin, 18/1, Lod, Israel;
у Польщі: Jurii Nawryluk, skr. poczt. 55, 17-100 Bielski Podlaski, Polska.
Журнал надходить до секретаріату Президента України.

Редакція не відповідає за думки і факти, викладені авторами на сторінках щомісячника. Листується з читачами лише через журнал. Редакція сплачує гонорари тільки за матеріали, які замовлені авторам.

Редакція залишає за собою право скорочувати матеріали без згоди авторів.

Адреса: “Бористен”, абонентна скринька 791, 49008, Дніпропетровськ, Україна.
Телефони: 050-340-28-27, (0562) 46-13-96.

Серія KB, реєстр. номер 16084-4556 ПР. Рік видання вісімнадцятий.

ЗАСНОВНИКИ:

Дніпропетровська міська громадська організація
“Товариство шанувальників журналу “Бористен”,
Національний гірничий університет.

ВИДАВЦІ:

Дніпропетровська міська громадська організація
“Товариство шанувальників журналу “Бористен”,
Національний гірничий університет, Дніпропетровський
національний університет ім. Олеся Гончара.

Постановою президентів ВАК України від 9-го квітня 2008 року за номером № 1-05/4 журнал внесено до переліку наукових фахових видань України, у яких можуть публікуватися основні результати дисертаційних робіт з історії, філології, політичних наук, мистецтвознавства та культурології.

E-mail: borysten@a-teleport.com

Наша вебсторінка: www.borysten.narod.ru.

Номер рекомендовано до друку вченою радою НГУ України.

Підписано до друку 31.03.2010 р. Формат 60/84/8, друк офсетний.

Умов. друк. арк. 2,79.

Зам. № 443. Тір. 1500.

ТОВ “Перша міська друкарня”.

Адреса: вул. Степового фронту, 11-а, 51400, м. Павлоград Дніпропетровської обл., Україна.

**УКРАЇНО,
ти - моя
молитва...**

Василь СИМОНЕНКО

Сергій БУРЛАКОВ

ДАЛЬНОЗОРЕ ДЕРЕВО

**В думи входить врунами - то поле,
Не дає забутися - то світ.
Дальнозоре дерево - тополя -
В узголів'ї пам'яті стоїть.**

**Україно, зоре-зоряниця,
Світанкова хвиля з-під Трипіль,
Хай летить могого слова птиця
На твою відраду і твій біль.**

**Скільки полягло в червону руту,
Аби ти, мов небо з-під крила,
У козацьку волю незабуту
Світлюю і щедрою пливла.**

**Україно, дихаю тобою.
П'ю життя зелену ненасить,
Бо рясна розгониста тополя
В узголів'я пам'яті не спить.**

**І твоє життя в душі клекоче,
В оболоні сонцем яро б'є.
Україно, щось в тобі пророче.
Буть мені спокійним не дає.**

**Я лечу на твій гарячий поклик,
розпростерши душу, а не прах. Україно!
Я люблю, допоки
Б'ється серце на твоїх вітрах.**

Анатолій ГРИЗУН

УКРАЇНСЬКА ФРЕСКА

**Століття наше бачу на початку -
На жаль, воно у зблисках чорноти:
Он, вгледів, дідуся мого по батьку
На сиву північ повезли кати.**

**Йде тридцять третій... У лихим щоденні -
Канібалізм, смертей нестерпний дух.
І відчуваю: мій дідусь по нені
Від голоду посинів і опух.**

**Лиш лозунги “Буржуїв ми розгромим!”
На вітрі хилитаються згори,
Під ними Україна в тридцять сьомім,
Понищена, поїде в табори.**

**І стане мені боляче та тяжко.
А як-то почувалося катам?..
Тебе, моя Вкраїно-горопашко,
Ніколи я нікому не віддам.**

**...Святе знамено з колосу й блакиті
Понад плечем натомленим сія.
Хмелію у твоєму дивосвіті -
Моя ти недоторка й честь моя...**

ЗМІСТ

С.Бурлаков, А.Гризун, вірші. 2 с. обкл.

Зміст; Т. Шевченко, «О, alma mater, зоре світанкова!» 1с.

Оксана Барановська, «Слово Тараса - наша зброя і краса». 2 с.

М.Степаненко, «Художник високої обдарованості». 3-6 с.с.

Ольга Авраменко, «Центр розвитку підприємництва «Бізнес-інкубатор» НГУ»; золоті думки. 7-9 с.с.

**"БОРИСТЕН",
березень, 2010 р.**

Жанна Крижанівська, «Перечитаймо твори Великого Тараса»; Ірина Гриценко, Альона Гулай, вірші; Еліна Заржицька, «Петриківський загальноосвітній середній школі виповнилося 200 років», «Неповторна Дніпропетровщина», «Наша гордість - жінки-вчені»; Павлина Письменна, «Не впаде зерня даремно...»; Наталія Дев'ятко, «Наука - ліхтар, що дозволяє бачити у темряві», «1 учень - 1 комп'ютер». 10-14 с.с.

Інф. ДНУ, «General motors» і ДНУ ім. О. Гончара - партнери...». 15 с.

Катерина Глущенко, вірші. 16 с.

Інф.ДНУ, «ЄС презентує економічну політику»; Ольга Шумейко, «Участь Карпатської Січі в українському визвольному русі першої половини ХХ століття». 17-18 с.с.

Л. Якобчук, Л. Хмельковський, «Про Біблію». 19 с.

Ф. Сухоніс, "Ріо-де-Україна". 20-24 с.с.

М.Смородський, «Болючий літопис позовного джигаду...»; І.Хейлик, «Венесуела». 25-27 с.с.

Інф.ДНУ, «Україна-Корея: перші кроки співпраці»; Леся Храплива-Щур, «Квітка мук і краси...». 28-29 с.с.

Еліна Заржицька "Три сходинки голодомору". 30-31 с.с.

Даринка Сухоніс, "Спекотне Rio de Janeiro". 32 с.

В. Білінський, «Країна Моксель-Московія»; А. Грещук, «Прощання матері з сином-повстанцем». 33-34 с.с.

Тетяна Гарькава, «Шляхи Господні незбагненні». 35 с.

Олеся Омельченко, вірш; Ф.Сухоніс, «Пам'яті Ярослава Горбачевського». 36 с.

Мудрість народів світу; реклама. 3-4 с.с. обкл.

О, ALMA MATER, ЗОРЕ СВІТАНКОВА!

19 лютого 2010 року до Міжнародного дня рідної мови Обласний центр історії та розвитку української мови ДНУ ім. Олеся Гончара провів презентацію книги нарисів про життєтворчість письменників – випускників Дніпропетровського національного університету "О, alma mater, зоре світанкова!". У роботі заходу взяли участь: ректор ДНУ М.В. Поляков, проректор з науково-педагогічної роботи у сфері гуманітарної освіти та виховання молоді В.В. Іваненко, науковці ДНУ, студенти факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства, представники Національної спілки письменників України: О.Н. Булах (Леся Степовичка), С.Р. Бурлаков, Н.В. Дев'ятко, М.О. Дружко, О.С. Завгородній, С.Я. Лебідь, О.О. Омельченко, О.В. Твердохліб, М.П. Чабан.

Декан факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства І.С. Попова, яка є науковим керівником Обласного центру історії та розвитку української мови, привітала присутніх зі святом, відзначати яке в стінах нашого університету слало вже доброю традицією. Особливо приємно, зауважила Ірина Степанівна, що саме до нього вийшла друком книга "О, alma mater, зоре світанкова!" – перша ластівка Обласного центру історії та розвитку української мови в проєкті видань про видатних письменників нашого краю, які закінчили ДНУ.

Цю справу достойно розпочали кращі студенти нашого факультету, які під керівництвом І.С. Попової, Н.С. Голікової, І.П. Мамчич зробили перший крок, аби заповнити помітну прогалину на лінгвістичному полі. Важливо, що ці творчі пошуки наших студентів та викладачів підтримуються керівництвом університету. Ректор М.В. Поляков безпосередньо переймався цією проблемою, ініціював і підтримував проєкт. Вітаючи всіх зі святом, відзначив, що цією книгою, безумовно, буде пишатися університет, побажав гостям творчих успіхів, а студентам – радості відкриттів, нових

звершень. Микола Вікторович висловив надію на те, що, можливо, невдовзі можна буде сподіватися на книгу спогадів про навчання в університеті, яка буде написана нашими славетними випускниками.

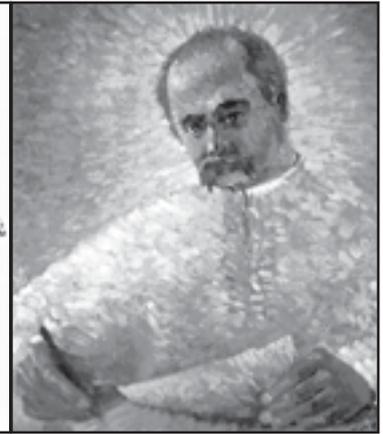
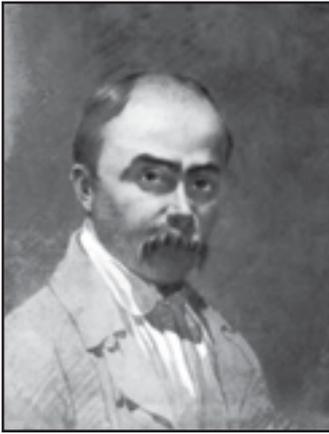
Право вручити книгу "О, alma mater, зоре світанкова!" письменникам, які були присутні на святі, було надано студентам – авторам художніх нарисів (усього їх 32) про життя і творчість. Імениті письменники звернулися зі словами подяки до юних творців, згадували із трепетом студентські роки, перше кохання, перші злети й падіння, а особливо – улюблених викладачів, які назавжди лишилися у вдячній пам'яті своїх учнів.

Подальші наукові пошуки студентського наукового товариства «Філолог» будуть спрямовані на вивчення мовних особливостей літературних творів письменників Придніпров'я, а також на те, щоб знайти й художньо оформити відомості про творче життя в царині літератури інших випускників alma mater – тих митців, високохудожнє слово яких проймає душі читачів, шанувальників української літератури.

Т. ШЕВЧЕНКО, провідний спеціаліст Обласного центру історії та розвитку української мови.

• ДО ШЕВЧЕНКІВСЬКИХ ДНІВ

СЛОВО ТАРАСА – НАША ЗБРОЯ І ОКРАСА

Оксана БАРАНОВСЬКА

Шевченка справедливо називають поетом слова, співу, митцем пензля. Він був сином мужика і став володарем в царстві духа, - писав про Тараса Шевченка Іван Франко. - Спочатку кріпак, який став велетнем у царстві людської культури... Доля переслідувала його в житті, скільки лиш могла, та вона не зуміла перетворити золоту його душі у ржу... Найкращий і найцінніший скарб доля дала йому лише по смерті — невмирущу славу і все розквітаючу радість, яку в мільйонів людських сердець все наново збуджуватимуть його твори.

Тарас Григорович Шевченко - син українського народу, гордість і слава його. Життя і творчість нашого Кобзаря є для нас своєрідним моральним кодексом, твори Шевченка роблять людей кращими, ласкавішими, доброзичливішими. Він є одним з найталановитіших і найвидатніших письменників світу. Відомий і як художник, а передусім — як полум'яний борець за щастя знедоленого українського народу. Важким і тернистим був шлях народного співця. Народившись у кріпацькій родині, він змалку, ще в батьківській хаті "бачив пекло", "роботу тяжку", "неволю". Дуже рано залишився без батьків. Але дух українця, який жив у ньому, його тримав та давав сили для розкриття творчості, що подарував йому сам Господь. Мальовнича природа рідного краю (Кирилівка) мала вплив на формування митця: милувала око, збуджувала почуття й думку. Рідна українська природа була першим Тарасовим джерелом розуміння краси, формувала його смаки, мислення.

Тихесенько вітер віє,
 Степи, лани мріють,
 Між ярами над ставами
 Верби зеленіють.

Дуже рано виявилися в Тараса здібності до малярства. В оточенні художників і письменників Шевченко швидко зростає духовно.

Тарас Шевченко відчув себе щасливим, бо став вільною людиною: "Живу, учусь, нікому не плакаюсь і нікого не боюсь, - писав він до брата, - велике щастя бути вольним чоловіком".

Хоч народився Тарас у кріпацтві, але, як слушно зауважив Євген Маланюк, "не прийняв він його ані фізично, ані морально, ані особисто, ані національно..."

Був він свідомий того, що своєю поезією випростовує тих, що "похилились", відродить в українців сам інстинкт панування на своїй землі". Кріпаком Шевченко ніколи не був, тому що в ньому жив козацький волелюбний дух. Як згадає поет Яків Полонський про Шевченка: був він людиною у вищій мірі не лукавою, загальноодвертою і навіть безстрашною в тому сенсі, що його непоміряні висловлювання часто змушували інших тремтіти за

нього. Він жив стремлінням і тим українським духом, що був його душею.

У спогадах відзначено палку душу і шире серце Тараса, гарну вдачу і м'який гумор, веселу безпечність і здатність до самопожертви, практичну розсудливість і огиду до підступності й улесливості, зроблене йому добро довіку не забував. З Шевченком пов'язана вся новітня література, її демократичні тенденції... джерелом їх буде шевченківське начало".

З-поміж безлічі книг, з якими має справу історія світової літератури, поодинокі виділяють ті, що ввібрали в себе науку віків і мають для народу значення заповітне. З появою цієї поетичної книжки література поповнилася ліричними та епічними віршами, громадянськими та інтимними творами, романтичними баладами і різними видами поем.

У "Кобзарі" поет висловив, насамперед, самого себе, свою особистість, зображення минулого й сучасного українського народу, його історію та географію, побут і мораль.

Тому "Кобзар" називають енциклопедією народного життя, а його автора — народним поетом.

Остап Вишня писав: "Тарас Шевченко! Досить було однієї людини, щоб урятувати цілу націю".

На тексти й мотиви "Кобзаря" сотні композиторів світу створили, близько 500 творів. Не дивно, що твори Кобзаря перекладені всіма слов'янськими мовами, а також багатьма іншими мовами. Про світову славу великого Кобзаря свідчать пам'ятники, встановлені в різних країнах світу: у Палермо (Канада), Бухаресті, Вашингтоні, Нью-Йорку, Парижі тощо.

Саме Тарас Шевченко вперше в історії порушив тисячолітню німоту соціальних низів. Тому "Кобзар" і має планетарне значення, саме українським словом уперше заговорили невідомі дані для елітарної культури світу, речником яких став українець, він своєю творчістю демократизував європейську й світову літературу, прорвавшись силою свого генія в культуру всієї планети і даруючи їй неосяжний діапазон людського болю покривджених і зневажених.

Шевченко — явище унікальне.

Він — вершинна парость родового дерева нашої нації, виразник і хранитель народного духу. Шевченко для свідомості українців — не просто література. Він - наш всесвіт. "Хто Шевченка прочитав, той багатший серцем став".

Явище Шевченка — виправдання України перед людством, підтвердження нашої національної повноцінності. Слово, яке не співвідноситься з його Словом, - нічого не варте. До Шевченка треба дорослати всім життям. □

Микола СТЕПАНЕНКО

Юрій Яновський

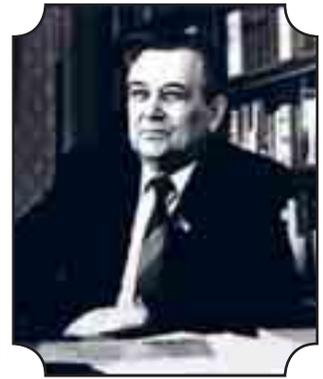
ХУДОЖНИК ВИСОКОЇ ОБДАРОВАНОСТІ

Юрій Яновський в діарійній мозаїці Олесь Гончар

За моїм уявленням, Юрій Іванович був людиною послідовною, людиною алмазної твердості.

Художній досвід Яновського багато значить для нашої літератури. Він створив свій оригінальний тип роману, свою стилістику фрази, слово його опукле, стереоскопічне, він володів тими скарбами, які прийнято називати таємницями майстерності.

Олесь Гончар

Олесь Гончар

Олесь Гончар свою мозаїку часу, тобто щоденники, густо населяє людьми, яких поділяє на різні категорії, даючи їм власну оцінку й ніколи не претендуючи на її незаперечність або вичерпність. До того ж, ця оцінка може змінюватися з негативної на позитивну чи навпаки, що посилює її об'єктивність, засвідчує неупередженість автора до подій, які він описує, до людей, яких він характеризує. Спектр протиставлень сфери "Людина" у діаріюшій строкатий: патріоти і зрадники, справжні слуги народу і кар'єристи, істинні борці за Україну і псевдопатріоти, свободоборці і пильнувачі режиму, новатори і ретрогради, уславлювачі історії і опоганювачі святинь, суперінтелектуали і невігласи, трударі і ледарі, талановиті майстри слова і графомани-строчкогони, безкомпромісні письменники і літературні пристосуванці. Його можна продовжувати і продовжувати. До прикладу, за такою ознакою, як вік, з-поміж людського загалу Олесь Терентійович вирізняє тих, у кого з роками на обличчі "все ясніше проступає душа", хто стає одухотвореним, і тих, у кого з літами зовнішній вигляд та внутрішній світ – душа – запливають тупістю, на виду з'являється "якась ніби сонливість, збайдужілість, а то й злість – застигла, постійна" [4, т. 2, с. 472]¹. До щедро вдуманих життєвим досвідом, одухотворених ним, освітлених невтримною жа-

добою пізнання світу й себе в ньому, до "наших найчистіших людей" [12 березня 1995], "вродливих людей нації" [24 липня 1993], людей рідкісної натури, виняткової талановитості й порядності автор щоденників відносить Юрія Яновського, Павла Тичину, Олександра Довженка, Івана Козловського. Цих видатних митців він знав особисто, мав частя спілкуватися з ними, називав їх своїми вчителями, багато чого перейняв від них, найперше – мистецтво ліплення образу та правдивого й високоестетичного зображення дійсності. Найдостойнішими своїми предтечами Гончар уважав Григорія Сковороду, Тараса Шевченка, Миколу Гоголя.

"Зостанеться навки в Україні чисте й святе, те, що від Яновського, Тичини, Довженка", – читаємо нотатку від 6 серпня 1993 року. Ці троє побратимів по перу освятили літературну дорогу авторів новели "Модри камінь", роману "Прапороносці", захистили його від несправедливої критики, уможливили його успішне і продуктивне самоствердження. Вони, зрештою, своїм життєвим прикладом допомогли Гончарові протистояти "шамотінню круг "Собору" [21 травня 1968] й іншим багаторічним цькуванням із боку можновладців, приручених, випещених ними критиканів.

Про Яновського залишено менше діарійних записів, ніж про Тичину й Довженка². Однак шані, поваги до цього художника аж ніяк не менше,

ніж до Павла Григоровича чи Олександра Петровича. На превеликий жаль, Юрій Іванович рано пішов із життя, не прочитав "Тронки", "Собору", "Твоєї зорі", від яких, певні, був би просто в захваті, бо відголос його неповторної поетичної прози виразно і яскраво залунав у Гончарових романах, повістях, оповіданнях, новелах. Яновський твердо вірив, що в особі Гончара наша література матиме талановитого майстра слова, і переконав у цьому своїх колег. Оксана Іваненко, до прикладу, пам'ятає, як він говорив про юного Олесь після опублікування "Альп": "Я вже казав Смоличу: скоро нам, Юро, умитись перед цим письменником. Ще ж ніхто так не описав боїв у місті" [6, с. 182]. Ці слова заслуженої похвали стали ніби пророчими: Олесь Терентійович гідно продовжив справу своїх попередників-наставників, достойно примножив їхній художній спадок, багато зробив для увічнення їхньої світлої пам'яті.

В Олесь Гончара було особливе ставлення до Юрія Яновського. Він часто перечитував "Вершників", любив цитувати напам'ять довжелісні рядки з роману в новелах, захоплювався манерою письма цього митця, його образами, пейзажами, мовою. Можливо, палку любов до степу, який у щоденниках названо країною блакитних марев [19 лютого 1983], прагнення розкрити його красу та велич Гончар перейняв саме від Яновського. Доля роз-

порядилася так, що ці двоє письменників мешкали в одному будинку, на одному поверсі, їхні кабінети дотикалися стінками один до одного. Олесь Терентійович і Валентина Данилівна назвали свого сина Юрієм – на честь дорогого їм друга й сусіда, а Яновський поіменував героїню останньої п'єси "Дочка прокурора" Лілею (так подружжя Гончарів кликало свою первенця – доню Людмилу, яка й досі добре пам'ятає доброго Юрія Івановича, що чукавав її на своїх колінах, коли запрошував до себе в гості або приходив у якийсь приват до її батьків) (див. про це: [1, с. 275-276]). У робочому кабінеті письменника Гончара й донині стоїть фотографія, з якої мило дивиться на своїх дорогих сусідів автор "Чотирьох шабел". Її подарувала дружина Яновського, написавши на звороті: "Дорогим Валентині Данилівні та Олесю Терентійовичу з любов'ю і великою подякою за сердечне ставлення до пам'яті Юрія Івановича.

Тамара Яновська
1955"³.

Тамара Юріївна не забувала привітати з днем народження Юрка Гончара, тезку її незабутнього чоловіка, й приносила хлопчикові смачний власноруч спечений горіховий торт. Зі спогадів Валентини Данилівни дізнаємося, що Яновський урятував Гончара від безглуздої операції видалення нирки, яку свого часу сам переніс і сповна відчув на собі, що життя з однією ниркою – це напівіснування. Сво-

¹ Надалі вказуватимемо лише дату щоденникового запису.

² Пор.: Павло Тичина (104 записи) – Олександр Довженко (107 записів) – Юрій Яновський (52 записи).

³ Таке ж фото, але з іншим написом – "Згадуйте його веселим" – подарувала Тамара Яновська письменниці Оксані Іваненко, з якою багато років приятелювала [6, с. 185].

⁴ Про це говорить у спогадах про Юрія Яновського письменниця Оксана Іваненко: "Моя дочка Воля росла дуже слабенькою, часто хворіла, довелося навіть покласти її в лікарню. Якось приходить мій чоловік додому і каже: "Зустрів Юрія Івановича, він питає, чому Оксана ходить з порожніми очима? Я пояснив, що дуже хвора дочка, їй мають робити черепну операцію". – "Передайте їй, що мені зробили 18 операцій і з них 2 черепних і – бачите – нічого. Хай не хвилюється!" [6, с. 178].

їми настійними порадами й наполяганнями – “Робіть усе, щоб нирку Олесеві залишити. Не дозволяйте видалити. Він молодий, організм побореться... Консультуйтеся і консультуйтеся...” – він переконав хворого і його дружину, аби ті не слухали “київських світліл” і відмовилися від повторного ножа. Гончарі повірили “до-свідченому” в медицині Юрієві Яновському, якому довелося витерпіти 18 складних операцій⁴, і диво сталося – Олесь Терентійович вийшов із лікарні з обома нирками. “І це, – напише пізніше Валентина Данилівна в споминах, – завдячуючи Юрію Івановичу. Ми завжди пам’ятатимемо про цю неоціненну дорогу нам моральну підтримку й порад” [1, с. 275].

Для Олесь Гончара Юрій Яновський – одна з найзнаковіших постатей у нашій літературі. По-перше, він цілком самобутній, ні на кого не схожий митець, який упродовж усього творчого життя був надто самовимогливим, прирік себе на виснажливий, проте чесний і сумлінний труд: “Я буду суворим майстром. Я не випущу тоді блукати поміж рядків зайвого слова, я не дам дивитись на будівництво моїх будівель” [3, с. 124]. Письменник не порушив цієї обітниці, завдяки своїй невтомній щоденній праці приніс людям багато добра. У Юрія Яновського, записано в щоденниках 12 вересня 1972 року, дуже розвинене почуття величчю народу, з якого вийшов і якому присвятив себе, і величчю часу – дня вчорашнього, який сам пережив і про який довідався з історичних джерел, від старших людей, дня сьогоднішнього, який творив, і дня завтрашнього, який зримо уявляв і намагався облагородити його. Крім того, письменника Яновського не поглинули традиції епохи, не асимілювала мода, навпаки, він залишився самим собою⁵.

Варта особливого уваги розповідь про місце у творчому житті Гончара Юрія Яновського. Ідеться передусім про

1946-1947 рр., коли Олесь Терентійович випробовував себе в романному жанрі, коли він, тоді ще не відомий прозаїк, мріяв про велику літературу, пильно і з настоїгою приглядався до себе, прискіплюво-уважно прислухався до голосу досвідчених письменників, зрештою, коли його взяла під прицільний обстріл тодішня критика, яка не любила оступатися, не звикла змінювати гнів на милість, а тим паче визнавати своїх помилок. Вона, удаючись до надійно апробованих у тридцятих роках репресивних методів, спопеляла сотні митців. З-поміж них міг би опинитися й Гончар. Однак такого лиха, на щастя, не сталося. І роль Юрія Івановича в цьому неабияка.

За 1946 рік Олесь Гончар зробив у щоденниках усього 7 нотаток, за 1947 – жодної. На превеликий жаль, залишилася не зафіксованою історія написання роману “Прапорносці”. У тому, що 1947 року до читача дійшла перша його частина, найбільша заслуга Яновського. Юрій Іванович не лише підтримав і окрилив письменника-початківця, не тільки “перший провів... добрий початок його літературного життя” [6, с. 59], а й урятував від КДБ, від переслідування за націоналізм, можливо, навіть від арешту, оскільки вихід у журналі “Вітчизна” “Альп” надав авторові такої слави, яка “всі тодішні доноси заглушила”.

Гончар увесь у напрузі, у тривожному чеканні, адже його повість потрапила до рук видатного майстра слова. “Чи скоро буде читати Юрій Іванович “Альпи”? – запитує він Білоуса в листі, датованому 25 серпня 1946 року, і просить у нього поради: – Чи не краще буде ще написати йому особисто й листа” [2, с. 58]. Очевидно, Дмитро Григорович підтримав цю пропозицію, бо, як видно з листа до нього від 3 жовтня 1946 року, Олесь Гончар насмілювався потривожити Яновського й попросив його перетерти повість із піском,

“оперувати, ампутувати нещадно, де треба”⁶, її [2, с. 60]. Не хоче молодий письменник, “щоб якийсь голодний психоловець дівав хоч найменшу змогу, вчепившись за якесь місце, слинити всі “Альпи”. Він удруге звертається до Миті Білоуса, аби поглянув на повість свіжим оком і постриг її, де треба [там само].

Невимовною радістю для Олесь Гончара стала вістка від самого Юрія Яновського:

“Шановний товаришу Гончар!

Листа Вашого одержав, але кілька днів не міг одповісти, бо хворів на грип. Ваша повість “Альпи” (1 част.) мені сподобалась, я побачив у ній надійну руку, упевнений про заїчний хист. Добре задумано, живі образи, добрий оптимізм і енергійне розгортання дії. Цілком зрозуміло, чому мова Ваша ще не на тій височині, на якій у Вас інші сторони твору. Отже, коли дозволите Вам порадити – зверніть основну вагу на мову. Читайте щодня словник. Записуйте до книжечки всі цікаві слова, звороти. Не соромтеся прочитати й Ганну Барвінок. Проте Ви самі знаєте, що Вам робити. Я ухвалив повість до № 7-8, вона набрана й зверстана. Але на сьогодні я не знаю, як вирішити новий редактор.

Бажаю Вам успіхів і розчарувань, болю й радощів. Працюйте, – було б прикро, коли б Ви збилися на легку дорогу.

Привіт.

Ю. Яновський” [11, с. 5].

Великим ударом для Юрія Івановича як людини незвичайної чутливості, тонкої душі стало безжалісне шельмування роману “Жива вода”. Голова Спілки письменників нарочито вказав на “больові точки” твору, отже, відкрив мішень критикам. Корнійчук з усією серйозністю та відповідальністю заявив, що українська література втратила Яновського-романіста й одержала Яновського-натураліста, який замість того, щоб ушляхляти соціалістичну дійсність, показує все найгірше в суспільстві,

усе найбрутальніше в людні. У нього немає гордості за Радянську Україну, за свій народ. Письменник дискредитує комуністів, блідо, схематично подає образи народних слуг. Шкодує Олександр Євдокимович, що “Живу воду” зарано передали по радію, увели в оману слухачів, які вірили письменникові, чекали на його нову прозу і драматургію.

Більшість тих, хто взяв участь у дебатах на пленумі, не забували сипонутти солі на свіжурану Яновського. Приміром, Павло Усенко заявив, що Юрій Іванович безжалісно паплюжить радянську дійсність, уливає в наш сьогоднішній келих отруту своїх учорашніх сумнівів. Іван Ле картав недавнього свого доброго приятеля, що той носить у собі рецидиви хвилювізму. Підспівували Корнійчуків Лазар Санов, Ілля Стебун, Олександр Копиленко, Олександр Левада, Павло Байдебур, Юрій Смолич, Микола Бажан. Олесь Гончар звинувачує Бажана, що опинився серед опонентів і настійно вимагав від автора “Живої води” порвати зі своєю темною мінувшиною [21 жовтня 1979]. На тому погромному зібранні Микола Платонович сказав, що товариш Яновський має збагнути гостроту критики, продумати її до кінця, мусить остаточно витравити всі невидимі ниті, які його еднають із минулим і які наскрізно пронизують роман. “Це й є, – на думку доповідача, – ота творча самокритика письменника, без якої не можна рухатись вперед, без якої не можна ні творчо, ні ідейно зростати, щоб іти нога в ногу з партією і народом у їх нестримному і швидкому русі вперед” [7, 1947, 25 вересня].

Статтю “Проти націоналістичних перекошень в сучасній науці про історію України” надрукувала популярна на той час газета “Радянська Україна” [9, 1947, 13 грудня, 14 грудня]. Після розлогого переднього слова про розгор-

⁴ Занесені до щоденника 26 листопада 1956 року слова: “Художник щоразу все мусить відкривати заново, все з самого початку. Для нього нема готових розрахунків, ні відкритих законів. Гомер тільки один, і Толстой тільки один. І всякий інший може бути тільки один в тому розумінні, що – відкривач, весь щоразу новий, неповторний” без будь-яких застережень і натяжок, згідно з концепцією їхнього автора – Олесь Гончара, пасують до Юрія Яновського. Отож, з-поміж “усяких інших” неповторних відкривачів у мистецтві на першому місці художник, перу якого належать “Чотири шаблі” та “Вершники”.

⁶ Майже через три десятиліття Олесь Гончар знову пригадує про це своє листування з Юрієм Яновським: “...в перший повоєнний рік, коли були написані “Альпи” і треба було вирішити, куди посилати, на думку спало: є ж у Києві журнал, що його редагує Юрій Яновський... Надійшли потім до Дніпропетровська рядки, написані його рукою: вперше тоді довелося побачити почерк Яновського, рівний, красивий, просто сказати б, елегантний...” [3, с. 119].

тання наступу комуністичної ідеології на капіталістичні пережитки у свідомості людей, на прояви старої, буржуазної ідеології в галузі радянської науки, літератури, мистецтва автор починає безжально громити український буржуазний націоналізм, нещадно викривати його рецидивів у сучасній українській літературі, зокрема у творчості таких письменників, як Максим Рильський, Юрій Яновський, Іван Сенченко. Найбільше дісталось Максимові Тадейовичу за поему "Мандрівка в молодість", трохи менше - Юрієві Івановичу за роман "Жива вода" та Іванові Юхимовичу за роман "Його покоління". "Юрій Яновський, - пише Бажан, - в минулому автор таких націоналістичних творів, як "Чотири шаблі" та інші, - зараз формально темою свого роману "Жива вода" взяв нашу післявоєнну колгоспну дійсність, але по суті сплотив її, викривив образи радянських людей, дав цілу проповідь примату біологічного над соціальним у людини - реакційну концепцію, характерну для хвилювізму.

Яновський не хоче бачити передових людей нашого суспільства, не хоче бачити перетворюючої сили більшовицької ідеології, вигадуючи натовість патологічні персонажі й епізоди, штучні, надумані, антихудожні, завданням яких є дати сплотивлений, викривальний образ нашої дійсності, проти всієї краси і величчя морального обличчя і історичних подвигів найкращих представників людства, перших на землі будівників комунізму, наших радянських людей. Ці прийоми і ці погляди автор витяг з арсеналу ваплітництва й хвилювізму, з арсеналу націоналістично оббріхуваної й сплотивленої дійсності Радянської України".

Прокритикував Микола Бажан Юрія Яновського і на другому з'їзді письменників, що відбувся в грудні 1948 року. Викривлене зображення передових людей, зокрема комуністів, у романі "Жива вода" промовець пояснює неподоланістю рецидивів у свідомості його автора.

Микола Платонович протягом усього життя мучився,

що завдав страшного болю своєму другові Яновському виступом на вересневому пленумі, а ще - більше пасквілем у газеті, яку читали мільйони людей. Про свою провинку перед Юрієм Івановичем він не раз зі сльозами на очах розповідав Гончарові [6 грудня 1977]. Бажан, констатує автор щоденників, "справді тяжко страждав, бо, як ніхто, усвідомлював глибину свого гріха. Просив прощення на могилі Яновського за свою страшну статтю в "Радянській Україні" від 13 грудня 1947-го... та невідомо, що сказав йому у відповідь із того світу зраджений друг..."

Якщо повернутися до покаянь Миколи Бажана, то одне з них - есей, присвячений пам'яті Юрія Яновського, "Майстер залізної троянди", у якому на прикладі долі людських передано трагізм і велич цілої епохи. Бажан заявляє, що писана поривом "Жива вода" витекла з чистих джерел чулої і вразливої душі Юрія Івановича, але стала для нього терпкою й гіркою. Критики не побачили в романі переживань і радощів письменника, а примітивно звинуватили його в тому, що не лікував людські душі, як годилося б це робити в повоєнний час, а роз'ястрував їх. Цей твір - чи не найстрункша зі всіх повістей, у якій є непродумані місця, є недоречності, але вони "при неупередженому ставленні до книги не давали підстав для тієї гострої критики, якій роман... було піддано... Я мусив тобі стільки ще сказати, - звертається Микола Платонович до покійного друга. - Не встиг. Не встигну виказати навіть мовчанням. Не поділюся з тобою недоомовленим. Понесу в собі. В дальній літа, до краю" [6, с. 57, 61].

Яновський нібито все пробачив Бажанові, попросив його при першій зустрічі після всіх неприємних їм обом перипетій більше не згадувати про критику. Та це не заспокоїло Миколу Платоновича, разучий біль, мовчазний крик, незвичайна туга не полишали його до сконання.

Що ж до реакції Яновського на адресовані йому серйозні звинувачення, то вона

була й мала розголос. 1 квітня 1948 року в "Літературній газеті" Юрій Іванович публікує самокритичне пояснення "Мої помилки", у якому переглядає рік за роком свій творчий шлях і прагне розібратися у власних помилках, зізнається (невідомо, щиро чи ні), що суворі і правильна критика дала свої плоди - у новій праці він робить відповідні висновки з неї. Тих, хто картав художника, не влаштувала така його "непокаянна" позиція, тому вони вклали в уста редакції свої нові претензії письменникові: "Публікуючи лист Ю. Яновського, редакція розцінює цей його виступ як незадовільний, лише як першу спробу до визнання тих серйозних ідейно-творчих хиб, яких припустився він у своїй літературній діяльності, зокрема в романі. Повне усвідомлення Ю. Яновським порочності своїх ідейно-творчих засад дасть йому можливість твердо стати на шлях радянської літератури, на шлях соціалістичного реалізму" [7, 1948, 1 квітня].

Автор "Живої води" змушений був визнати справедливу сувору партійну критику роману і на другому з'їзді письменників України, який відбувся в грудні 1948 року. Він дякував громадськості, що правильно вказала йому на помилки й зобов'язала їх виправити. Учасники цього зібрання дізналися від Юрія Івановича, що він працює над новою редакцією твору, вносить зміни в "Київські оповідання", створює кіносценарій про боротьбу українського народу з німецько-фашистськими загарбниками, перекладає українською мовою роман Еренбурга "Буря" [7, 1948, 9 грудня]. Нелегко було хилитися Яновському, але обставини, у які він потрапив, вимагали від гордого письменника якщо не каюття, то бодай якое реактування на серйозні звинувачення. Колишню "Живу воду" після доопрацювання (зроблено до 200 уточнень) названо "Миром". Цей роман, на думку Олеса Гончара, - "дивовижно невдала річ, створена за тодішньою схемою: повертається з фронту лейтенант чи полковник, очолює колгосп і виводить у передові..." Злі

цькувачі домоглися свого: унаслідок саморедагування, самоцензурування твір утратив свою колишню змістовну і художню чарівність. Можна лише уявити, як тяжко було Юрієві Яновському переполоскану серцем та розумом "Живу воду" зодягати в чуже, казенне вбрання, яке йому не до душі й не до смаку.

Олесь Гончар твердо переконаний, що інший роман - "Вершники" - від критики врятували росіяни. Якби не вони, "заклювали б тоді Яновського свої провінційні круки... Як заклывали перед тим "Чотири шаблі", що й досі їх не відключеш" [14 вересня 1972]. Відомо, що новий твір, яким Юрій Іванович захищався від терору, як Олександр Довженко - "Аероградом", Максим Рильський і Микола Бажан - одами Сталіну [16 липня 1994], спочатку надруковано в Білокам'яній у перекладі П. Зенкевича, а вже згодом, коли в столиці Союзу РСР відбулося спеціальне обговорення роману, - у Києві. Ця творча московська імпреза принесла Яновському визнання на батьківщині, чого він дуже чекав, зняла з нього на певний час ярлик "попутника" та націоналіста й уславила як прозаїка на всю тодішню багатонаціональну країну.

Гончар першим запропонував проти тих, хто намагався вилучити роман "Вершники" із шкільної програми, проти "діячів" задріпаних, які "жваво працюють ліктями, атакують уже й шкільні програми: доки, мовляв, вони будуть забивати голови учням всякою старизною, Нечуями та Вовчками? Пора вже на їхнє місце ставити нас, модерних!..." [25 серпня 1977]. Сучасних "авангардистів", точніше - репрезентантів нової хвилі, які насмілилися кидати каміння в Рильського і Яновського, він називає нещасними, патологічно озлобленими представниками нації, котрі нічим не кращі від руйнівців України в роки колективізації, висаджувачів у повітря соборів та церков. Ці "сліпці, войовничі міщани без совісті й честі" через свою переважність відмовляються відзначати 75-ліття Яновського. Не на творця "Вершників" та "Чотирьох шабель", а на них,

⁷⁴ "Молодці кіровоградці, - занотовано в щоденниках 14 вересня 1972 року. - Тепер поряд з Хутором Надія - цим орлиним гніздом корифеїв - виріс ще один культурний осередок - меморіал Яновського".

безбатченків, зараз мода [25 серпня 1977]. Та вона, запевняє Олесь Терентійович, обов'язково мине, від неї не залишиться й сліду. Те ж, що подарували нам у спадок мудрі й талановиті попередники, житиме вічно й хвилюватиме серце та розум достойних нащадків, змушуватиме їх продовжувати справу батьків.

Олесь Гончар завжди був серед шанувальників Юрія Яновського. У 1972 році він очолював Республіканський ювілейний комітет із відзначення 70-річчя митця, укупі з іншими майстрами слова прибув на кіровоградську землю, де взяв участь у відкритті Музею, пам'ятника Яновського, а також пам'ятного знака – величезної базальтової брили на місці, де стояла колись хата, у якій народився письменник⁷. Виступаючи перед земляками Юрія Івановича, Олесь Терентійович удало порівняв його з Гоголем, зауваживши, що ці двоє великих наших синів уславили красу і героїку українського степу – арили боротьби волелюбного народу за свою свободу. На урочистому вечорі в Кіровоградському будинку культури Гончар виголосив слово про силу й невичерпність таланту ювіляра, про манеру його письма. Він, зокрема, сказав, що Яновський не був земним довгожителем, проте залишився довгожителем духовним. Доповідач говорив і про поетику митця, звернувся до науковців, аби вони досліддили художній густопис співця степів, красу його стилю. У нотатці від 27 серпня 1972 року, присвяченій ювілеєві автора “Вершників”, подано й деякі біографічні відомості: батьки його були заможні, володіли півсотнею гектарів землі, мали змогу вчити хлопця в реальному училищі (1912-1919 рр.), яке він закінчив із медаллю; Юрка няньчила баба Келя (Килина Чорнуха), якій нині 110 років, але вона ще впевнено топчє ряст і прийшла з онуками та правнуками на свято. Олесь Терентійович заніс до щоденників відомості про точне місце народження письменника – село Майерове. При цьому він покликається на Сергія Плачінду, який провів ціле розслідування про родо-

від Яновських і аргументовано довів, що Юрій Іванович народився в селі Майеровому Компаніївського району Кіровоградської області (за сучасним адміністративно-територіальним поділом). Сергій Петрович спілкувався з матір'ю письменника Марією Мусяївною Яновською, відшукав документальне підтвердження її розповіді – запис у книзі Обертасівської церкви: “...на сторінці 416-й під датою 14 серпня знаходжу ім'я новонародженого: Григорій. А в графі батьків сказано: “Деревни Татиановки Елизаветградский помещанин Иоанн Николаев Яновский и законная его жена Мария Мойсеевна, оба православные”⁸ [6, с. 286]. А це, занотував Олесь Гончар, уже в іншій світлі подає все життя і творчість Яновського, стихію, з якої він виріс і яку переніс у свої твори, яка забуяла в його прозі, магічно причарувала своєю неповторністю читача [28 серпня 1972].

Святкування 80-ліття Яновського розпочалося не на Кіровоградщині, а в Києві. Участь у ньому Гончара щонайактивніша: очолив, як і 1972 року, Республіканську ювілейну комісію. 27 серпня, у день народження художника, Олесь Терентійович відкривав присвячену митцеві виставку в Музеї-архіві [27 серпня 1982]. 7 вересня він писав до пізньої ночі виступ на вечір пам'яті Яновського, а виголосив його 10 вересня в Колонному залі імені М. В. Лисенка Київської державної філармонії. Зміст ювілейного слова, що одержало назву “Співець мужності, людської чистоти”, трохи заідеологізований. Як на нинішні мірки, то в ньому надто возвеличено атмосферу перших пореволюційних літ і будівництво нової соціалістичної культури, переоцінено витязів революційної боротьби, багато з яких невдовзі стануть організаторами масових репресій, голодоморів, винищать мільйони безневинних людей. Водночас ця публіцистична розвідка є винятково актуальною й цінною, бо її авторові вдалося побачити в Яновському те, що не помітили інші. Він, доводить Гон-

чар, по-особливому увійшов у літературу: зі стезі “романтичних полинів”, які топтав у юності, він непомітно, без галасу, без підмоги критики повернув на дорогу поетичного реалізму як найпотужнішої підвалини художньої сили. Подоланий літературний шлях яскраво передають його “Чотири шаблі” і “Вершники”. Знаменним є й те, що Юрій Іванович виріс на народних джерелах. Народні думи, “Тарас Бульба”, Микола Гоголь, а якщо глибше, то геніальне “Слово о полку Ігоревім”, наснажували і раннього, і зрілого Яновського. Нарешті, цей майстер слова мав своє, а не позичене в когось, бачення світу, володів своїм внутрішнім голосом, що вивів його на духовні високості. Олесь Терентійович досить влучно назвав Юрія Івановича “інтелігентом, що виріс на чорному, окропленому гірким потом отечькому хлібі”, людиною обов'язку й благородства, яка достойно пронесла почесне й відповідальне звання письменника, не втратила гідності в тяжкі години випробувань, яких їй випало на короткому віку понадміру багато [22 вересня 1982].

Про шанобливе і трепетне ставлення Гончара до Яновського можна судити з його публіцистичних статей, зокрема таких, як “Блакитні вежі Яновського” (1974 рік), “Майстер суворий і ніжний” (1972 рік). Перша з них – лірично піднесене повістунання про неповторні блакитні вежі, “з самого серпневого неба збудовані” [3, с. 121], – майже повністю представлена на щоденникових сторінках, написаних у різні роки. У другій статті подано найважливіші відомості про

поетичну, прозову і драматичну творчість не просто письменника, а за оцінкою Олесь Терентійовича, “художника-відкривача, що дорожив свіжістю, правдивістю образів”, був нетерпимим до “будь-якої рутини, до хуторянського епігонства” [3, с. 123].

Гончарові слова “майстер з Божої ласки”, мабуть, найповніше відображають мистецький світ автора “Чотирьох шабел” і “Вершників”. Твердження Яновського: “Гончар – письменник справжній” – усеохопно й об'єктивно характеризує одного з найвеличніших і найдостойніших прозаїків другої половини тривожного ХХ віку. Життя потвердило істинність цих оцінок, довело, що духовний шлях Юрія Яновського й Олесь Гончара пролягає у вічність, мчить вершинами у святу будучину, височіє собором над грішним і праведним світом. Цей нестримний поступ відсіє все те ідеологічне павутиння, яке кружляє над Яновським та Гончаром, без якого ці два лицарі духу навряд чи могли б вийти на широку літературну дорогу. Залишиться сила їхнього художнього таланту, грітиме й зцілюватиме людські серця й душі виплекані ними, добує з гущі народної, філігранно оброблене слово, яке переливається, грає всіма барвами, вабить до себе і змушує всіх, хто спрагло припадає до невичерпного, свіжого, чистого джерела нашої мови, задумуватися над отим вічним, над отим сокровеним: якого ми племені-роду? де наше коріння? куди прямуємо? коли заповажаємо себе і встанемо з колін?

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гончар Валентина. “Я повен любові...” (Спомини про Олесь Гончара) / В. Гончар. – К.: Сакцент Плюс, 2008. – 448 с.
2. Гончар О. Т. Листи / О. Т. Гончар; упоряд. В. Д. Гончар, Я. Г. Оксюта. – К.: Укр. письменник, 2008. – 431 с.
3. Гончар Олесь. Письменницькі роздуми: Літературно-критичні статті / О. Гончар. – К.: Дніпро, 1980. – 314 с.
4. Гончар Олесь. Щоденники: У 3-х т. / О. Т. Гончар; упоряд., підгот. текстів, ілюстр. матеріалу В. Д. Гончар. – К.: Веселка, 2002–2004. – Т. 1 (1943–1967). – 2002. – 455 с. – Т. 2 (1968–1983). – 2003. – 607 с. – Т. 3 (1984–1995). – 2004. – 606 с.
5. Іовенко Світлана. Мить остаточного прозріння: Від Григорія Сковороди – до Миколи Бажана (Про художньо-публіцистичний фільм Ролана Сергієнка “МЕЖА”. “Українохроніка”) / С. Іовенко // Вітчизна: Літературно-художній та громадсько-політичний журнал. – 1994. – № 9–10. – С. 108–120.
6. Лист у вічність: Спогади про Юрія Яновського / Упоряд. Т. Й. Стах. – К.: Дніпро, 1980. – 349 с.
7. Літературна газета. – 1947. – 25 вересня; 2 травня; 1948. – 1 квітня.
8. Літературна Україна: Газета письменників України. – 1982. – 29 вересня.
9. Радянська Україна: Орган ЦК Компартії України. – 1947. – 13 грудня, 14 грудня.
10. Родинний архів Олесь Гончара.
11. Слово про Олесь Гончара: Нариси, статті, листи, есе, дослідження / Уклад. В. Коваль. – К.: Рад. письменник, 1988. – 647 с.

⁸ Майерове, від німецького сова “майер” (управитель маекту) [6, с. 279].

Центр розвитку підприємництва «БІЗНЕС-ІНКУБАТОР Національного гірничого університету»

**Бізнес-інкубатор
Національного
гірничого
університету
ЗАПРОШУЄ!**

...Знову пролунала знайома усім мелодія, така сердечна й тепла, що, мабуть, немає жодної людини, на чолі якої не з'явилася в цей час по дитячому світла та радісна посмішка - дзвоник з пари у Національному гірничому університеті. І саме ця, на перший погляд, не найважливіша річ, змусила величезний механізм університету рухатись з подвійною силою коридорами, залами, сходами. Також рухалась і я, як маленька частинка двигуна - «гвинтик», звичайний студент... І була щасливою серед цієї стрімкої маси людей. Але в той час мої думки були зайняті ось чим. Несподіваний візит двох привітних дівчат до аудиторії та їх розповідь про новостворений проект нашого університету — Центр розвитку підприємництва «Бізнес-інкубатор НГУ» - збентежили мій внутрішній світ. В руках я тримала листівку, і мої очі вже, мабуть, вшосте передивлялись два стовпчики тексту: «Що Вам пропонує БІ?» та «Що це Вам дає?». Одне за одним поставали питання... Ні, не поставали... вони нанизувались у намисто... ні, це був справжній калейдоскоп. І згодом прийнято рішення: піти до Центру та чітко для себе зрозуміти, що таке Бізнес-інкубатор.

На усі мої питання дала відповідь директор Бізнес-інкубатору НГУ Марина Сергіївна ПАШКЕВИЧ.

- Доброго дня, пані Марино. Почувши про новий проект, дуже зацікавилась всім: назвою, місією, діяльністю. Чим займається Бізнес-інкубатор?

- Доброго дня, Ольго, у Вас викликає посмішку слово «інкубатор»? Це гарно... позитивні емоції. Насправді, бізнес-інкубатор - це загальноприйнята назва для центрів, які покликані підтримувати тих, хто має бажання до здійснення підприємництва або бажання розкрити в собі ці таланти, тому що здібності до організаторської роботи, до свідомого ризику тренуються аналогічно співу, танцям, спорту... У світі існують інтернаціональні мережі бізнес-інкубаторів. В Україні функціонує Асоціація бізнес-інкубаторів. Тому це відома форма роботи з вирощування підприємців, суб'єктів малого бізнесу. Для цього бізнес-інкубатор проводить інформаційну кампанію, здійснює освітню діяльність та власне надає консультаційну допомогу підприємцям-початківцям.

- Але ж цим займаються також й існуючі бізнес-школи, різноманітні фірми, що пропонують курси, тренінги, проводять презентації та се-

мінари...

- Давайте, Ольо, поміркуємо. На українському годиннику спостерігається європейський час. Час інноваційних, економічно ефективних, швидких рішень, які у комбінації «нові отримані знання та підприємницький потенціал» сприяють покращенню добробуту суспільства в цілому через пропозицію якісно нового ринкового продукту та підвищених стандартів життя. Весь світ вже визнав, що найбільш конкурентоспроможним продуктом, який приносить його власнику економічну та соціальну успішність, є знання, раціональні ідеї і творчі здобутки. У старій та мудрій Європі усі надії, але й разом з тим усю відповідальність за розбудову та впровадження принципів економіки знань покладено на брендові вищі навчальні заклади, які відомі у світі, які мають історію та наукові традиції та які з підвищеною інтенсивністю ведуть наукові дослідження.

Тому перша конкурентна перевага БІ НГУ - це те, що він є структурним підрозділом дослідницького Національного гірничого університету, середовище якого сприяє створенню новітніх, інтелектуальних, «проривних» технологій та продукції. Адже за законами ринку при усіх інших ризиках новий продукт має великі шанси на успіх. Тому окрім традиційних економічних принципів та правил ведення підприємницької діяльності, які представлені в усіх перелічених вами школах, на тренінгових курсах, в інкубаторі НГУ мова буде йти також і про інноваційний (венчурний) бізнес навколо нової продукції, нових ідей. А це можливо тільки при нероздільному зв'язку зі спільнотою вчених, тільки при постійному відчутті пульсу неповторного процесу наукових досліджень, творчості та новаторства.

По-друге, реалістичність цих тверджень засвідчує 110-річна історія НГУ.

Варто пригадати, що власне започаткування першого на Катеринославщині вузу було викликано також інноваційними за тими мірками вимогами. Освоєння надр, індустріальна розбудова краю у той час було надзавданням, яке вимагало нових знань, нових рішень. Отже, від свого початку НГУ відповідає вимогам часу, функціонує в інноваційному середовищі у тандемі з реальним сектором економіки та промисловості. Тому амбітним та сміливим планам нової інноваційної економіки університет дає виважену відповідь, частиною якої є і Бізнес-інкубатор. І це обґрунтовано досвідом праці вчених та винахідників в умовах швидко зростаючого промислового краю, коли, я повторюся, кожна хвилина означає нові вимоги і нові знання.

По-третє, мета традиційних Бізнес-інкубаторів - підтримати розвиток малого бізнесу, неважливо, у якому економічному сегменті. Зазвичай їх діяльність суто технічна: людина приходить з ідеєю, не обов'язково новою, і її навчають, як зареєструвати підприємство, які основи ведення бухгалтерського обліку, банківських розрахунків тощо. Але умови дослідницького вузу покладають на БІ дещо іншу місію, дозволяють реалізовувати не тільки економічні, але й освітні, наукові, соціальні завдання, розширюючи можливості особистісного зростання його учасників. Ми маємо справу з молоддю. А молода людина, вступивши на технічну спеціальність, ще не здогадується, що можливо саме у неї є блискучі підприємницькі таланти. І саме поєднання знань технології і вчасно розкритих підприємницьких здібностей принесе їй у майбутньому економічний ефект. Спробувати показати студентам, молодим викладачам та вченим механізми «від ідеї до прибутку», які працюють на основі здобутої освіти, проведення творчих наукових досліджень та дають можливість оперувати на ринку новими продуктами і бути економічними модерністами - ось першочергове завдання БІ НГУ. А надання кредитів економіко-юридичних знань, технічно необхідних для оформлення бізнесу, - це стандартні

задачі, які також передбачено.

Зрозуміло, що досягнення поставлених цілей - це важка та кропітка робота не одного і не двох років, залежна від багатьох зовнішніх чинників, але великі справи починаються з маленьких кроків, і тому цим шляхом просто треба йти, радіючи кожній маленькій перемозі.

- Не буду приховувати, але від думки мати свій бізнес очі блищать... Так ви дійсно плануєте вирощувати своїх підприємців в Україні..... Це реальні перспективи?

- Цікаве питання. Давайте з'ясуємо, що під поняттям «свій» підприємець ми будемо мати на увазі тих особистостей, які брали участь у роботі БІ (навчалися, змагались у конкурсах, консультувалися з приводу своїх бізнес-ідей) і по закінченню вузу або через деякий час, або ще у студентському статусі відкрили свою бізнес-справу. Звичайно, це наша

мета. А бізнес, що створено навколо результатів наукових досліджень, - це наша висока мета. Але якщо випускник вийде від нас просто з твердою впевненістю, що він хоче мати власний бізнес і не буде осторонь підприємництва, це також буде нашим добрим результатом. Звичайно, при підтримці БІ випускники дослідницького НГУ не повинні шукати собі роботу, а повинні самі створювати робочі місця для себе і для інших на інноваційних підприємствах. Що ж стосується оцінки будь-яких перспектив, то не хотілося б цього робити завчасно, адже життя надто швидкоплинне та мінливе. Зупинимось на тому, що цілі поставлені, цілі серйозні та важливі, умови для їх реалізації в університеті створено, залишається тільки самовіддано та натхненно працювати, щоб намічені перспективи ставали реальністю.

- БІ, як своєрідний центр передачі спеціальних знань та досвіду, мабуть, передбачає використання інших стандартів та форм, технологій навчання...

- Сьогоднішні умови життєдіяльності людини настільки перенасичені інформаційно, що знати все - це абсолютно неможливо. Більше того, це і непотрібно, інакше ми вступаємо у протиріччя з основоположним принципом економіки, який полягає у раціональному розподілі праці. Тому Бізнес-інкубатор не ставить собі пріоритетним завданням дати універсальні знання, як вести бізнес. Та можливо, це й непотрібно - особливо в умовах інноваційної економіки, де кожна ситуація унікальна, оскільки мова йде про унікальний продукт. Чогось зараз пригадується витяг з циркуляру ще то-

дішнього Вищого гірничого комітету... Його ви можете прочитати у першому корпусі НГУ: «Никакая инструкция не может перечислить всех обязанностей должностного лица, предусмотреть все отдельные случаи и дать вперед соответствующие указания, а поэтому господа инженеры должны проявить инициативу и, руководствуясь знаниями своей специальности и пользой дела, прилагать все усилия для оправдания своего назначения». І цим все сказано. Бізнес-інкубатор покликаний своєю діяльністю, створеною атмосферою надати поштовх людині до розвитку у напрямку підприємництва, своєрідний «тур-де-форс». А те, наскільки вона просунеться на цьому шляху у тепличних умовах інкубатору, залежить від неї. Тому усі засоби та методи тут є добрими нашими помічниками. Серед них проведення конкурсу бізнес-ідей. Нехай на першому етапі це гра, але ж серйозна

Навіть у рольовій грі тренінгу «Успішне працевлаштування» прийняти обґрунтоване бізнес-рішення – завдання не з простих...

гра, оскільки вимагатиме від учасників не тільки творчого підходу, пошуку ідей, застосування вже набутих знань, але й прояву лідерських якостей під час презентації цих ідей перед поважною експертною радою. Тобто моделювання конкурентної боротьби, хоча мені не подобається це слово, краще сказати - моделювання конкурентних взаємовідносин, напрацювання етики конкуренції вже дає безцінний досвід молоді і, головне, стимулює до підприємництва на засадах творчості, у т.ч. наукової.

Далі цикл тренінгів «Від ідеї до прибутку». Він містить у собі не тільки економіко-юридичні блоки, але й психологічні, спрямовані на активізацію творчості у молоді. Таким чином, прослухавши цей курс, ви наче проходите усі етапи становлення підприємця: від зародження думки про підприємництво, аналізу та пошуку вільного ринкового сегменту до перших кроків власника бізнесу.

І як вже говорилося, БІ у дослідницькому вузі має популяризувати наукову

творчість серед молоді. Тому ще одним проектом БІ НГУ, який ми реалізуємо разом з Дніпропетровською торгово-промисловою палатою, є науково-практична конференція «Трансфер технологій». Під час конференції за круглим столом мають зібратися в першу чергу студенти різних спеціальностей, для того щоб побачити одне одного у контексті професійних завдань майбутнього, зрозуміти, яку функцію кожен має виконувати у суспільстві, виховати у собі корпоративну культуру міждисциплінарної взаємодії.

- Зазвичай студентам, особливо економічних спеціальностей, не вистачає практики, роботодавець вимагає досвіду роботи або на співбесідах під час працевлаштування обов'язково запитує, що конкретно вміє робити кандидат на посаду... Чи правильно мені здається, що у БІ учасники та слухачі будуть отримувати саме практичний досвід?

- Так, у першу чергу, основний акцент буде зроблено на практичну площину. Тобто в БІ усі знання повинні здобуватися у процесі власного досвіду: чи то спроба підготувати конкурентоспроможний бізнес-проект, під час чого ви розумієте, що певних знань вам не вистачає, і вже йдете свідомо на лекції або майстер-класи послухати саме те, що вам необхідно; чи під час тренінгів, коли ви відшліфуєте конкретні навички. Потім принципи Болонського процесу відкрили такі категорії, як «модуль знань», «мобільність». Хоча останнє поняття стосувалось вільного пересування студентів між вузами, але чого його не застосувати для розуміння мобільності самих знань для слухачів різних напрямів та спеціальностей, щоб початкові знання з ведення бізнесу були доступні кожному у вигляді невеличких модулів, з конкретним змістом та набутими навичками. Адже це нагальна потреба сьогодення. Як знання мови - це безперечна вимога часу до освіченої людини, так згодом і знання економіки стануть ознакою суб'єкту інноваційних ринкових відносин.

У сьогоднішнього студента є два підходи до планування власної кар'єри. Він може опанувати обрану спеціальність та піти на підприємство найманним працівником. А є інша формула управління власним життям - освіта, наукова творчість та проведення досліджень, підприємництво. Це означає, що, навчаючись у вузі, ви не тільки вивчаєте те, що знають усі, але й самі можете отримати нові знання, новий продукт, який стане чудовою нагодою відкрити власне підприємство або реалізувати власний патент чи

ліцензію та заробляти гроші своїм інтелектом. Вчені, науковці — це цікаві креативні особистості, які знаходять те, що потім приносить мільйони в усьому світі. Так іншою цікавою формою роботи Бі є проведення майстер-класів фахівців, які власним досвідом, власним прикладом можуть запалити у молодій людині вогник бажання вчитися та діставати успіху! Знову ж таки поштовх до руху. Як говорить наш ректор Геннадій Григорович Півняк, учитель вирішує долю людини. Так, можливо, у Бі хтось і зустрине свого учителя в області економіки та бізнесу, що змінить його долю на краще.

- Ви говорили про майстер-класи і у мене одразу виникла класична асоціація «майстер-учень». Виникає запитання, кого Ви плануєте запрошувати до Бі у якості викладачів, консультантів, експертів, партнерів?

- До процесу взаємодії з молоддю, з майбутніми підприємцями у Бі залучаються найкращі фахівці, вчені, бізнесмени, юристи, психологи, і просто успішні особистості у своїй сфері діяльності. Також у рамках просування певних проектів Бі співпрацює з різними організаціями та підприємствами. Але у будь-якому разі ті, хто приходять в аудиторію слухачів Бі - досвідчені фахівці і, як ви сказали, справжні майстри, що готові передати свої знання та вміння талановитій молоді.

- На Вашій рекламній листівці намальована бджілка.. Усі звикли до курчат, а у Вас бджілка.... Бі буде схожий на вулик, де масово генеруються та втілюються у життя ідеї?

- З перших днів заснування у колективі Бі народився символ саме бджоли. Тому що є таке гарне прислів'я «працює наче бджола», яке англійською мовою звучить як «As busy as a bee». І саме ця ідентичність звучання: бізнес - бі, бджола англійською - бі, аббревіатура інкубатору - Бі поєднала прислів'я, бджоли (неформальний символ інкубатору), соту (офіційна емблема) і власне весь колектив працюючих молодих людей у єдине ціле. Наша мудра і працююча бджілка має кумедний та добрий вигляд. Цим ми хочемо налаштувати молодь, яка до нас приходить, одразу на доброзичливий лад, якщо хочете розвивати бізнес-культуру. Щоб сьогоднішні асоціації економічного середовища з агресією, виживанням, запеклою боротьбою відходили на другий план і не давили на

Навіть у рольовій грі тренінгу «Успішне працевлаштування» прийняти обґрунтоване бізнес-рішення – завдання не з простих...

молодого підприємця-початківця.

Що ж до вашого питання про масовий характер підприємництва - звичайно, це не реально, оскільки підприємницькі здібності - це талант. У когось він прокинеться раніше, у когось - пізніше. Але наше завдання посягти цю зернину і допомагати їй скоріше прорости.

- Не могу не зізнатися, що Ви захопили мене своєю емоційною розповіддю, і тепер хочеться ще знати більше і про Вас особисто, і про тих людей, які працюють в Бі?

- Дякую за це питання. По-перше хочу сказати, що на тій команді, якій сьогодні довірено розвивати роботу Бі, лежить велика відповідальність за майбутні результати. Адже ініціатива ректора НГУ створити такий підрозділ, ретельна увага і підтримка ректорату на кожному кроці засвідчують надзвичайну важливість, актуальність та зацікавленість у цьому проекті. Хочу представити наукового керівника Бі, доктора економічних наук Олену Анатолівну Паршину, яка розробляла концептуальні засади проекту, вивчала досвід роботи інших інкубаторів. Також у нашій команді молоді вчені та викладачі НГУ з різних факультетів та кафедр, які залюбки долучилися до цієї роботи. І, звичайно, в організаційній роботі Бі беруть участь студенти, тому що складовою політики університету є невід'ємність студентства від життєдіяльності вузу. Що стосується мене, то з

гірничим університетом пов'язане усе моє життя - від ліцейських класів до нещодавнього захисту дисертації - тому вважаю за честь працювати на імідж та добробут свого рідного гірничого. Запрошуємо усіх у Бі дослідницького Національного гірничого університету. І тоді ви будете не тільки красиві і щасливі, а ще й заможні!

- Дякую, Марино Сергіївно, за такі вичерпні відповіді. Було дуже приємно познайомитись з Вами та з Бізнес-інкубатором.

...Ось так пройшла моя зустріч з керівником нашого нового Бізнес Інкубатору. Питання усі задані, відповіді отримані і залишилось зробити тільки висновки. А вони, на мій погляд, очевидні. Нам пощастило, що ми навчаємось у вузі, де працюють люди, небайдужі до молоді та її майбутнього, і саме завдяки цьому, нарешті, з'явився той шанс, який дає нам ключ до захоплюючого світу підприємництва, де ти - новатор, ти - організатор, ти - менеджер своєї справи, ти - успішна особистість! Але потрібно тільки правильно використати цей унікальний шанс та не загубити серед інших речей повсякденного життя.

Бесіду провела студентка Інституту економіки НГУ Ольга АВРАМЕНКО.

- Посіяв плевели - не чекай хліба.

В. ШЕКСПІР.

- Без самодисципліни неможлива дисципліна.

Е. КАЗАКЕВИЧ.

- Про людину можна знати по тих книгах, які вона читає.

С. СМАЙСЛ.

- Тільки чистому золоту дано витримати випробування забуттям.

Л. ЛЕОНОВ.

- Поезія і музика - це розмова серця.

Г. ДЕРЖАВІН.

- Багато говорити і багато сказати - не одне й теж.

СОФОКЛ.

ЗОЛОТІ ДУМКИ

ПЕРЕЧИТАЙМО ТВОРИ ВЕЛИКОГО ТАРАСА

Колись давно мудрий грек Гомер назвав «крилатими» вислови, які несуть у собі глибокий символічний зміст. А ще вони мають властивість мандрувати з країни в країну, приживаючись в устах іншого народу, перевтілюватись в одіж його мови. Отак і живуть у вічності легкокрилі фрази, перелітаючи із століття в століття і прославляючи їх творців.

І дух великого Кобзаря пломенить у його натхненному слові, у мудрих рядках геніального поета, які вже давно стали афоризмами. Його висловами рясніють художні твори інших митців, вони лунають з вуст тих українців, котрі шанують видатного співвітчизника, знаного у всьому світі.

Та найглибше запали у наші серця дороговкази із славетної поеми письменника «І мертвим, і живим, і ненарожденим землякам моїм в Україні і не в Україні моє дружнє посланіє», адже і сама її назва є крилатою. Не самовпевненість та зарозумілість звучить у рядках тридцятилітнього Шевченка, а усвідомлення своєї особливої місії в пробудженні національної свідомості і людської гідності співвітчизників, переконаність у тому, що його обов'язково почують і зрозуміють. Після смерті поета на його творах формувалась національна свідомість кількох поколінь українців, виховувалась патріотично налаштована інтелігенція.

Кожен із нас пам'ятає такі рядки Кобзаря:

**Учітесь, читайте
І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь,
Бо хто матір забуває,
Того Бог карає,
Того діти цураються,
В хату не пускають...**

Якусь дивовижну енергію вклав поет у ці слова, адже вони не лише спонукають нас пильно вивчати і зберігати духовні надбання предків, а й закликають шанобливо ставитися до культурної спадщини інших народів, застерігають від непрошеного гріха зрадиництва рідних коренів, зречення матері. У цій поезії читаємо й іншу крилату фразу, яка нагадує кожному, що тільки ми самі зможемо дати лад у нашому спільному українському домі. Ці слова важливі і до нас, нині сущих, бо наше життя зміниться на краще тоді, коли ми усвідомимо себе дбайливими господарями і люблячими дітьми України:

**В своїй хаті своя й правда,
І сила, і воля.**

Гірко і докірливо звучать слова, звернені до безбаченків, які, завчивши писану-переписану імперськими «дослідниками» історію рідного народу, запобігають перед чужинцями, зрікаються героїв, котрі поклали на вівтар України

свою долю, своє життя. Давно прийшла пора,

**... Щоб ми розпитали
Мучеників: кого, коли,
За що розпинали!**

«Славних прадідів великих правнуки погані» і нині схиляються перед іноземщиною, вшановують чужих ідолів, гордують батьківськими звичаями, відхрещуються від материнської мови, якої поет не зрікся, живучи на чужині з 14 років. Минуло півтора століття з часу написання поеми, два десятиріччя омріяної незалежності, але ми й досі не навчилися, як слід, «по-своєму глаголати» і «сонця-правди дозрівати» у чужій землі «премося знову», так і не усвідомивши Шевченкове:

**Нема на світі України,
Немає другого Дніпра...**

Народившись у кріпацькій неволі, Тарас не звинувачував у цьому Україну, адже вона для нього завжди була найдорожчою матір'ю, зневаженою своїми «лукавими» дітьми. Великий поет не вимірював любов до Батьківщини власним добробутом, затишним куточком, славою, благополуччям, а завжди відчував причетність до буття свого народу, відповідальність за його долю. Споживацьке ставлення до рідної

землі завдавало і сьогодні завдає їй нестерпних страждань:

**Доборолась Україна
До самого краю.
Гірше ляха свої діти
Її розпинають.**

Та, мабуть, найчастіше сьогодні із вуст наших небайдужих сучасників звучать рядки із поеми «І мертвим, і живим, і ненарожденим...», коли йдеться про необхідність об'єднання суспільства задля спільної мети – розбудови Української держави. Крізь століття великий Кобзар звертається до кожного із нас:

**Обніміться ж, брати мої,
Молю вас, благода!**

Відомим афоризмом стали слова Тараса Шевченка, пройняті непохитною вірою в те, що Україна підніметься з колін, «благословить дітей своїх» і прославиться на весь світ:

**...І оживе добра слава,
Слава Україні...**

Чим уважніше ми прислухатимемось до мудрих Кобзаревих порад, тим скоріше збудеться його пророцтво.

**Жанна КРИЖАНОВСЬКА,
завідувач центру вивчення
української мови ДОІППО.**

Ірина ГРИЦЕНКО

*Я звертаюсь до вас, українці,
Славні діти святої землі!
Як же можна її не любити?
Як же зрадити можна її?*

*Як, скажіть, на далекій чужині
Ви, почувши говірку свою,
Не згадаєте мамину пісню,
Що співали у ріднім краю?*

*Хай лунає вона над ярами,
І щоб голос її не затих.
Хай поверне з далекого краю
Всіх дітей нерозумних своїх.*

Альона ГУЛАЙ

МЕНІ БОЛИТЬ...

*Мені болить, коли міліють ріки,
Коли кричать спустошені поля,
Занедбані, покинуті навіки,
Беззахисні, неначе немовля.*

*Мені болить, коли вмирають села,
Колись заможні, горді і веселі.
Розбитими шибками зяють рами,
Немов страшенні, невигойні рани.*

*Мені болить, коли черствіють люди,
Мізерна їх доляє сліпота.
Задумайтесь, що далі з нами буде,
Коли весь світ затьмарить суєта?!*

Найзначніше і найпам'ятніше в житті людини починається зі школи. Кожна дитина – це сонце, а можливість світити дає їй саме школа. Із впевненістю це можна сказати про Петриківську загальноосвітню середню школу з профільним виробничим навчанням імені Героя Радянського Союзу Миколи Васильовича Чичикала (директор Сорока Марина Павлівна) – найстаріший навчальний заклад Дніпропетровщини, чий 200-й ювілей відзначила освітянська громада у суботу, 20 лютого. В урочистостях взяли участь керівники Дніпропетровської державної адміністрації, обласної ради та головного управління освіти і науки ОДА.

ПЕТРИКІВСЬКІЙ ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ ВИПОВНИЛОСЯ 200 РОКІВ!

За історичною довідкою, 20 лютого 1810 року, коли у селищі Петриківка Новомосковського повіту Катеринославської губернії відбулось відкриття 2-класного училища Міністерства народної освіти. У 20-і роки школа працювала як неповна середня, а з 1937 року набула статусу середньої.

На теперішній час Петриківська середня загальноосвітня школа – один з найкращих закладів Дніпропетровщини. За роки існування навчального закладу в його стінах середню освіту здобули понад 15 тисяч випускників. Серед них народний художник України, лауреат премії ім. Катерини Білокур та Національної премії України ім. Т.Г. Шевченка Марфа Ксенофонтівна Тимченко.

Випускники школи В.І. Соколенко, Л.А. Пікуш, В.А. Глущенко, Н.І. Турчин, Т.О. Вакуленко, Т.А. Гаркава стали заслуженими майстрами народної творчості України.

Ім'я випускника школи, воїна-інтернаціоналіста А.М.Косенка, який нагороджений орденом Червоної Зірки (посмертно), увіковічене у назві вулиці, на якій проживає його мати.

З 2005 року з нагоди 60-річчя Перемоги у Великій Вітчизняній війні школі присвоєно ім'я прославленого випускника – Героя Радян-

ського Союзу Миколи Васильовича Чичикала.

Серед вчителів, які закінчили школу, – ветеран Великої Вітчизняної війни Я.П. Геймур та воїнафганець А.В. Єлісєєв.

Присутнім були представлені учні воєнних років, які пішли в 1-й клас у 1943 році, випускники 1945 року, педагогічні династії, династії, члени родини учениці 7-А класу Юлі Патинки, які з діда-прадіда всі закінчили Петриківську школу. І.Б. Мащенко підготувала репортаж про випускників, які живуть за кордоном – в Канаді, Турції, Ізраїлі, США, Росії, Аргентині.

На ювілей школи були запрошені подружні пари, які зустрілися, покохали одне одного ще за однією партою, а згодом стали подружжям. Це родини Дорошів, Коваленок, Івашнів. «Живі» телеграми приніс поштар - це виступи випускників, які заспівали пісні про школу, дитинство, вчителів (Ю. Ягольнік, А. Пиріг, В. Прудніков, О. Франчук). Справжнім сюрпризом став виступ майбутніх учнів – вихованців дитсадка та танок ансамблю БДТ «Петриківські зорі». Кульмінацією всього дійства ювілею був виступ випускників, якими пишеться не тільки школа, селище, а й вся Україна.

...Зараз Петриківська середня загальноосвітня школа, як й освіта

в цілому, живе повноцінним життям, реформується відповідно до нових запитів сучасної епохи. Колектив освітян-одномумців (який, до речі, має високий фаховий рівень: 9 вчителів-методистів, 27 - з вищою кваліфікаційною категорією, 15 - нагороджені значком «Відмінник освіти», 1 – «Заслужений вчитель України») створив на базі школи експериментальний майданчик по впровадженню і поширенню новітніх інформаційних технологій в районі. Педагоги працюють над проблемою «Профільна спеціалізація навчання, поглиблене вивчення предметів - наближення учбово-виховного процесу до індивідуальних схильностей та потреб кожної дитини».

З 1996 року для учнів 10-11-х класів було впроваджено професійне навчання художньо-естетичного напрямку «Петриківський розпис» за авторською програмою, створеною вчителем вищої категорії І.В. Дмитрюком. З 2007-2008 н.р. петриківський розпис введено в навчальний план як допрофільна підготовка у 8-9-х класах.

Крім того, з 2009/2010 н.р. в старшій школі почали функціонувати природничо-математичний та естетичний профілі.

Колектив школи з надією й оптимізмом дивиться в майбутнє, бо високе покликання вчителя – попри все, не втратити майбутнє держави, виховати національно свідомого громадянина України.

І незважаючи на непрості часи в економічному житті держави, педагоги впевнені, що зможуть ефективно використати той економічний, соціальний і кадровий потенціал для надання якісної освіти своїм учням.

Еліна ЗАРЖИЦЬКА.

НЕПОВТОРНА ДНІПРОПЕТРОВЩИНА

Дніпропетровщина – славетний край з багатою історією. Саме тут утворилася перша в Європі демократична республіка, якою по суті протягом століть була Запорізька Січ. На цій Землі в різні роки жили й творили Олександр Поль, Дмитро Яворницький, Михайло Янгель – та багато тих, хто своєю працею злетом передової думки зробили неоціненний внесок у розвиток нації.

Для підростаючого покоління наш край – невичерпна кладовище цікавих пошуків та відкриттів. Саме завдяки вправній організації в нашій області туристсько-краєзнавчої та екскурсійної роботи з учнівською молоддю пізнання історичних, культурних, природничих надбань, традицій і звичаїв українського народу та інших народів світу виховується почуття гордості і патріотизму.

Діяльність з даного напрямку в області очолює головне управління освіти і науки облдержадміністрації разом з дитячо-юнацьким центром міжнародного співробітництва. На партнерських засадах побудована співпраця з науковцями вищих навчальних закладів Дніпропетровщини, Дніпропетровським національним історичним музеєм імені Д.І. Яворницького, обласним осередком Ради

Українського козацтва, державним архівом. Висвітлюються всі напрями роботи на шпальтах педагогічної газети «Джерело», обласному радіо та туристсько-краєзнавчому альманасі «Моє Придніпров'я».

На відзначення 78-ї річниці створення Дніпропетровської області та з метою розвитку історичного краєзнавства, популяризації історичних подій, матеріалізованих в пам'ятках історії та культури Дніпропетровщини, підтримки та розвитку обдарованої, талановитої молоді, їх наставників, було

Заступник голови Дніпропетровської обласної державної адміністрації Євгеній Бородин та начальник головного управління освіти і науки ОДА Віктор Сиченко привітали учасників конференції, відзначивши необхідність проведення подібних заходів і побажали подальших звершень на науковій ниві.

До участі у конференції були запрошені 60 кращих молодих краєзнавців Дніпропетровщини – учнів загальноосвітніх навчальних закладів.

Свої наукові дослідження презентували: Катерина Корабльова, учениця 9 класу Підгороднянської СШ № 2 Дніпропетровського району, Богдан Ткачук, учень 9 класу ДОЛІФМП м. Дніпропетровська, Віталій Лисенко, учень 11 класу гімназії № 91 м. Кривого Рогу, Ольга Квітченко, учениця 11 класу Українсько-Американського ліцею м. Дніпропетровська та інші.

Переможцям обласних конкурсів за номінаціями: географічне краєзнавство "історичне краєзнавство" та "фольклорно-етнографічне краєзнавство" вручено цінні подарунки.

Еліна ЗАРЖИЦЬКА.

НАША ГОРДІСТЬ – ЖІНКИ-ВЧЕНІ

3 березня 2010 року в приміщенні Центру культури „Палац студентів Дніпропетровського державного університету” відбувся захід, присвячений Міжнародному жіночому дню – 8 Березня. Стало доброю традицією, що Дніпропетровська облдержадміністрація та головне управління освіти і науки облдержадміністрації напередодні Міжнародного жіночого дня відзначають кращих жінок-вчених Дніпропетровського регіону. Вперше така зустріч була проведена у 1999 році, а зустріч у цьому – вже одинадцята.

З вітальним словом з нагоди Міжнародного жіночого дня до жінок-вчених звернувся начальник головного управління освіти і науки облдержадміністрації Віктор Сиченко, який передав присутнім особисті вітання заступника голови Дніпропетровської обласної державної адміністрації Євгенія Бородині та зазначив, що сумлінна праця, творча енергія, ініціативність жінок-педагогів, жінок-вчених – є справжньою запорукою впевненого поступу нашої держави на шляху до європейської спільноти. Наука – це особливе надбання освітньої ниви, на Олімпі якої зростає і формується національна ідея, престиж і перспективи розвитку суспільства.

Дніпропетровські жінки-вчені роблять неоціненний внесок в економіку Придніпровського регіону. Вищі навчальні заклади нашої області залишаються конкурентоздатними не лише в Європі, але й в усьому світі. Наукові та ділові зв'язки з вузами провідних європейських держав – Америки, Великої Британії, Франції, Німеччини, Польщі, Чехії, Китаю та інших розвинених держав - дають можливість формувати високоосвічену наукову еліту, здатну активно діяти в сучасних ринкових умовах.

На зустріч було запрошено 35 жінок-вчених вищих навчальних закладів Дніпропетровської області. Усі за-

прошені на свято жінки мають не лише визначні здобутки на науковій та освітній ниві, вони обіймають поважні посади у вищих навчальних закладах Дніпропетровської області. Це декани факультетів, завідувачі кафедр, професори та доценти. Кожна з них багато років приділила науковій праці та викладанню у вищих навчальних закладах, навчаючи молоді – майбутнє нашої держави.

За багаторічну самовіддану працю, відданість науці, високий професіоналізм у навчанні і вихованні молоді Дніпропетровщини, вагомий особистий внесок у розбудову національної освіти і науки України начальник головного управління освіти і науки облдержадміністрації Віктор Сиченко вручив нагороду кандидату економічних наук, ректору Дніпропетровської державної фінансової академії Наталії Редній, доктору економічних наук, професору кафедри міжнародних фінансів Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара Наталії Стукало, доктору технічних наук,

завідувачу науково-дослідною лабораторією нових матеріалів та безвідходних технологій фізико-технічного факультету Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара Оксані Шаповаловій, доктору психологічних наук, завідувачу кафедри медичної психології Дніпропетровського національного університету ім. О. Гончара Ірині Аршаві та інших присутнім.

Побажаємо нашим жінкам, щоб яскраве сонце завжди осявало їх шлях у житті і праці, науці й приватному житті, а запорукою цьому стануть міцне здоров'я, сповнене любові серце, натхненна думка й щирі почуття.

Еліна ЗАРЖИЦЬКА.

НЕ ВПАДЕ ЗЕРНЯ ДАРЕМНО...

У дитинстві, слухаючи радіо, з нетерпінням чекала на той час, коли зазвучать знайомі радіопозивні і розпочнеться захоплююче, завжди так глибокоемоційне (як на мене) дійство – передача "Театр перед мікрофоном". І тоді фантазія несла в невідомі краї, загострювала почуття, закликала, збуджувала, виховувала... Який безмежний світ відкривався переді мною – та хіба ж тільки переді мною?!

Аналогічні передачі можна було почути й на регіональних каналах.

Та згодом радіомовлення змінилося, якість передач погіршилася, а суто національні українські передачі змінилися на інші – рекламні та популярно-розважальні, ті, що не мали ані пізнавального, ані культурного, ані виховного значення.

На щастя, зараз ситуація змінилася на краще.

Воістину, велику справу роблять люди, які надають змогу різним верствам населення, у тому числі представникам національних меншин, відчуті красу та милозвучність української мови, долучитися до найкращих зразків літератури. Мова йде про започаткований Національною радіокомпанією України (ка-

нал "Культура") ще три роки тому Всеукраїнський конкурс сучасної радіоп'єси "Відродимо забутий жанр". У 2009 році його було оголошено втретє.

На мій погляд, метою конкурсу є не тільки залучення письменників і аматорів до створення новітньої творчої й суспільної інституції – школи української радіодраматургії.

Завдяки цьому конкурсу широкі кола радіослухачів ще й долучаються до нашої найціннішої скарбниці – рідної мови.

Віднині Перша програма Українського радіо першої й другої неділі щомісяця о 17 годині 30 хвилин транслює кращі твори сучасних українських авторів. І щоразу це прем'єра.

Серед лауреатів третього Всеукраїнського конкурсу є наші колеги-освітяни, студенти вищих навчальних закладів тощо. Урочисте нагородження переможців відбулось 24 лютого в місті Києві. Саме тоді організаційний комітет конкурсу оголосив про проведення нового – четвертого конкурсу.

Детально про умови конкурсу можна дізнатися на інтернет-сторінці Третьої програми Українського радіо – Радіо "Культура" у розділі "Конкурси та мистецькі вікторини" сайту Національної радіоком-

панії України www.nrsc.gov.ua (сторінка "Канали").

До речі, у числі переможців третього конкурсу – наша землячка, дитяча письменниця Єліна Заржицька. Вона отримала особливу відзнаку журі конкурсу за радіоп'єсу для дітей "Про Пищика молодця, школи "Сакура" бійця". Цікаво, що за три роки існування конкурсу вперше нагороду здобула мешканка Дніпропетровської області.

Голова конкурсу – президент Національної радіокомпанії України Віктор Набруско – зазначив, що відтепер започатковано нову номінацію: "Радіоп'єса для дітей", тож і володарів особливої відзнаки визначено уперше.

Тепер справа за всіма талантами Дніпропетровщини – і досвідченими літераторами, і письменниками-початківцями, і тими, хто не байдужий до художнього слова. Творить – нагороди на вас чекатимуть!

Павлина ПИСЬМЕННА. □

"НАУКА – ЛІХТАР, ЩО ДОЗВОЛЯЄ БАЧИТИ У ТЕМРЯВІ"

В цікавій ігровій формі учні роблять доповіді й обговорюють не лише створення Періодичної системи хімічних елементів, а й інші відкриття великого вченого. І на сьогодні актуальними залишаються роботи Д.І. Менделєєва по вивченню розчинів, газів, наукові праці в царині метрології, корабельного будівництва, освоєння Арктики, хімічної промисловості, сільського виробництва, нафтової та порохової справ тощо. Учні дізнаються, що великий вчений займався не лише наукою, яку не уявляв виключно як теоретичну галузь,

19 лютого у СШ № 67 відбулися шкільні Менделєєвські читання, присвячені 175-літтю з дня народження великого вченого Дмитра Івановича Менделєєва та 140-річчю відкриття Періодичного закону. Перші Менделєєвські читання відбулися 8 вересня 1936 р. у Москві, з 1939 р. щорічно проводилися в Санкт-Петербурзі (тодішній Ленінград). З 1969 року, коли відзначали 100-річний ювілей відкриття Періодичного закону, до цього всесвітнього процесу долучилася і СШ № 67 м. Дніпропетровська. Звідтоді і дотепер за ініціативою і під керівництвом талановитого педагога Лариси Федотової у шкільних Менделєєвських читаннях бере участь все більше школярів.

а прагнув, щоб здобутки науки використовувались у виробництві і служили простим людям, звеличували державу. Він був одним з передових мислителів свого часу, розумівся в мистецтві і суспільному житті, відгукувався на суспільні проблеми, а його знамениті лекції відвідували десятки людей, значна частина яких не мала профільної освіти з хімії.

"Подібна багатогранність і постійний саморозвиток великого вченого, - на думку Віктора Сиченка (також випускника СШ № 67 й активного учасника Менделєєвських читань тих років), начальника головного управління освіти і науки Дніпропетровської ОДА, - може стати гарним прикладом для

молодого покоління. Показати, якою має бути успішна, велика людина, пам'ять про яку залишається у віках, що вкрай необхідно для патріотичного виховання розумної і здорової молоді".

Оцінюють знання молодших учнів (6-9 класи) старші школярі-відмінники, які раніше теж брали участь у Менделєєвських читаннях, і переможці отримують пам'ятні дипломи. Анна Квітницька, учениця 10 класу, яка цього року увійшла до складу журі Менделєєвських читань, вважає: "Це дуже гарно, що в нашій школі щорічно проводять Менделєєвські читання, бо це пробуджує у дітей жагу до знань. Така ігрова форма навчання набагато цікавіша, колективізує роботу. Діти із великою цікавістю все це обговорюють. Я – "за" проведення таких заходів".

Робота вчителів у СШ № 67 і, зокрема, Лариси Федо-

тової, про яку молодші класи потай відгукуються як про "добру, але сувору і найбільш креативну вчительку у школі", не обмежується Менделєєвськими читаннями. До скарбниці постійних заходів з участю школярів можна віднести Ломоносівські читання, а також різноманітні проекти з екології, деякі з яких займають призові місця на всеукраїнському рівні і втілюються в життя, і цікаві екологічні походи у вільний від занять час.

Як і в минулі віки, завданням Вчителя є не лише дати учню знання, а й розкрити особистість дитини, дати потужний поштовх для подальшого розвитку. І, бачачи плоди своєї праці, учні, яким пощастило працювати з такими вчителями, як Лариса Федотова, знають, що світ можна змінити на краще, і роблять все, що в їхніх силах, вже зараз.

Наталія ДЕВ'ЯТКО. □

УДніпропетровському обласному інституті післядипломної педагогічної освіти відбулася презентація освітньої програми "1 учень – 1 комп'ютер". Суть програми полягає в тому, щоб не лише підвищити рівень комп'ютеризації сучасних українських шкіл, але й забезпечити дитину від шкідливих програм і сайтів. Проект розрахований на дітей молодшого шкільного віку та їхніх батьків, оскільки фінансування програми буде здійснюватись за рахунок інвестицій, а також батьківських коштів.

1 УЧЕНЬ – 1 КОМП'ЮТЕР

Технологія Netbook розроблена корпорацією "Intel" спеціально для школярів і враховує вікові особливості дитячої психіки: Netbook маленький, легкий і зручний, з невеликим, але чітким екраном. Це маленький ноутбук, який має доступ до мережі Інтернет, але не до всіх ресурсів, частина з яких є небажаною чи навіть забороненою для дитини, а виключно до освітнього порталу, який наразі створюється. Доповнити освітній портал власними матеріалами може будь-який вчитель.

Клас, що користується цією технологією, об'єднується в спільноту, адміністративне керування над якою здійснює вчитель. Це дає можливість одразу бачити результат засвоєння матеріалу як самому вчителю, так і учню, розробляти складні тести і застосовувати нові методи навчання.

Окрім того, технологія дозволяє більш ефективно впроваджувати дистанційне навчання, розробляти ігрові

методи засвоєння знань та здійснювати батьківський контроль за успішністю дитини.

Програма застосування Netbook пропонує принципово новий погляд на освіту і тому вимагає повної перебудови освітнього процесу з урахуванням активності учня, а не пасивного споглядання. Учня стимулюють до здобування інформації власноруч, успішності і самоствердження. Проте треба враховувати, що подібні експерименти мають і зворотний бік і при некоректному впровадженні можуть порушити споконвічні зв'язки між учнем і вчителем, коли, по суті, "вчителем" може стати комп'ютер, а також призвести до розмежування між учнями, коли клас більше не почуває себе командою і кожна дитина "сама за себе".

Як і будь-яке нововведення, цей проект потребує великої уваги суспільства й адаптації до сучасних реалій саме нашої країни, яка має гідно

увійти до світової інформаційної ери, де знання є і залишаються найціннішим здобутком.

Начальник управління освіти і науки Віктор Сиченко впевнений, що подібні освітні програми підуть на користь розвитку сучасної школи, оскільки органічно вписуються в Концепцію Національної Програми інформатизації, і можуть гідно продовжити справу комп'ютеризації середніх навчальних закладів.

На сьогодні до проекту приєдналися 14 країн Європи, а також США, Канада, Ізраїль та інші країни. У Дніпропетровській області експериментальні класи, де використовують технологію Netbook, діють у СШ № 55 м. Дніпропетровська і СШ № 10 м. Марганець.

Наталія ДЕВ'ЯТКО.

СЛОВА МУДРОСТІ

Не викликає сумніву одне: якщо ми чогось потребуємо, то це добрих учителів. Де бракує їх, там уся інша шкільна суєта в країні — п'яте колесо у возі, окозамилювання, щоб людина не бачила, чого їй бракує. Отже, хто хоче, щоб школи по-справжньому сприяли належному вихованню народу, той повинен насамперед допомогти в найнеобхіднішому, а саме: щоб скрізь у країні були люди, які здатні і прагнуть виховувати молодь і керувати нею з розумінням і любов'ю, так, щоб вона могла досягти мудрості життя, набратися сили і засвоїти порядок, властивий її стану і положенню.

Й.-Г. ПЕСТАЛОЦЦІ.

Знаючий, думаючий, досвідчений педагог не засиджується довго, готуючись до завтрашнього уроку. На безпосередню підготовку до уроку в нього йде дуже мало часу. Він не пише довгих поурочних планів, і не може бути й мови про те, щоб він записував у план зміст фактичного матеріалу з даного уроку. Він, справді, готується до гарного уроку все життя.

Його духовне життя — це постійне збагачення інтелекту. Він ніколи не скаже: я вже нагромадив достатньо знань, їх вистачить мені на все життя. Знання — справа жива, вічно обновлювана. Воно старіє і вмирає, як старіє і вмирає людина.

В. О. СУХОМЛІНСЬКИЙ.

«GENERAL MOTORS» І ДНУ ІМ. О. ГОНЧАРА – ПАРТНЕРИ У СФЕРІ БЕЗПЕКИ КЕРУВАННЯ ТРАНСПОРТОМ

У Дніпропетровському національному університеті ім. О.Гончара відбулася загальна презентація однієї з найбільших у світі автомобільних компаній «General motors». Керівник наукового офісу корпорації у країнах СНД О. М. Ушаков ознайомив викладачів технічних спеціальностей ДНУ з нагальними проблемами науково-дослідного підрозділу корпорації та запросив наших учених до співпраці.

Візит О.М.Ушакова до університету не перший – у 2007 році між ДНУ та «General motors» був підписаний договір про співпрацю у сфері безпечного керування транспортом. Угода передбачає проведення спільних досліджень у різних

галузях, що представляють науковий інтерес для обох партнерів. Нині в рамках цього проекту розроблялася методика дослідження напружено-деформованого стану рами автомобіля і відновлення на основі отриманих результатів основних параметрів, які визначають динамічний стан автомобіля. Керівник проекту, завідувач кафедри теоретичної та прикладної механіки професор В.В.Лобода зауважує: «У реалізації проекту задіяні доцент кафедри електронної автоматики фізико-технічного факультету ДНУ Ю.В.Сохаць, викладач кафедри теоретичної і прикладної механіки С.М.Павлишин, а також аспірант Д.Терещенко. В процесі дослідження з використанням скінчено елементного аналізу було отримано

ряд важливих теоретичних результатів, які в подальшому перевірялись експериментально шляхом експлуатації автомобіля в різних режимах його роботи. Зараз розробки перебувають на завершальній стадії, і є перспективи продовжити співпрацю з «General motors» уже в нових проектах».

«General motors» має партнерські стосунки з багатьма університетами світу, які реалізуються через облаштування лабораторій спільного використання, де координується діяльність вчених «General motors» та університетських винахідників. Науковці працюють на території своїх університетів за кошти компанії. Наприклад, спільний проект з ДНУ здійснює лабораторія електричних систем та систем управління.

«Оскільки 96% нафто-продуктів використовуються на транспортні потреби, то «General motors» поставила за мету поступово замінити бензин відновлюваними джерелами енергії. Наша компанія є провідною і з використання біопалива, що містить целюлозу (сіно, рисове лушпиння, ошурки). «General motors» вибудувала сучасну стратегію двигунних систем, за якою одночасно існують традиційний двигун трансмісії та гібридний електричний, акумуляторні електромобілі та найпрогресивніші – водневі авто. Пропорції цих двигунних систем з часом змінюватимуться на користь екологічно безпечних, що залежить від зусиль ваших і наших вчених», - наголосив О.М.Ушаков.

Зараз наукові пошуки зосереджені на створенні електромобілів. У цьому році «General motors» готує до випуску першу серію таких автомобілів під назвою «Wolt». У США уже випущені моделі, які аналізують ситуацію навколо, наприклад, при ожеледі, перешкодах поблизу, й надають водієві сигнали, а у разі ДТП викликають міліцію та швидку допомогу. Надалі планується також розробка електричної системи взаємозв'язку між автомобілями, який полягав би у повідомленні сусідніх транспортних засобів про стан дороги у найближчому радіусі.

Інформаційно-аналітичне агентство ДНУ ім. Олеса Гончара.

ПОЕТИЧНА ВІТАЛЬНЯ

Катрина Миколаївна Глущенко народилася 24 квітня 1986 року в м. Лозова Харківської області. Так судилося, що її доля поєдналася з Чорнобильською трагедією і дала себе знати тяжкою недугою. За станом здоров'я навчалася вдома і закінчила школу зі срібною медаллю. Вищу освіту здобула в Харківському національному університеті ім. В. Н. Каразіна. Катерина - автор поетичної збірки "Сповідь серця". Пропонуємо вам, шановні читачі, підбірку віршів з цієї книги.

Катерина ГЛУЩЕНКО

СПОВІДЬ СЕРЦЯ**БАТЬКАМ ПРИСВЯЧУЮ**

Наближається осінь невпинно
І згасають серпневі зірки.
Я — великого світу частина
І продовження ваше, батьки.
Маю волю матусеньки сильну,
Очі батька — великі, сумні.
Світло ваших сердець негасиме
Запалало яскраво в мені.
Наближається осінь, і світ
Запишається в золоті листя,
Ласка ваших батьківських молитв
Збереже мене ніжну і чисту.
Я цілую любов і живу
Передам колись власній дитині.
Буде це, вірою я, наяву,
І розквітнуть сніги лебедині.
Наближається осінь, і знов
Вітер долі холодний повіє,
Та свята материнська любов
Юну душу мою відігріє.
Знаю, ноша моя нелегка,
Не зневіряться мрії дівочі,
Бо підтримує батька рука,
Посміхаються мамині очі.
Наближається осінь невпинно,
І згасають серпневі зірки,
Тільки ваша любов незмінна,
Мої любі, прекрасні батьки.

* * *

Був ранок квітневий привітним, ясным,
Своєю красою усіх чарував.
Що стане цей день небезпечним, сумним,
Ніхто із людей і гадки не мав.
Але несподівано сталась біда,
І вибух потужний, страшний пролунав.
Гіркою у Прип'яті стала вода,
Отруйний полин на землю упав.
Літала в повітрі невидима смерть,
Живому безжально загибель несла.
І чаша людська наповнилась вщерть
Сльозами і страхом — породженням зла.
Боролися люди, губились в пітьмі
І світ рятували ціною життя.
Здоров'я втрачали, щоб вижили ми,
Щоб світле прийшло до нас майбуття.
Сьогодні, стрічаючи ранок ясний,
Молюся за тих, що пішли в інший час,
І прагну, щоб смуток, пекучий такий,
Залишив назавжди планету і нас.

ДВІ ПОЛОВИНКИ

Матінко! Ластівко мила!
Так уже, видно, дав Бог —
Ділимо сонце і зливу,
Горе і радість на двох.
Разом сміємось і плачем,
Дуже близька мені ти.
Вічні помилки дитячі,
Знаю, пробачиш завжди.
Мамо! Лебідонько біла!
Так уже, мабуть, дав Бог —
Разом чекаємо дива,
Щастя одного на двох.
Мамочко сильна й красива,
Довго на світі живи.
Будемо разом щасливі
Ми — половиночки дві!

ДОЛЯ

Поєднала мене доля
З чорнобильсько-травою.
Плачуть зорі над Дніпром
Гіркою россою.
Плачуть зорі. В осокори
Біль-тугу вплітають,
Мертве сязиво над Прип'яттю
Сіють-розсіяють.
Лихий вітер гне тополю,
Гне, та не ламає.
Рідна мати Україна
Її захищає.
Захищає, пригортає
Тонку тополину,
Бо то доленька дівоча,
Доля журавлина.

СІЛЬСЬКИЙ ЕТЮД

Серед кульбаб дитина тихо грається
З пилком квітковим на рум'яній щічці.
Вузенька стежка у траві ховається,
Клекочуть білі лебеді на річці.
Тривають в полі сонячні жнива,
І пахне медом, колосом пшениці
Така смачна, цілюща і жива
Вода джерельна у старій криниці.
Рожеві мальви — ніжні, соромливі,
Цвітуть вони в замріяній красі.
І перші зорі, ясні, несміливі,
На небі сяють краплями роси.
А світлі вікна затишної хати
Умились на ніч лагідним дощем,
Втомившись трохи, я лягаю спати,
І теплий вечір пахне чебрецем.

ПЕРШІЙ УЧИТЕЛЬЦІ

Наших доль берегине!
Я дарую Вам зорі,
Сяйво ягід калини,
Чисті роси прозорі.
Теплий сонячний промінь
У Ваш клас заглядає,
І школяриків гомін
В коридорі лунає.
Моя вчителько перша!
Вас я дуже люблю,
З хвилюванням, як вперше,
Щиро це говорю.
Я маленькою літери
Разом з Вами писала.
Вересневому вітрові
Осінь квіти зривала.
Журавлиною піснею
Прозвучали роки,
Я давно уже виросла
І пишу ці рядки:
Моя вчителько перша!
Вас я дуже люблю,
З хвилюванням, як вперше,
Ніжно це говорю.
Проростало насіння
Знать чудових ясне,
З добротою й терпінням
Ви навчали мене.
Наче птах блокрилий,
Час так швидко летить,
Що нікими силами
Нам його не спинить...
Моя вчителько перша!
Наостанку скажу:
Образ Ваш неповторний
У душі збережу!

СПОВІДЬ

Чи прокляття, чи благословення
Наді мною всі оці роки?
Заздрість чорна чи благовоління
Божої могутньої руки?
Знаю — кожен має свою долю,
Хто — прямі дороги, хто — стежки.
Келихом прихованого болю
Напою я чисті сторінки.
Від думок і слів вони сп'яніють,
Покуштують меду й гіркоти.
Лиш найближчі люди зрозуміють:
Я боюсь найбільше самоти.
В темряві, сумуючи таємно,
Я помрю, і поплачу теж...
Може, це для когось незбагненне,
А для мене — подолання меж.
Тих, земних, що ставляться щоднини
На шляху до зцілення й життя,
У якому квіти і тернини,
Гріх страшний і щире каяття.
Поділюся з вами заповітним —
Я хвороб не хочу і жалю.
І під небом золото-блакитним
Я давно в ілюзіях люблю.
Різні у людей думки про мене,
Я така ж, як всі, та все ж не та.
Заглядає ніч у вікно до мене,
Закінчилась сповідь непроста.

ТОБІ, УКРАЇНО

Вранці очі відкриваю —
Сонечко встає.
Україно! Рідний краю!
Серце зболене моє!
Соловейком ти щебечеш
У гаю, в зеленім листі,
І дитиною лепечеш
Під віконцем у колисці.
Мов у шлюбі, посплітали
Дуб й калина віти-руки
Ми забули, що топтали
Вороги зелені луки.
Мирне небо синню сяє,
І нема війни й розлуки.
Україна ж пам'ятає
І Чорнобиль, й інші муки.
Деся за обрієм шепочуть
Давню казку дві тополі,
Українці серцем хочуть
Кращого життя і долі.
Наше юне покоління
Теж свою країну любить,
З Божого благословіння
Мрії і думки розбудить.
Разом створимо майбутнє
Без хвороб, злочинців, горя,
Щоб і діти, і дорослі
Діставали з неба зорі.
Зорі віри та любові,
Щастя, єдності, добра,
Щоб країною без смутку
Українонька була!

ЄС ПРЕЗЕНТУЄ ЕКОЛОГІЧНУ ПОЛІТИКУ

У Дніпропетровському національному університеті ім. Олеся Гончара відбувся організований Представництвом ЄС в Україні інформаційний захід «Екологічна політика ЄС: виклики для України».

Основною метою презентації є привернення уваги громадськості до проблеми кліматичних змін, а також висвітлення діяльності Європейського союзу щодо захисту навколишнього середовища і запровадження Кіотського протоколу.

Перед аудиторією мали слово експерти з питань європейської природоохоронної політики. Зо-

крема, експерт з питань аналізу політики Європейського Союзу Олег Мирошніченко і ключовий експерт проекту ЄС «Підтримка імплементації Кіотського протоколу» Олексій Кокорін (Росія).

Олексій Кокорін наголосив: «Наше завдання – доступно донести до громадськості проблеми зміни клімату, а саме, що кількість вуглекислого газу в повітрі зростає на третину внаслідок людської діяльності, підвищився парниковий ефект, який трансформується у різні негативні явища; ми розглядаємо проблеми зміни клімату за останні 10-15 років, коли головну роль у цьому

відіграла людина, у той час, як сто років назад – сонце, сотні тисяч років – льодовиковий період. Сьогодні нас найбільше хвилює питання зміни клімату через 20-30 років, коли житимуть наші діти та внуки».

У рамках заходу відбулася дискусія щодо екологічних ініціатив з подолання кліматичних змін за участі представників місцевих органів влади, регіональних ЗМІ та громадських екологічних організацій.

Інформаційно-аналітичне агентство ДНУ ім. Олеся Гончара.

УЧАСТЬ КАРПАТСЬКОЇ СІЧІ в українському національно-визвольному русі першої половини ХХ століття

Епоха українсько-го державотворення запам'ятеється прийдешнім поколінням боротьбою нашого волелюбного народу за визволення з-під чужоземного гноблення. Ще з часів козаччини глибокого змісту й широкого вжитку набуло в українській мові слово «січ». У ньому - і військове пристановище запорожців, і грізний блиск шабель, і пороховий дим пістолів та мушкетів. Не випадково героїчну складову «Січ» використало для свого найменування військо захисників утвореної в березні 1939 року незалежної держави - Карпатської України (за іншою, паралельно вживаною назвою - Підкарпатської Русі). Звернімося до цієї сторінки нашої вітчизняної історії з допомогою безкомпромісних у своїй правдивості архівних документів.

Уряд Карпатської України, 1939 рік

Згідно з перебігом подій, перед початком Другої світової війни автономна республіка Карпатська Україна входила до складу Чехословаччини. Однак і Угорщина заповзятю прагнула підкорити собі цю територію, не визнаючи її самостійності. Свідченням того є «Звіт про діяльність делімітаційної комісії» від 29 грудня 1938 року, в якому міністр фінансів і комунікацій Карпатської України Ю. Брашайко доводить до відома президії уряду, що він «...мав багато клопотів із малярським заграничним міністром, бо малярські газети... страшні річі писали про нас, що була лиш пуста видумка. Аби доказувати цілому світові, що в нас не є порядку, що Мадярщина мусить у нас порядок учинити; і Мадярщина, і Польща мусить нас обсидити і таким способом учинити спільну границю межі Ма-

**Розстріл угорськими солдатами воїна Карпатської Січі.
1939 рік, Карпатська Україна**

дариною і Польщею. Мусів я всі газети перевести на чеську мову, з котрої перевело посольство Чехословаччини в Будапешті на німецьку і французьку мови й подавало, можна казати, день у день ноти до мадярського міністра заграничного та інформувало наше міністерство заграничне в Празі, аби наше міністерство вифорсувало в Берліні й Римі, щоби вони зостановили дальші напади на нашу державу й аби наші границі признали за дефінітивні».

У 1939 році влада фашистської Німеччини, будуючи свої стратегічні плани, вирішила приєднати до рук Чехословаччину, великодушно відкривши від неї значну частину території Карпатської України на користь Угорщини, яка розглядалася Гітлером як союзник у європейській війні. На той час очільником уряду Карпатської України був український політичний діяч Закарпаття Августин Волошин. У своєму зверненні до народу він оголосив рішення віденського арбітражного суду, за яким від молоді держави свавільно «відірвано міста Берегове, Ужгород, Мукачів, отже, залишається прийняти ці умови, бо неслава боротися зі світовими державами». Разом із тим очевидною стала необхідність створення власної армії, щоб захистити себе від подальших посягань. І такою національною армією, після затвердження самостійності Карпатської України на сеймі, проведеному 15 березня 1939 року, стала Карпатська Січ. Військо було сформоване на базі утвореної у вересні 1938 року Української національної оборони. Очолювала Карпатську Січ Головна команда, штаб знаходився в м. Хуст. Діяло 5 постійних гарнізонів, по районах - 10 районних команд. Проводились навчання військово-патріотичного спрямування, а для населення організувалися виступи військових музик, видавалася газета. У «Бюлетні пресової служби Карпатської України» від 22 лютого 1939 року в замітці «Карпатська Січ» читаємо: «Організація народної оборони Карпатська Січ в Карпатській Україні прийняла на-

зву, яка зв'язана з українською традицією Запорозької Січі на Дніпрових порогах. Командантом Карпатської Січі є Дмитро Клемпуг, наймолодший з трьох ясінських братів, що під час визвольних змагань Гуцульської республіки відіграли визначну роль в будові Української соборної держави. Карпатська Січ вже по віденському арбітражі, в перших початках свого існування, виявила себе як організована і вповні віддана урядові Карпатської України частина. Члени Січі стояли на сторожі безпеки Карпатської України і забороняли чужій агітації опанувати терен Карпатської України. Вони переловлювали мадярські і польські летючки, що великими масами діставалися підкупленими людьми на територію Карпатської України. Карпатська Січ фізично боронила прикордонні села Карпатської України від влади терористів на карпато-українське населення. Члени Січі врешті дуже причинилися до додатного висліді виборів: вони об'їздили всі майже села і своєю пропагандою підтримували уряд Батька Волошина. Карпатська Січ є під сучасну пору сильним моральним фактором у політичному й громадському житті Карпатської України. 19 лютого ц. р. відбувся другий краєвий з'їзд Карпатської Січі, який наглядно показав живучість, дисциплінованість та вірність українській національній ідеї широким кадрів Організації народної оборони. До Хусту з'їхалося 7 тисяч членів, що прибули, незважаючи на погану погоду. Іменем уряду привітав з'їзд міністр Юліян Ревай».

Як і належить урядованій структури, Карпатська Січ мала свій Статут, затверджений на установчих зборах у Хусті. Статут відображає мету, завдання, права і обов'язки членів, визначає загальні засади діяльності. Слід зазначити, що особисто А. Волошин визнавав будівництво армії лише на позапартійній основі. Для повнішого уявлення про базові засади діяльності розглянемо деякі положення Статуту: «§ 1. **Загальні постанови:** а) назва - Організація народної оборони Карпатська

**Вбиті угорцями воїни Карпатської Січі під м.
Севлюшем (Виноградів) під час вторгнення Угорщини
в Карпатську Україну. 1939 рік, березень.**

Січ; б) місце осідку - Хуст; в) округ - Підкарпатська Русь; г) урядова мова - українська; г) організація не є партійною. § 2. **Ціль.** Ціллю товариства є оборона державних і національних інтересів Підкарпатської Русі та плекання оборонного духу в українським громадянстві того краю, поборювання протидержавної пропаганди та всестороння підтримка правительства Підк. Русі, зокрема для удержання ладу та безпеки. § 3. **Засоби.** Засобами організації є: закладання та керування відділами організації у житті всіх пропагандивних середників, інструкторська та вишкільна праця, різні підприємства, зв'язані з ціллю організації. Військові вправи, також із зброєю, удержання своїх кесарень, майданів та стрільниць, як також публічні виступи. § 6. **Права і обов'язки членів.** Правами членів є: брати участь та користатися всіма підприємствами організації, право голосування та активного і пасивного вибору. Дійсні члени мають, крім того, право носити однострій, відзнаки та зброю, згідно з якими буде затверджений правительством Підкарпатської Русі. Обов'язками членів є: дбати постанов Статуту організації, беззастережно сповняти накази Команди та вдержувати карність. § 8. **Відділи.** Для успішного осягнення своєї цілі творить організація із своїх членів відділи, а більше відділів творять кіш. Відділи й коші ведуть провідники, призначені Командою. § 9. **Влада:** а) команда; б) рада. Команда складається з Команданта і двох членів Команди. Першого команданта організації вибирають Уст. збори товариства, а двох дальших членів Команди назначає сам командант. § 14. **Кінцева постанова.** У випадку, коли би організація не додержувала в статутах назначеного поступу й цілі, переступила межі своєї діяльності, правительство може, оскільки би дальшею діяльністю був оговорений інтерес держави або інтерес матеріальний членів організації, безвідкладно суспендувати її чинність, а після висліді слідства, що буде

наряджене, і розпустити, або під наслідками розпущення зобов'язати організацію до найточнішого додержання статутів».

Станом на 15 березня 1939 року, коли 40-тисячна угорська армія почала просуватися на територію Карпатської України, у лавах Карпатської Січі налічувалося близько 2 тисяч вояків. Разом із галичанським підкріпленням вони чинили відчайдушний опір, але сили були нерівні. У художній формі події того часу передає поезія І. Степового «Карпатська Україна»:

*У Карпатах течуть сльози,
Кров невинних пролилась.
Хмари горя і незгоди
Раптом вкрили нас.*

*Ох недоля! - прийшов ворог,
Лютій ворог, злий,
Та з ущелля виліз сполох,
Двохголовий змій.*

*І відчули ж вражі сили
Січовиків славу.
Хоч підлягши пересили,
Наробили жаху.*

*Сили братів, батьків вбитих
За Україну волю
Стоять з нами в одно зліті -
Не спине й неволя.*

Боротьба за суверенність Карпатської України закінчилася у той складний час поразкою. Залишки загонів Карпатської Січі перейшли до партизанської боротьби і згодом залишили територію Закарпаття. За даними істориків, у боях загинули командири Карпатської Січі - М. Колодзінський та З. Косак, декілька сотень галичан і близько 5 тисяч закарпатців. Пам'ятаймо подвиг цих сміливців, учасників національно-визвольних змагань першої половини ХХ століття за єдину соборну Україну.

**Ольга ШУМЕЙКО,
провідний спеціаліст
відділу інформації та
використання документів
Державного архіву
Дніпропетровської області.**

Провідники рубрики: почесний доктор теології Леонід ЯКОБЧУК та журналіст Лев ХМЕЛЬКОВСЬКИЙ

ПРО БІБЛІЮ

Минулогу рази ми вели мову про виникнення Біблії, її мову, матеріали, на яких створювалося Святе Письмо. Тепер подивимося на різновиди письма, якими писалася Біблія. Брюс Мецгер, дослідник Нового Заповіту, сказав: „Літературні праці писалися більш рівним і строгим почерком, що називався унциальним. Такий „книжковий“ почерк характеризувався великими й ретельно вписаними буквами, причому вони походили на наші заголовні букви й писалися окремо один від одного.“ Дослідники Гейслер і Нікс відзначають, що „найважливішими рукописами Нового Заповіту звичайно вважаються більш унциальні кодекси, які датуються IV століттям і пізніше. Вони з'явилися майже відразу після навернення імператора Костянтина у християнство і рішення Нікейського собору (це - 325 рік) виготовити велику кількість примірників Біблії“.

Найдавнішими й найбільш значними унциальними рукописами є Ватиканський кодекс (близько 325 - 350 років від Р.Х.) і Синайський кодекс (близько 340 року від Р.Х.)

Іншим різновидом є мінукульне письмо. Воно характеризується буквами, що мають спрощене рядкове написання і зв'язані між собою... Це письмо було створене спеціально для виробництва книг приблизно на початку IX століття від Р.Х.

Тексти в грецьких рукописах писалися без інтервалів між словами, а в єврейських словах були відсутні голосні букви, поки масорети близько X століттями від Р.Х. не доповнили тексти цими буквами.

Сучасному читачеві подібна практика може здатися дивною й незрозумілою.

Але для стародавніх греків й євреїв це вважалось нормальним і цілком природним. Євреям не потрібно було писати голосні букви. У міру вивчення мови вони освоювалися з тим, як вимовляти і розуміти слова й фрази. Так само грекам не становило труднощів читати тексти без проміжків між словами.

А як відбувався поділ Біблії на розділи? Адже зрозуміло, що форма, у якій прийшла Біблія до нас, зазнала певних змін.

Зауважте, - форма, а не текст. Перший поділ тексту Старого Заповіту на розділи відбувся до вавилонського полону, тобто перед 586 роком до Р.Х. П'ятикнижжя було розділено на 154 групи, які називалися седарим. Передбачалося, що ці уривки являли собою уроки, розраховані на трирічний цикл читання. Під час вавилонського полону, але до 536 року до Р.Х., П'ятикнижжя поділили на 54 розділи, названі парашийот... Розділи пізніше роздрібнили

ще на 669. Близько 165 року до Р.Х. були поділені на розділи Старозаповітні книги, названі „Пророками“. Сучасний поділ на розділи було здійснено у XIII столітті, про що ми говорили у минулій бесіді.

Що стосується Нового Заповіту, то греки вперше поділили текст на абзаци перед Нікейським собором (325 рік до Р.Х.), можливо, ще в 250 році.

Найдревніша система поділу на розділи зустрічається близько 350-го року після Р.Х. на полях сторінок Ватиканського кодексу. Однак тоді розділи були набагато менші за обсягом, ніж у тексті сучасної Біблії. Наприклад, наше Євангеліє від

• ХРИСТИАНСЬКА СТОРІНКА

Матвія має 28 розділів, а у Ватиканському кодексі - 170 розділів.

Дослідники Гейслер і Нікс пишуть, що „такий поділ на розділи змінився тільки в XIII столітті, причому цей процес відбувався поступово. Сучасний поділ Біблії на розділи (1189 розділів у канонічних книгах) зробив Стефан Ленгтон, професор Паризького університету, а пізніше - архієпископ Кентерберійський. Це відбулося до введення рухливої літери в друкарстві. Оскільки Біблія Вікліфа (1382 рік) зберегла такий поділ, всі сучасні Біблії донині друкуються саме в такому вигляді“.

А навіщо потрібний такий поділ Біблії?

Поділ тексту на вірші відбувся з тієї ж причини, що й поділ на розділи, - це була спроба полегшити роботу з посиланнями й публічне читання тексту вголос. Розмітка вперше з'явилася в 1551 році в четвертому виданні грецького Нового Заповіту, опублікованого паризьким видавцем Робертом Стефаніусом.

Отже, ми зробили короткий експрес у загальну історію Біблії, розглянувши матеріали, на яких вона писалася, письмо, яке вживалося, а також поділи на розділи і вірші.

Цей історичний експрес був дуже загальний. Реформатори сприйняли Біблію такою, як вона є, як вона дійшла до них. Ні Лютер, ні Кальвін, ні пізніші євангельські богослови не вважали себе уповноваженими щось змінювати.

Хоча Реформація і була чимось радикальним у ставленні до Біблії, але це не було переглядом чи редагуванням самої Біблії. Я не говорю про Біблійний критицизм XVIII - XIX століть, як і про спроби спотворити переклади деякими сектами - наприклад, Свідками Єгови.

Усе ж Біблія є книгою з паперу, друкарської фарби, обкладинки... Але Біблія унікальна своєю відмінністю від всіх інших книг. Професор санскриту Монт'єро-Вільямс 42 роки вивчав книги Сходу і порівнював їх з Біблією. Пізніше він написав: „Складіть їх на ліву сторону вашого письмового столу; на праву сторону покладіть Біблію, тільки її одну, так, щоб між ними була велика відстань. Між Біблією і так званими священними книгами Сходу є прірва, яка розділяє одну групу від іншої, безнадійно і назавжди, ... справжня безодня, через яку не може перекинути моста ніяка наука або релігійна думка“.

Хоча до написання Біблії причетні різні люди, які користувалися різними мовами.

Люди писали Біблію в різних місцях: у пустелі, в'язниці, палаці, під час подорожі, на островах, на полі битви і серед жертв воєнних битв. Вона була написана під час миру та війни, її писали в хвилини радісного збудження і у хвилини відчаю. Автори писали її, будучи у різних настроях: одні писали її в моменти найвищого щастя; інші висловлювали в ній глибину горя й розпачу. Мойсей писав в пустелі; Єремія - у темниці; Даниїл - в палаці; Павло - у в'язниці; Лука - під час подорожі; Іван - у вигнанні, на острові Патмос. Давид писав під час війни; Соломон - під час миру й процвітання, Одні писали про впевненість і твердість віри, інші описували дні сум'яття й хаосу.

Біблія була написана на трьох континентах - у Азії, в Африці та в Європі. Це - єдина книга, що писалася більше ніж півтори тисячі років. Вона була написана на трьох мовах. Це давньоєврейська - мова ізраїльського народу. Практично цією мовою був написаний увесь Старий Заповіт. Ця мова - яскрава й образна, і вона не просто описує минуле, але й ілюструє його, немов у картинках!

Також була арамейська мова, поширена на Близькому Сході аж до епохи Олександра Македонського. Книга Даниїла і більша частина книги Ездри написані арамейською мовою, як і деякі уривки в книзі пророка Єремії. Ісус Христос саме арамейською мовою виголосив на хресті „Боже Мій, Боже Мій! Нащо Мене Ти покинув?“ Арамейська мова дуже близька до єврейської. Арамейські тексти в Біблії написані тим же рукописним шрифтом, що і єврейські. Однак в арамейській мові лексика багатша, у ній багато запозичених і сполучних слів. Ця мова має найдовшу історію з усіх відомих в історії мов. Її знали ще в часи біблійних патріархів, і сьогодні на ній розмовляють кілька сот тисяч людей.

Грецька мова була використана для написання майже всього Нового Заповіту. Христос також міг говорити на ній, як на міжнародній мові того часу, якою у наш час є англійська.

Апостол Павло у своєму листі до християн Риму волів писати грецькою, а не латинською мовою. Римська імперія в той час була, в основному, грекомовна, і латинська мова вживалася тільки на рівні уряду й чиновників.

Біблія, незважаючи на багатомовність і багатоавторність - єдина цілісна книга. А щодо того, що була написана на декількох мовах, а не тільки на мові богообраного єврейського народу, - це показує Божественне провидіння. Бог говорить до людей зрозумілою і сучасною їм мовою. Здобутком Реформації була Біблія на мовах різних народів.

Чи велике число авторів Біблії могло обумовити появу різних точок зору, полеміку?

Біблійні автори торкнулися сотень актуальних питань і проблем: це шлюб, розлучення й повторний шлюб. Це гомосексуалізм, подружня зрада, покора владі, неправда й істина. Це і формування характеру, і батьківські обов'язки, і природа й одкровення Бога. Але від найпершої Книги Буття і до останньої Книги Об'явлення всі ці теми ні в чому не суперечать одна одній, оскільки вони представлені біблійними авторами у дивній гармонії, дарованій Богом.

Фактично Біблія оповідає про одну історію, що викладається. Це історія Божого відкуплення людського роду. „Загублений рай“ у Книзі Буття стає „Повернутим раєм“ у Книзі Об'явлення. Якщо доступ до дерева життя в Книзі Буття виявляється закритим, у Книзі Об'явлення людина знову повертається до нього. Порятунком від гріха і осудження служить сполучною ниткою між цими двома подіями. Він дарує повне перетворення й нескінченне блаженство життя в присутності Єдиного, Милостивого і Святого Бога.

І нарешті, найважливіше. Серед всіх персонажів і героїв Біблії найбільш видатною особистістю є Єдиний, Живий і Милостивий Бог, що виявив Себе людям через Ісуса Христа. Звернемося насамперед до Старого Заповіту. Закон забезпечив „підставу для Христа“, історичні книги показують „підготовку до Його пришествя“, поточні книги Його „оспівають“, а пророцтва оповідають про „очікування Христа“. У Новому Заповіті Євангелія... оповідає про історичне явлення Христа, Діяння розповідають про поширення Його навчання, послання дають нам інтерпретацію Його особистості, а в Об'явленні ми знаходимо завершення всього існуючого в Христі. Уся Біблія зосереджена на Ісусі Христі. У цьому - її неповторність і унікальність.

Для того, щоб поповнити знання Біблії, почути відповіді на запитання людей про різні проблеми повсякденного життя, слухайте християнську радіопрограму "Відвертість", яка виходить в ефір щоп'ятниці о 21.15, на першій програмі Українського радіо.

Фідель
СУХОНОС

РІО-ДЕ-УКРАЇНА

ЧАСТИНА ПЕРША

У Джанотана темні та вологі, як у сарни, очі. Він дивиться, майже не кліпаючи і раз по раз посміхаючись. І я, і він, здається, вже втратили надію зрозуміти один одного. Власне, в дечому ми таки порозумілися. Молодий, з кольором шкіри кава з молоком, бразилець допоміг мені занести речі в номер готелю «Golden Tulip» успекотному та строкатому Ріо-де-Жанейро. За час, поки ми піднімалися ліфтом, збагнув, що мого помічника звати Джанотан і що я винен за його послугу два реалі. Але поділитися від шоколадного юнака, чому в номері, куди ми зайшли, немає світла, ніяк не виходило. Хлопчина весь час показував мені на електронну картку-ключ і щось старанно говорив португальською. На моє прохання – speak English, please – Джанотан лише сором'язливо, як дівчина, посміхався. Ситуація була не стільки неприємною, як кумедною.

- А українською ти говориш? – перепитав, на всяк випадок, Джанотана.

У відповідь він став посміхатися ще більше. Я взяв слухавку телефону, що самотньо примостився на тумбочці побіля шляхетно прибраного ліжка, та зателефонував на «рецепшен». За пару хвилин у номер зайшов такий же шоколадний, як Джонатан, літній пан. Його англійська була не набагато краще моєї, однак все ж таки дозволила вияснити, що для того, аби ввімкнути електрику в номері, потрібна електронна картка-ключ іншого типу. Мулат простягнув її мені, так само як Джанотан, мило і сердечно посміхаючись. Прощаючись англомовний бразилець сказав:

- Джанотан цікавиться, звідки ти приїхав...

- З України, з тієї країни, де взимку є сніг. Джанотан колись бачив сніг?

«Ріо-де-Україна» - так буде називатися нова художньо-публіцистична книга редактора журналу «Бористен», письменника Фіделя Сухоноса, в якій він поділиться враженнями від майже десятиденного перебування в Бразилії. Автор ставить перед собою доволі складне завдання: не лише розповісти про одну з найчисленніших закордонних громад наших людей (за різними оцінками, українська діаспора країни становить близько півмільйона), про роботу вітчизняного дипломатичного корпусу в цій країні, сучасний стан і майбутність українсько-бразилійських взаємин, а й спробує узагальнити свої враження від зустрічі з однією найпотужніших, а, головне, однієї з найбільш перспективних держав світу, якою сьогодні неzapеречно є Бразилія. Чому в країні, де проживають люди більшості етносів Землі, панують міжнаціональний мир та злагода? Чому візитна картка ледь не кожного бразилійця – посмішка? І як так виходить, що за таких обставин у Бразилії поряд з модерними хмарочосами туляться в тісноті квартали бідняків з незвичною для українського вуха назвою «фавели». А також попри всю тутешню привітність в окремих місцях одному не бажано виходити на вулицю навіть вдень, а грошей слід брати з собою рівно стільки, скільки потрібно для придбання того чи іншого краму. Не оминє письменник і своїх вражень від знайомства з дивовижною природою цієї країни, де протягом усього року панує літо, сонце не має втоми від своєї яскравості, а різнокольорові, немов би дитячі іграшки, птахи пурхають вулицями, немов горобці в Україні. Планується, що книгу буде щедро ілюстровано світлинами, котрі автор робив повсюдно, де тільки зміг побувати в Бразилії. З цього номера ми починаємо друкувати окремі розділи майбутньої книги Фіделя Сухоноса «Ріо-де-Україна».

Сергій Небрат - консул України в Ріо-де-Жанейро, фаховий дипломат. Вочевидь, що професійні знання та відповідальність допомагають виконувати йому величезний обсяг робіт у серці Бразилії фактично самотужки. За таких умов пан С. Небрат ще знайшов час, аби опікуватися нашою маленькою делегацією під час відвідин Ріо...

- Never - ніколи, - посміхнувся старший пан. І щось пояснив португальською хлопцеві. Почувши, з якої глухомані потрапив у їх славне Ріо цей білотілий, огрядний дядечко, Джанотан подивився на мене

особливо лагідно. Напевно, в його уяві люди, котрі живуть в країні, де падає сніг, обділені долею. Принаймні, такої зрозумілої для усіх португальської мови вони не знають. Щоб, бодай, якось підвищити

Автор висловлює щирі сердечні подяки пану Євгену Суру (Атланта, США), без допомоги якого була б неможлива поява цих нотаток.

свій рейтинг в очах милого мулата, я бадьоро вигукую:

- Муйто обрігадо! (португ. - дуже дякую!)

Джанотан і його супутник не приховують свого задоволення. Нарешті вони від мене почули людське слово. Від такої приємності вони гаряче стискають простягнуту руку і приязно ляпають по плечах.

- Муйто обрігадо, муйто обрігадо, - як папуга, повторюю я, аж поки служники готелю не зникли за дверима номеру. Потім без вагання падаю на ліжко горілиць. Вперше за останні майже 24 години можу випростувати тіло. Позаду переліт компанією Air France спочатку з Києва до Парижу, а потім одинадцять годин лету до Ріо. Французи, скидається, дуже ошадливі люди. Крісла в «Боїнгу» - 747-400 не ширше від парти першокласника. А коліна просто таки випираються в сидіння, що попереду. Прожите для мене найбільш помітне у розмірі одягу, а тому на загал комфортний, з огляду на по-

долану відстань, переліт перетворився випробування витривалістю. Перейти їх я був просто приречений. «Боїнг» не трамвай і навіть не українська маршрутка. Крейсерська висота польоту майже 12 кілометрів, за ілюмінатором до мінус сорока за Цельсієм. Куди, як то кажуть, подітися з субмарини.

Виліт з Парижа припадав вже на пізню за європейським часом годину. Щоб виспатися, мені у сидінні «Боїнгу» потрібні були б, мабуть, багаторічні тренування. А коли ми приземлилися у Ріо, то черговий бразилійський день лише розпочинав свій біг. Та про якийсь відпочинок не думалося. Хіба що ось так хвилику простягти наліті від довгого сидіння у літаку ноги та ще відпружити м'язи спини. Адже фактично безсонна ніч у «Боїнгу» ніщо з тим, що я у Ріо!

Виглядає так, що є у світі міста, котрі здаються тобі знайомі, навіть не побувавши там. Я неодноразово спинявся на цій думці на вулицях Ріо-де-Жанейро. Інколи я просто був перекоаний що вже був тут, що цей самобутній мегаполіс вже колись гостив мене. Зразу ж після поселення в готелі вийшов на знайомий кожному школярів пляж Копакабана. Бо ж таки диво! Він просто навпроти «Golden Tulip», буквально через дорогу. Якись сто-двісті метрів - і Атлантичний океан! Аби таке було в Одесі, то ніч в такому готелі вартувала б в декілька раз більше середньостатистичної зарплати українця. А тут хоч, зрозуміло, не дешево, та з огляду на те, що це Ріо, що це Атлантика, що це славновісна Копакабана – можна вважати цілком пристойно.

Чим може запам'ятатися Ріо чужинцю? Очевидно, що найперше пляжами з золотавого кольору піском, котрі тягнуться фактично з центру міста на південь протягом 90 кілометрів! З цього такого чималенького кавалку сонця, моря і піску я пройшов, напевно, трохи більше трьох кілометрів вбік форту «Копакабана». Це одна з історичних пам'яток Ріо-де-Жанейро, котру бразилійці, як будь-яка молода нація, зберігають особливо шанобливо. Оборонна споруда була зведена в 1914 році на невеличкому мисі «Божої матері». У ті часи вона надійно захищала місто від загрози з моря. І посьгодні у форті збереглися оригінальні стіни завтовшки в 12 метрів та гармати, котрі, як і раніше, грізно спрямовують свої стовпи у бік океану. Тепер у форті так само розташований музей, експонати котрого розповідають про життя та побут перших португальських поселенців всередині 19-го сторіччя. До музею ми не потрапили – запізно вже завітали сюди в насиченій круговерті відвідан Ріо. А ось побродити осучасненим, по-суті, вже туристичним нині фортом змогли. Тропічний вечір, як завжди, швидко, перейшов у ніч, незнайомі зірки південної півкулі бідно виглядали з під насуплених, низьких, дощових хмар. Не привичаєний до тутешньої погоди очікував що ось-ось піде дощ. Та він оминув нашу місцинку, натомість на протилежному боці затоки, вздовж котрої простягся місто-мрія, де височіла ще одна його краєзнавча

пам'ятка-гора Цукрова голова, почала враз по раз блимати блискавка. І без того вологе повітря, здається, стало ще більш насиченим. Грому не було чути, лише з неприродно малим інтервалом блискавка химерною ламаною лінією висвічувалася на темному небі. І нічний Ріо на півсекунди, а можливо, й менше, підсвічувався могутньою божею електрикою. Картина в ту мить була реалістичною та не позбавлено певної казковості. Отож, і гроза у Ріо така що її варто побачити. Хоч такої приємної прохолоди, котра настає у літній спекотний день під час зливи в Україні, неможна було відчутти. Як і потім «не запахло» дощем, що так само притаманно грозам в наших краях. Напевно, так має бути в околицях Ріо...

Я перебував лише дві доби у місті-мрії. Але й цього часу вистачило, щоб зрозуміти: Ріо справді прекрасний, попри навіть «фавели» - квартали бідноти та криміналу, котрі тут буквально поруч з розкішними готелями та діловими офісами в модерних хмарочосах. Так, існує інший Ріо-де-Жанейро. Місто нужденності, наркоділерів та вуличних злочинців. Ще в аеропорту, зустрічаючи нас з літака, консул України в Ріо-де-Жанейро, фаховий дипломат Сергій Небрят застерігав. Не варто одному ходити вулицею, ніколи не слід розплачуватися крупними купюрами за дрібні покупки, користуватися автобусами іноземцям не бажано – лише таксі. Все це небезпечно. І аж ніяк не слід влаштовувати екскурсії до «фавел». Принаймні, він за час роботи в країні там не бував. І хоч світова спільнота визнала, що Бразилія чи не найбільш успішна держава в розв'язанні міжрасових проблем. Саме білій людині не бажано відвідувати фавели...

Але такого Ріо я не зміг і, по-правді, не хотів бачити. А вже зустріч з містом, з Бразилією взагалі в першу чергу налаштовує на позитив, на добро і неодмінно на усмішку. У тому, що бразилійці справді надзвичайно приязні, відкриті, щирі та комунікабельні, зміг впевнитися, як то кажуть, на всі сто. Часами, здавалося, що вони просто насолоджуються можливістю потиснути тобі руку, сказати добре слово, посміхнутися. Що сприяє тому, аби бразилійці створили таку приязну націю? Можливо, що доставлену відповідь знають ет-

нописологи, історики, вчені інших гуманітарних наук. Вочевидь, в країні емігрантів, де, на відміну від США та Канади, з самих початків колонізатори-португальці творили змішані шлюби з місцевими індіанцями та вихідцями Африки, добра та щирості поміж людьми повинно бути більше. Це підтверджений історичний факт, оскільки набагато менша не лише територією, а й за людськими ресурсами Португалія просто не в стані була «перетравити» демографічно свої за океанські територіальні надбаня. Тодішня проблема Лісабону нині має гарні плоди. Бо в Бразилії дуже популярне прислів'я, що українською звучить приблизно так: «Найкраще, що створили у світі португальці – це мулатка». Сьогодні, за офіційною статистикою, близько половини з 190 мільйонів населення країни кольорові: індіани, азіати, мулати. Трохи менше білих. І десь близько 4-5 відсотків негроїдної раси.

Красу мулатки оспівано не лише під час карнавалів. Але, як на мене, це один з тих стереотипів, котрі не виправдовуються. Ні, я аж ніяк не стверджую, що не буває гарних мулаток! Справді, у Бразилії можна зустріти класичний тип такої жінки. Еротична фігура - гітара, з тонкою талією і розкішними сідничками, високі груди, котрим затісно навіть у просторій сорочинці, чутливі симетричні губи на неприродно пропорційному обличчі і неодмінно темні, пронизливі з гарячим, немов би закличним поглядом очі. Зустріне таку навіть якійсь вже немічній япончик, котрий на пенсії подорожує усім світом, і вдасть у його єство цей образ не менш відчутно як декілька добрих ковтків касаші (національна горілка у Бразилії, котру готують з цукрової тростини). Повернеться додому маленький і сухенький нащадок самураїв і вже за склянкою sake буде оповідає таким же старичкам, що то за естетичне та еротичне диво-мулатка. А ще під час знаменитого бразильського карнавалу світові телевізійні станції крупним планом подадуть вдягнутих фактично лише в засмагу пару провідних танцюристок на самбодромі. І ширитись світом слава про неперевершених у своїй досконалості мулаток.

Насправді ж, як на мене, у процентному відношенні гарних мулаток не набагато

більше, аніж жінок інших рас та національностей. Можливо, що як сонце їх Батьківщини, вони дещо яскравіше і пекучіше. Однак правдиве тепло не має бути занадто гарячим. Напевно, що і від жінки також. По-правді, мені якщо вже торкатися цієї теми, більше впали бразильські жінки європейського походження. Напевно, що деякі з них і мають домішок крові іншої раси. Та скидається, що свої жіночій притягальності вони мають завдячувати в першу чергу вічному літу, щедрому сонцю та на загал оптимістичній аурі бразильського життя.

Однак повернемося в Ріо. Це справді чудове місто, попри ті негаразди про які вже згадував вище. Воно здається, як і більш агресивні та раціональні американський Нью-Йорк, ніколи не спить. Принаймні, коли через зміну часу я о 6-й ранку вийшов на Атлантик авеню, де був розташований наш готель, там вже вирувало життя. Кудись поспішали у своїх справах численні автівки, гарними через господарність і клімат дорогами, діловито снувала численна обслуга з прилеглих готелів, на поки що порожніх пляжах худорляві мулати розставляли парасолі від сонця, ліжаки та інший відпочинковий інвентар. А ще вздовж океанської набережної бігли, проходжувалися чи просто гуляли, насолоджуючись врайнішою свіжістю бразилійці. Те, що в цій країні люблять і поважають спорт, було зрозуміло без зайвих коментарів. Чимало можна було побачити саме літніх людей. Наскільки дозволяють роки і стан здоров'я, вони втікали від болячок, працюючи набережною, з просланим океаном повітрям. Любов до життя цих людей викликали повагу і симпатію. Так і слід жити: цінуючи кожен свій земний день, наповнюючи його радістю для душі і тіла. У 2016 році Бразилія буде приймати чергові Олімпійські ігри. З огляду на ментальність і звичаї цієї нації – подія для країни надзвичайна. А те, що бразилійці гідні гостити у себе світовий спорт - однозначно. Тут не лише чудова побутова та спортивна інфраструктура, а й справді залюблені у спорт люди.

Того ранку я хоч і не так спішно, але приєднався до спортивних бразилійців та пройшов пішки до згаданого вже вище форту Копакабана. Цікавий сюжет зміг спостерігати поблизу його входу.

Шойно з моря повернулися рибальські човни, їх господарі просто на набережній розстелили для сушіння довгі сіті. А так само поряд з маленькою флотилією прилаштувався рибний базарчик. Все доволі упорядковано: чисті прилавки, проточна вода, ще якийсь реманент для продажу риби. Деякі з нечисленних продавців обклали свій продукт льодом. Що ж, за тутешнього клімату це не просто сервіс, а, напевно, конечна необхідність.

Впритул до базарчика прилаштувалася католицька капличка. Незважаючи на ранню пору, побіля неї з десяток людей. Здалека вдивляюся в їх обличчя. Позиції католицької Церкви в Бразилії традиційно сильні. Навіть час проведення карнавалу - найбільшої події в житті країни - тут узгоджують з святими отцями. Що це саме так неважко зрозуміти, спостерігаючи за тим, як побожно моляться люди побіля каплички. Таке поєднання з Богом можуть мати лише ті, хто був залучений до релігії з малих літ. Це ще одна відмін-

на риси бразильського менталітету: доволі безтурботний спосіб життя із глибинною релігійністю.

Ріо-де-Жанейро був заснований португальцями в 1502 році. «Бог створив світ за шість днів, а на сьомий день він створив Ріо...» - так люблять говорити бразилійці про своє найбільш відоме у світі місто. До 1960 року Ріо-де-Жанейро був столицею країни. Сьогоднішня столиця країни місто Бразилія розмістилося в глибині великої країни майже за півтори тисячі кілометрів від пляжів Копакабани. Зроблено це було спеціально для кращого освоєння неосяжних і, по-сьогодні, незалюднених сучасною цивілізацією північних територій та Амазонії країни. Та Ріо все одно залишається найкращою перлиною Бразилії. З тієї простої причини що це Ріо-де-Жанейро!

Відправляючись в Бразилію, я мав на меті два основних завдання. Найперше - познайомитися з тутешньою українською громадою, про яку, на жаль, доволі мало ві-

домо в материковій Україні. І, вочевидь, спробувати якнайбільше дізнатися власне про Бразилію. Ще вдома я знав, що Ріо з точки зору першого завдання мало в чому буде мені корисним. Як пожартував приятель Сергій Небрат, перевозячи нас своїм дипломатичним авто вулицями тропічного міста, у Ріо два українця: він та пані Віра Вовк. З талановитою поеткою і перекладачем Вірою Вовк, як не дивно, я був знайомий ще задовго до своєї подорожі у Бразилію. У видавничтві журналу «Бористен» у 2007 році навіть побачила світ її віршована книга «Ромен-зілля», за яку, разом з іншими творами, вона згодом отримає шевченківську премію. Ще до мого від'їзду з допомогою Інтернет ми домовилися, що неодмінно зустрінемося, якщо мені пощастить побувати в Ріо. Власне енергійна і цікава, незважаючи на вік, жінка допомогла мені укласти маршрут відвідин Бразилії та як могла допомагала порадами під час підготовки до моєї подоро-

жі. Тому зустріч з пані Вірою Вовк була одним з головних пунктів мого перебування в Ріо-де-Жанейро. І оскільки вже зайшла мова про українську громаду Бразилії, про те, заради чого в основному пишуться ці рядки, не можу не оминати вдячним словом наших дипломатів, котрі під час моєї подорожі всіляко сприяли її успіху. Телефонна розмова з послом України в Бразилії Володимиром Лакимовим, вже у конечному пункті моїх відвідин Бразилії у Сан-Пауло, залишила найприємніші спогади. Вже у Січеслав на моє прохання через Інтернет третій секретар посольства пані Валерія Насташенко надіслала довідку про кількісний та соціальний склад етнічних українців в Бразилії. Цей офіційний та академічний документ, вочевидь, в даному випадку може слугувати гарною ілюстрацією та допомогою для моїх подальших оповідей. А тому наводжу працю українських дипломатів в Бразилії без купюр.

Кількісний та соціальний склад етнічних українців Бразилії

За інформацією керівництва Українсько-Бразильської Центральної репрезентації сьогодні в Бразилії проживають 500 000 етнічних українців, з них 400 000 - у штаті Парана. Втім, точних даних щодо загальної чисельності українців у Бразилії не існує: оскільки українці першої і другої хвиль імміграції прибували до цієї країни з документами, виданими в Австро-Угорській імперії та Польщі, бразильські імміграційні органи реєстрували їх відповідно «австрійцями» і «поляками». Іммігранти останньої хвилі вже документувалися посвідками на проживання іноземців із зазначенням їх української національності, проте більшість з них на сьогодні вже асимілювалися. Діти українських іммігрантів, народжені в Бразилії, автоматично отримували її громадянство без внесення до документів записів про українське походження. Відсутність у країні офіційних установ, які б на той час вили статистичний облік іммігрантів за їх етнічний походженням, а, з іншого боку, проведення перепису населення без зазначення відомостей про приналежність до тієї чи іншої національної меншини чи етнічної групи, за винятком індіанського населення, виключають можливість отримання точних відомостей про кількісний склад української громади. За оцінками дослідників української імміграції в Бразилії, в 1972 р. тут проживало 153 тисячі українців, з яких у штаті Парана - 130 тисяч, Сан-Пауло - 14 тисяч, Санта-Катаріні - 5 тисяч, Ріо-Гранде-ду-Сул - 3 тисячі і близько однієї тисячі в інших бразильських штатах.

В 1996 р., згідно з архівними даними парафій Української греко-католицької церкви, у штаті Парана проживало близько 320 тисяч бразильських українців-католиків (або 95%). Якщо до них додати ще 5% українців православної віри, то на сьогодні в штаті Парана нараховується приблизно 400 тисяч етнічних українців. Слід зазначити, що на даний час правлінням Українсько-Бразильської Центральної репрезентації (голова - Вікторіо Соротюк), керівний орган якої знаходиться в м. Курітіба, за підтримки Консульства України в м. Курітіба проводиться кропітка робота з перепису (кадастру) місцевих громадян українського походження.

Більшість етнічних українців проживають у сільській місцевості, тому майже 80% дорослих громадян зайняті у сільському господарстві, вирощуючи пшеницю, сою, чорну квасолю, рис, маніоку, мате, цитрусові, тютюн, каву.

У промисловості зайнято близько 20% українців, переважно в лісопереробній галузі та на меблевих фабриках. Працюють вони також у торгівлі, різних приватних організаціях, муніципальних та державних установах. Деякі з них є власниками дрібних майстерень, крамниць, невеликих фабрик.

Місця компактного проживання українців Бразилії

Найбільшими містами компактного проживання українців у штаті є: Прудентополіс (38 тис.), Курітіба (33 тис.), Уніао-да-Віторія (26, 4 тис.), Пітанга (19,5 тис.), Іраті (14,3 тис.), Круз-Машадо (12,5 тис.), Ріо-Азул (10 тис.), Маллет (9,5 тис.), Іваї (9 тис.), Кампо-

Моурао (8,3 тис.), Ронкадор і Понта-Гросса (по 7 тис.), Антоніо-Олінто (6,2 тис.), Пато-Бранко і Пауло-Фронтін (по 5,5 тис.). Окрім цього, від 500 до 4 тис. бразильців українського походження проживають в інших 35 муніципалітетах штату.

В штаті Санта-Катаріна українські громади зосереджені в містах Порто-Уніао, Ітайополіс, Сапоін'яс, Трес-Баррас, Мафра, а в штаті Ріо-Гранде-ду-Сул - в Порто-Алегре, Гуарані, Іжуї, Жагуарі та Ерешімі.

В штаті Сан-Пауло українська громада проживає в столиці та муніципалітеті Сао-Каetano-ду-Сул.

Громадські об'єднання та організації, їх статус. Наявність україномовних засобів масової інформації, у т.ч.

теле- та радіопрограм

Громадські та культурно-освітні організації українських іммігрантів у Бразилії з'явилися наприкінці XIX ст. Одним з перших таких об'єднань було товариство «Просвіта», засноване в 1898 р. у м. Курітіба. Крім цього, в 1910 р. у м. Прудентополіс і в 1919 р. в м. Дорізон були створені «Українські народні ради», а в 1922 р. в м. Уніао-да-Віторія за ініціативою представника Західно-Української Народної Республіки Петра Карманського був заснований «Український союз Бразилії» (в 1934 р. змінив назву на «Хліборобсько-освітній союз»), який мав стати політичною, економічною та культурно-освітньою організацією з центральним керівництвом і його представниками в містах компактного проживання українців. З кінця 30-х ро-

ків та у повоєнний період у результаті політики "націоналізації", запровадженої урядом Бразилії, який заборонив існування усіх іммігрантських організацій та об'єднань, діяльність українських товариств була припинена і відновилася лише після Другої світової війни. В 1947 р. при сприянні Хліборобсько-освітнього союзу було створено "Товариство прихильників української культури". В 1953 р. ці організації заснували "Українсько-бразильський комітет", який через політичні та соціальні розбіжності його керівництва через три роки припинив свою діяльність.

На сьогодні українська громада Бразилії на 97% складається з бразильців українського походження 4-го і 5-го поколінь і не вважається суспільно-політичною або етнічно об'єднаною громадою. Причинами цього є їх природна асиміляція в суспільне життя країни, віддаленість районів концентрації українців від головних центрів, переважна частина яких проживають в сільській місцевості, низький матеріальний та освітній рівень бразильських українців, а також їх налаштованість більше довіряти релігійним, ніж громадським лідерам. Саме завдяки сильному впливу церкви, передусім Української греко-католицької, громадою фактично керують єпископи і священники, які через релігію намагаються підтримувати в її середовищі "український" дух, заохочують вивчати українську мову, зберігати національні традиції, звичаї і фольклор.

У цьому зв'язку слід зазначити, що завдяки роботі релігійних діячів у 1988 р. в м. Прудентополіс були засновані перші дві українські суботні школи. Пізніше, в 1935 р., у місті Василіанами була відкрита постійна українська середня школа (мала семінарія Св. Йосипа) з українською та португальською мовами навчання, а з 1941 р. у цьому ж місті українська мова викладається в Інституті катехиток Св. Ольги. У Прудентополісі - "релігійній столиці української громади" - на сьогодні діють український клуб з фольклорною групою "Веселка", Асоціація вчителів української мови, Товариство освіти Св. Василя, яке видає газету "Праця" - інформаційний бюлетень релігійного змісту, який виходить два рази на місяць, кооператив декоративно-прикладного мистецтва та писанки, а також музей української імміграції "Тисячоліття". В 1980 р. в Курітібі за ініціативою УГКЦ було створено релігійно-культурний центр "Полтава", який має однойменну фольклорну групу, хор, капелу бандуристок "Фіалка", оркестр, суботню школу і духовну семінарію.

Великий внесок до справи консолідації місцевого українства зробив протягом своєї багаторічної діяльності колишній єпископ Української католицької церкви Бразилії Єфрем Кривий. На

даний час його духовну естафету підхопили і достойно несуть єпископи УКЦ Бразилії Володимир Ковбич, М.Мазур та Д.Козлинський.

Українську автокефальну православу церкву Бразилії, Аргентини та Парагваю очолює Архієпископ Єремія Ференц, який доклав багато зусиль для збереження українських традицій, мови та культури в Південній Америці.

Паралельно з українськими релігійними громадами, які об'єднані навколо 24 парафій (понад 200 церков) УКЦ та 16 парафій УАПЦ, існують громадські організації та клуби.

У Курітібі діє Українське товариство Бразилії (до квітня 2000 р. мало назву Хліборобсько-освітній Союз), до якого входять Українсько-бразильський

клуб, Асоціації українських жінок та декоративно-прикладного мистецтва, фольклорна група "Барвінок", чоловічий хор "Гайдамаки", суботня школа ім. Лесі Українки, музей історії української імміграції. Товариством видається щомісячний інформаційний бюлетень "Хлібороб" в електронному вигляді, а також тиражем до 500 примірників, в якому публікуються українською та португальською мовами короткі статті про головні політичні, економічні та культурні події в Україні, подається інформація про різні заходи, що проводяться громадою. З цієї газетою активно співпрацюють Посольство України та Консульство України в м. Курітіба. Українське товариство Бразилії має свої філіали з автономним керівництвом в м. Понта-Гросса та Уніао-да-Віторія. На сьогоднішній день голова правління УТБ - Роберто Оришин.

В Курітібі існує також Товариство прихильників української культури (ТПУК), яке організує культурні заходи, тематичні вечори, присвячені історії, культурі, літературі України. Товариство займається також видавничою діяльністю. Зокрема,

за сприяння цієї організації були видані португальською мовою брошури про творчий шлях Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки, а також збірник віршів місцевої української поетеси Олени Колодій. За ініціативою членів ТПУК в м. Курітіба було створено Інститут тропічних рослин, який протягом останнього часу здійснює в Прудентополісі проект з вирощування та первинної переробки трави мате - південноамериканського чаю. На сьогоднішній день ТПУК очолює Маркос Ногас.

У 1985 р. за ініціативою Голови Світового конгресу вільних українців (зараз СКУ) Петра Саварина було створено Українсько-Бразильську Центральну презентацію (УБЦР) як представницький орган різних українських організацій в Бразилії при Всесвітній організації українців. До складу УБЦР входять Українське товариство Бразилії, ТПУК, Товариство "Соборність" (м. Сан-Пауло) та Асоціація українсько-бразильської молоді. Голова УБЦР обирається на 2 роки на загальних зборах представників зазначених організацій. Діяльність УБЦР зосереджена, головним чином, в південній частині країни, тобто там, де проживає переважна більшість громадян українського походження. З 2003 р. головою УБЦР є Віторіо Соротюк, якого було переобрано під час роботи VII Конгресу українців Бразилії (31.01.2009 р.).

В штаті Парана працює декілька радіостанцій, що мають передачі для української громади. Так, радіо „Забава” з м.Прудентополіс (<http://radiozabava.com.br/>) транслює свої передачі в мережі Інтернет 24 години на добу, популяризує українську музику та українську культуру.

Діяльність вищезазначених організацій і товариств допомагає українцям Бразилії зберігати свою культуру, національні традиції та звичаї.

Крім цього, в м. Курітіба є площа України, на якій встановлено пам'ятник Т.Г.Шевченку, та меморіал України, який вважається історично-культурною спадщиною муніципалітету. Пам'ятники Т.Г.Шевченку є також в м. Прудентополіс та Порто-Алегре.

Стан забезпечення політичних, соціальних, культурних, інформаційних та інших прав і потреб українців Бразилії

Збереження національно-культурної та мовної ідентичності бразильців українського походження залежить не від державних органів Бразилії, а від діяльності громадських, культурних, освітніх і релігійних організацій етнічних українців.

При цьому слід неодмінно згадати про те, що завдяки зусиллям громади, в першу чергу її лідерів, серед яких необхідно назвати імена керівників УБЦР Віторіо Соротюка та Феліпе Лукаса, Законодавча асамблея штату Парана при-

йняла в 2004 р. законодавчий акт про відзначення 24 серпня Дня українського іммігранта, що збігається з датою Національного свята України.

Внесок українців у розбудову Бразилії визнаний і керівництвом країни перебування, що підтверджується, зокрема, підписанням 19 січня 2010 року Президентом Федеративної Республіки Бразилія Луїсом Інасіо Лула Да Сілва Закону № 12.209, згідно з яким 24 серпня проголошено в Бразилії Національними днем української громади із внесенням до офіційного календаря свят. Станом на сьогодні серед усіх країн світу, де проживає українська діаспора, подібний закон ухвалено лише в Бразилії.

Стан забезпечення освітніх і мовних прав і потреб українців Бразилії

У Бразилії створені необхідні умови для вивчення української мови та літератури. З 1985 р. в м. Курітіба при Лінгвістичному центрі Федерального університету Парани діють єдині в Південній Америці курси української мови та літератури.

У жовтні 1989 р. за ініціативою депутата Законодавчої асамблеї Парани Віри Ветчимишин Ажіберт до тексту нової конституції штату було внесене положення, яке гарантує учням державних середніх шкіл можливість самостійно вибирати для вивчення іноземну мову. Завдяки цьому була забезпечена можливість викладання української мови як іноземної в державних школах, які знаходяться в місцях компактного проживання етнічних українців. З 1991 р. українська мова як іноземна викладається в декількох державних школах м. Прудентополіс та в учбових закладах у місцях компактного проживання українців.

За сприяння керівництва дочірньої авіакомпанії підприємства "Мотор Січ", Народного депутата України В.О. Богуслаєва була організована доставка у жовтні 2008 року 1245 україномовних підручників та посібників з України до Бразилії (м. Белень). Завдяки допомозі Міністерства зв'язку Бразилії та за посередництвом місцевої пошти було організовано перевезення цих підручників до Консульства України в м. Курітіба для подальшої їх передачі дітям української громади.

На сьогодні питання забезпечення мовних потреб громади є вкрай актуальним. З огляду на віддаленість Бразилії від України, забезпечення підручниками української мови є досить проблематичним. У цьому контексті вбачається необхідним використовувати сучасні інформаційні технології.

Інформація про наявність представників української діаспори серед політичної, урядової,

бізнесової, наукової, культурної, мистецької еліти Бразилії

Серед відомих бразильських українців Парани, які займаються підприємницькою діяльністю, відзначаються родини Деметерків та Швек. Перша з них раніше володіла мережею супермаркетів "Меркадорам", а зараз займається інвестиціями у розвиток логістики в галузі харчової та переробної промисловості. Інша має потужне транспортне підприємство в м. Порто-Алегре. Економіст Андре Захаров - колишній президент "Індустріального міста" в Курітібі, протягом тривалого періоду часу обирався федеральним депутатом Національного конгресу Бразилії, а до того був головою Евангельського благодійного товариства Курітіби.

До відомих українців можна також віднести Почесного консула України в м. Паранагуа Мар'яна Чайковського, лікаря-нейрохірурга Афонса Антонюка (був кандидатом у сенатори), економіста Сержіо Мартенца, онколога Богдана Кобилянського, директорів туристичного агентства "Дніпро-Голд" Сержіо Мацюру і Павла Ногаса (на сьогодні це одна з двох туркомпаній в Бразилії, яка регулярно організовує для бразильців, переважно українського походження, тури в Україну та поширює інформацію про туристичні можливості нашої держави). В 2001 р. обидва власники цієї фірми були відзначені Почесною грамотою тодішнього Державного комітету молодіжної політики, спорту і туризму України та листами-подяками посольства України.

В галузі культури та літератури українство Бразилії представлено творчістю відомої поетеси Олени Колодій (м. Курітіба, померла в 2004 р.), літератора Віри Селянської-Вовк (м. Ріо-де-Жанейро) та письменниці Кларіси Ліспектор (м. Ріо-де-Жанейро, померла в 1977 р.), бразильського "Ван Гога" Мігеля Бакуна (в жовтні 2009 року українська громада м. Курітіба разом з громадськістю штату Парана відзначила 100-річчя від дня його народження).

Серед видатних науковців слід назвати істориків Оксана Борушенко та Павла Горбатюка, лінгвістів Мігеля Вовка та Володимира Кульчицького.

Серед бразильських політиків та урядовців національного рівня, які мають українське коріння, слід відзначити колишнього губернатора штату Парана Жайме Лернера (нині Генеральний секретар Міжнародного союзу архітекторів), экс-президента державної нафтогазової компанії "Петробраз" Феліпе Рейштула, засновника журналу "Маншете" і телепрограми "Маншете" Адолфо Блока. Разом з цим слід відзначити, що інформація про участь представників української громади у політичному

житті штатів та країни є неповною у зв'язку із відсутністю відповідних досліджень. Проте відомо, що за більш ніж сто років існування української громади в цій країні декілька громадян українського походження були депутатами законодавчих органів штатів і Національного конгресу. Федеральними депутатами від штату Парана українського походження були Макс Роземан (в 1987-2008 рр.), Фірман Нето (в 1950-1954 рр.), який в 1946-1950 рр. обирався до Законодавчої асамблеї штату Парана, як і Віра Ветчимишин Ажіберт (1986-1990 рр.) та Іван Тихий (1994-1998 рр.). На даний час депутатами Законодавчої асамблеї штату Парана є Педро Іво Ілків та Феліпе Лукас. Останній був автором законопроекту щодо відзначення в штаті Парана Дня українського іммігранта (24 серпня), який після прийняття в 2004 р. Законодавчої асамблеєю відповідної постанови, набув в Парані офіційного статусу. Керівні посади в органах законодавчої та виконавчої влади бразильської українського походження займали, головним чином, на рівні муніципалітетів, зокрема, це колишній мер м. Гуарапуава Віктор Бурко (зовсім не говорить українською мовою) та колишній мер м. Маллет Лауро Баран. Мером м. Паранагуа є Жозе Бака Фільо. У муніципалітетах компактного проживання українських громад бразильські українці займають посади віце-мерів, секретарів префектур, обираються депутатами муніципальних палат. Наприклад, депутат Муніципальної ради депутатів Кампо-Моурао Жозе Пошапський (вільно володіє українською мовою) користується повагою і вже протягом багатьох років обирається до Муніципальної ради депутатів, він є автором ухвалені у серпні 2009 р. Муніципальною радою резолюції про визнання Голодомору в Україні 1932-1933 рр. геноцидом українського народу.

Важливою подією у житті громади Бразилії стане підготовка та відзначення 120-ї річниці з початку української імміграції до цієї латиноамериканської країни у 2011 році.

13 березня ц.р. Асамблея Українсько-Бразильської Центральної Репрезентації прийняла рішення, що урочистості з нагоди офіційного початку відзначення 120-річчя української імміграції до Бразилії відбудуться 13 листопада ц.р. в місті Курітіба, а також затвердила відповідний логотип.

Цій події українська громада надає особливого значення: з одного боку, це визнання великого внеску українців у розбудову Бразилії, а з іншого – зміцнення національної свідомості етнічних українців Бразилії.

Далі буде

• ВІСТІ З ДІАСПОРИ

Мирослав СМОРОДСЬКИЙ

БОЛЮЧИЙ ЛІТОПИС ПОЗОВНОГО ДЖИГАДУ ВЛАДИКИ АНТОНІЯ ПРОТИ ПАРАФІЇ СВЯТОГО ВОЗНЕСІННЯ

3 травня 1999 року парафія і парафіяни Св. Вознесіння в м. Кліфтон, Нью-Джерсі, США, були втягнуті архієпископом Антонієм та його прибічниками у якості відповідачів у судовий процес, метою якого було захопити парафіяльне майно і церковний уряд. Ці десятилітні судові ордалії закінчилися в грудні 2009 року, коли Верховний Суд Нью-Джерсі - вдруге - відмовився розглядати рішення Апеляційного Суду, котрий відкинув скарги архієпископа Антонія і тим самим залишив власність і адміністрацію в керівництві парафії, а також захистив приналежність парафії до Материнської Церкви в Києві.

ІСТОРИЧНЕ ПІДҐРУНТЯ

Щоб краще зрозуміти підставу і значення цієї десятилітньої судової тяганини, потрібно розглянути її на фоні історичного розвитку християнства в Україні і прагнення її суспільства до національної незалежності протягом останньої тисячі років.

Україна прийняла православне християнство у 988 році за ініціативою князя Володимира Великого. Українська Православна Церква розвивалася як незалежна церква з митрополитим престолом у Києві. В 1686 році московський патріархат незаконно загарбав Українську Православну Церкву (разом із українською нацією) за активну участь, до речі, константинопольського Патріарха. Російська гегемонія була офіційно скасована Четвертим Універсалом Центральної Ради Української Народної Республіки в 1918 році, і, в 1921 році, було створено Українську Автокефальну Православну Церкву. Одним з єпископів цієї незалежної церкви став Іоанн Теодорович. Його було відраджено до Сполучених Штатів Америки, щоб заснувати єпархію УАПЦ для українських іммігрантів. Ця єпархія стала відомою як УПЦ-США і діяла як невід'ємна частина Київської митрополії.

В той час, коли ця єпархія УАПЦ процвітала і розширювалась на Заході, Материнській Церкві в Україні випала інша доля. У 1927 році атеі-

тичний уряд СРСР скасував права Незалежної Української Православної Церкви, і більшість її священнослужителів було або замордовано, або заслано сталінським режимом до Сибіру. Незважаючи на безжалісне знищення Материнської Церкви в Україні, УПЦ-США продовжувала непохитно дотримуватися своєї невід'ємності від УАПЦ в Києві і зберігати багатовікові українські традиції. Ці традиції включали: соборну структуру і уряд церковний за участю мирян, обрання єпископів за участю мирян, парафіяльне керування майна і активів, незалежну адміністрацію і уряд парафії, обрання та звільнення з посади священнослужителя парафіянами, а також членство, базоване на принципах свободи від насильства та добровільного спілкування, і, найголовніше, незалежність (автокефалію) від всіх іноземних впливів і втручань будь-якої держави або релігійного патріархату.

Після Другої світової війни нова хвиля іммігрантів, багато з яких належали до Української Автокефальної Православної Церкви, відродженої під час Другої світової війни в Україні і в друге знищеної комуністами, приєдналися до УПЦ-США включно з архієпископом Мстиславом Скрипником, який, разом з митрополитом Іоанном Теодоровичем і всім духовенством УПЦ-США, заявляли що УПЦ-США є продовженням Української Автокефальної Православної Церкви в Україні та її звичаїв і традицій, і наполегливо підкреслювали незалежність, автокефалію та соборне управління УПЦ-США.

ВІДРОДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

У 1989 році, наприкінці існування СРСР, незалежна Українська Автокефальна Православна Церква знову відродилася в Україні. З того часу, як єпархія УАПЦ, створена в 1921 році, продовжувала існувати в США під керівництвом митрополита Мстислава, нововідроджена Церква в Україні визнала митрополита Мстислава як духовного провідника всієї Церкви, щоб знову підтвердити своє продовження історичної Української Автокефальної Православної Церкви. 5 липня 1990 року митрополит Мстислав з УПЦ-США був обраний патріархом Української Автокефальної Православної Церкви на Соборі УАПЦ в Києві. Цей Собор та присутні ієрархи (у тому числі архієпископ Костянтин і єпископ Антоній з юрисдикції УПЦ-США) оголосили і підтвердили, що існує лише одна всевітня Українська Автокефальна Православна Церква з престолом у Києві, і що всі вони є невід'ємними членами цієї Церкви.

У липні 1992 року в Києві знову відбувся Собор Української Автокефальної Православної Церкви. Цей Собор, як найвищий орган управління УАПЦ, прийняв у своє лоно архієпископа Філарета і його духовенство, котрі раніше належали до Російської Православної Церкви. З метою підкреслити свій патріархальний статус цей Собор також ухвалив резолюцію про зміну назви Української Автокефальної Православної Церкви на "Українська Православна Церква - Київський Патріархат".

Після смерті Його Святості Мстислава в 1993 році Собор Української Православної Церкви Київського Патріархату був скликаний у жовтні того ж року для обрання його наступника. У цій Соборі брав участь архієпископ Антоній як представник американської гілки Української Православної Церкви, УПЦ-США. Він брав активну участь в обговореннях, зустрічах і літургіях Української Православної Церкви Київського Патріархату. Архієпископ Антоній представляв американську гілку Української Православної Церкви, УПЦ-США, і навіть фігурував кандидатом на пост патріарха. Врешті-решт на престол патріарха було обрано колишнього українського дисидента радянського режиму, архієпископа Володимира. У 1995 році Його Святість Володимир помер, і його наступником обрано митрополита Філарета, який до цих пір посідає престол патріарха Української Православної Церкви Київського Патріархату.

ЗАЛИШЕННЯ

У грудні 1994 року, після невдалої спроби стати патріархом Київським, архієпископ Антоній разом з митрополитом Костянтином та деякими священнослужителями УПЦ-США таємно увійшли в угоду з Патріархом Константинопольським, з престолом у Стамбулі, що у Туреччині. Ця угода стала відомою загалу під назвою «Точки Взаємного Розуміння». Унаслідок цієї угоди архієпископ Антоній і митрополит Костянтин на початку 1995 року були переведені в ієрархію Константинопольської Церкви, базованої в Туреччині. Їм були дані єпископські титули тої церкви (митрополит Костянтин прийняв на себе титул Костянтин Ірінопольський, а архієпископ Антоній став Антонієм Герінопольським), і надалі не визнавалися єпископами Української Автокефальної Церкви. Таким чином, вони стали священнослужителями церкви, цілком окремої, чужої та відмінної від Української Православної Церкви УПЦ-США, яка протягом всього свого існування була невід'ємною частиною Київської церкви. Патріарх розташованої в Туреччині Константинопольської Церкви тепер заявляє, що УПЦ-США є адміністративною частиною Константинопольської Церкви і єпископи УПЦ-США в даний час знаходяться під безпосереднім контролем Вселенського Патріарха. Ієрархи УПЦ-США тепер визнають Патріарха Константинопольського в якості свого єкзарха замість Патріарха Київського і всієї Руси-України.

Історично так склалося, що нації, які нещодавно здобули незалежність, такі як, наприклад, Болгарія, Румунія і Польща, створили свої власні незалежні (автокефальні) Православні Церкви, незалежний статус яких визнають інші православні церкви та світські уряди. Таким чином, Україна, вже як незалежна держава, також має право на православну церкву з таким самим повноправним самоуправлінням. Однак Росія споконвіку докладала всіх зусиль, аби не допустити визнання Української Православної Церкви, адже таке визнання зміцнить статус України як незалежної держави і як окремої і самостійної нації. Незалежна Українська Православна Церква також загрожує необґрунтованим претензіям Москви на права на історичну спадщину Київської Русі та її православ'я. Само собою зрозуміло, що існування незалежної України суперечить багатовіковим політичним інтересам Москви.

У 1995 році цей російський страх української незалежності найбільш чітко висловив Патріарх Московський в офіційному комюніке, де він гостро засудив приєднання ієрархії УПЦ-США, Митрополита Костянтина, Архієпископа Антонія та іншого духовенства під Константинопольську юрисдикцію. В 1995 році Патріарх Константинопольський чітко запевнив московську патріархію маловідомим офіційним документом, що носить назву протокол 937, що долучення ієрархів УПЦ-США до Константинопольської церкви назавжди заборонить колишнім ієрархам та священнослужителям УПЦ-США пропагувати будь-яку самостійність (автокефалію) для будь-якої Української Православної Церкви. Годі казати, з 1995 року ці колишні ієрархи та духовенство УПЦ-США твердо дотримуються антиукраїнських і промосковських директив Константинополя і не підтримують автокефалію Української Православної Церкви. Вони навіть відмовилися брати участь у заходах із вшанування жертв Голодомору, у яких брало участь духовенство Київського Патріархату (незважаючи на той факт, що до 1995 року вони були частиною тієї ж церкви і святкували Святу Літургію разом!). Цими діями колишні ієрархи УПЦ-США - вільно чимоволі - підривають розвиток України як незалежної держави.

ПОЗОВИ

Починаючи з 1995 року парафіяни Святого Вознесіння постійно висловлювали сумнів у коректності угоди архієпископа Антонія та інших ієрархів, висловлених у «Точках Взаємного Порозуміння» з Константинополем, і звертали увагу на негативні наслідки, до яких призвела ця угода для Україн-

ської Православної Церкви та для української державності. Парафія підкреслила, що своїми діями архієпископ Антоній та інші ієрархи відмовилися від своїх позицій в юрисдикції УПЦ-США, що вони не мали повноважень підпорядкувати УПЦ-США іноземному пануванню, цілковито порушуючи її Конституцію, а також що вони активного вводили в оману віруючих. Крім того, парафія підкреслила, що УПЦ-США продовжує бути частиною Материнської Церкви - Української Православної Церкви Київського Патріархату.

У відповідь архієпископ Антоній чинив різноманітні дії проти парафії та окремих парафіян, кульмінацією яких стали судові позови в 1999 році. Єдиною метою цих позовів було придушити критику шляхом захоплення контролю над адміністрацією та нерухомим майном парафії Святого Вознесіння, незважаючи на той факт, що такі дії порушують вікові традиції та конституцію УПЦ-США. В процесі судових розглядів в 1999 році скарги та захисти архієпископа Антонія, і в тому числі скарги УПЦ-США, проти парафії були відкинени із заборонною подачі подальших позовів з цього питання. У грудні 2004 року Апеляційний відділ відкинув скарги прихильників архієпископа Антонія на конституційних підставах, в результаті чого контроль над майном та адміністрацією Парафії Святого Вознесіння залишилися в руках парафіян. Згодом Верховний суд Нью-Джерсі відмовився переглянути рішення Апеляційного суду.

У серпні 2006 року архієпископ Антоній, в цей час визнаний первоієрарх Православної Константинопольського Патріархату із престолом у Туреччині, представив позов від імені УПЦ-США і отримав рішення від "церковного суду" проти членів парафії Святого Вознесіння.

Єдиною метою цього позову знову було отримання того самого результату, у якому йому було відмовлено в 1999 році в цивільному суді, тобто контролю над нерухомим та рухомим майном та управління приходу, відсторонення окремих парафіян від парафіяльної ради та призначення осіб, підконтрольних архієпископу Антонію. Так як архієпископ Антоній опирався на канонічний закон проти парафіян, парафіяни звернулися до найвищого духовного авторитету Української Православної Церкви Києва, Його Святості Патріарха Філарета, за його вироком про рішення так званого "церковного суду". 24 жовтня 2006 Його Святість Патріарх Філарет заявив, що дії цього "церковного суду" скасовуються, не мають канонічної підстави і є недійсними.

Не в силі досягти своїх цілей виключно через свій "церковний суд", архієпископ Антоній знову подав позов на парафіян у цивільному суді. Суд першої інстанції відхилив скаргу архієпископа Антонія - знову на конституційних підставах. Це рішення було підтвержено в серпні 2009 року Апеляційним відділом Верховного Суду Нью-Джерсі у різкій одноголосній opinii, яка дуже чітко визнала права парафії на власне майно та адміністрацію. УПЦ-США намагалася, щоб Найвищий Суд штату Нью-Джерсі переглянув це рішення, але 15 грудня 2009 їхнє прохання було відхилено, і контроль над майном та адміністрацією Парафії Святого Вознесіння знову залишилися в руках парафіян.

НАСЛІДКИ НА МАЙБУТНЄ

Наслідком цієї десятирічної судової тяганини стало те, що парафія Святого Вознесіння, так само, як і інші парафії

УПЦ-США, можуть успішно захищати свої права на своє власне майно та управління, залишатися твердими у своїй відданості і вірності Материнській Церкві в Україні, а також протистояти нав'язуванню колишніх священнослужителів УПЦ-США, спрямованих на примушення їх до повстання проти своєї православної Материнської Церкви та її Патріарха.

Цей наслідок набере більш важливе значення в світлі останніх подій в Константинопольській Церкві, яка сьогодні претендує на визнання УПЦ-США в якості свого адміністративного підрозділу. У листопаді 2009 року Вселенський Патріархат зажадав від всіх її єпископів (імовірно, включаючи митрополита Костянтина Ірінопольського, архієпископа Антонія Геропольського і єпископа Данила Памфілонського), щоб вони переписали частину свого єпархіального нерухомого майна на Патріарха Константинопольського. Крім того, Константинопольський Патріархат проводить реорганізацію своїх північноамериканських церковних адміністрацій, і існують докази того, що управління УПЦ-США буде передано посереднику - єпископу, призначеному Церквою із престолом у Туреччині, скасовуючи роль собору УПЦ-США та цілковито суперечачи Конституції УПЦ-США. Якщо це станеться, це перетворить духовну невірність колишніх ієрархів УПЦ-США в ганебну, безсердечну зраду українських іммігрантів, які протягом понад 90 років працювали, будували церкви і установи з вірою в те що вони, парафіяни, будуть панувати над своєю долею і зможуть пронести скрізь час їх національне та автокефальне духовне коріння в Україні. Ми молимо Всевишнього, щоб така зрада не здійснилася. □

Іларіон ХЕЙЛИК (США)

ВЕНЕСУЕЛА

(Продовження. Початок у попередніх номерах)

Мій корабельний відділ ріс. Кораблі з Нікарагуа доставляли деревину. З Джорджії - переважно тисячі тонн паперу, кораблі з Західної Канади та штату Орегон - пшеницю та соснове дерево. Та хотілося більших масштабів для праці. І ось, нарешті, випала слушна нагода: наша компанія отримала можливість мати репрезентацію

державної корабельної лінії "Компанія Аноніма Венесоляна де Навігаціон". За умовами договору нам передавали всі порти, крім Ла Гваїра - там вони мали власне бюро. Тепер у мене роботи було по вуха. Щотижня корабель з США, щотижнево з Гольфа, і що два тижні - з Європи. Крім цього, більш дрібні судна майже по всіх невеликих портах Венесуели.

Через зростання обся-

гів роботи збільшувалося не лише клопотів, а й проблем. Одного разу зателефонували з П.Кабелло. Причалив корабель, трюм повний пшениці насипом. Відповідальний на судні почав набирати морську воду в спеціальні корабельні ємкості. Робиться це для стабілізації корабля на плаву. Розпочавши такий досить відповідальний регламент судна, невдаха випив чарчину та й заснув. Зрозуміло, що вода затопила не лише спеціальні порожнини, а й весь трюм. Ситуація була загрозливою. За рекомендаціями я звернувся до свого кума Осипа Карп'яка. Він мав

солідну посаду у фірмі «Лойд оф Лондон», був начитаний, освічений та на додачу ще й великим досвідом. Осип зразу ж повідомив мені, що з такими випадками стикався. І якщо не вжити термінових заходів, діло може завершитися бідою. Якщо не розвантажити терміново пшеницю, то зерно почне проростати й просто рознесе корабель. Довелося негайно рушати до П. Кабелло. Після того, як минув Маракаю - це на півдороги до моєї мети, - антураж навколо почав нагадувати пововенне лихоліття у Європі, ніби щойно відлютувала Друга світова війна. Повалені хати,

обірані лінії електричних мереж, зруйновані паркани. Так спостерігав в одному селі, другому, третьому. Нарешті зупинився в придорожній кав'ярні випити чарку рому. Захотілося чогось більш міцного, аніж кава, саме через картини, які зустрічав по дорозі. Поцікавився у кельнера, що ж це я спостерігав. А той у відповідь здивовано:

- А хіба ти не знаєш?! Та про це всі газети нині пишуть!

Виявилось, що венесуельська військова авіація придбала в Англії партію літаків, здається, «Вайакаунт». На летовищі, під час учбових тренувань, в одного з літаків відривається мотор. Відповідні чинники Венесуели надсилають відповідну ноту до англійців про погану якість проданих літаків. Ті у відповідь - що слід доставити аварійну машину для того, щоб зробити відповідні висновки. Браві венесуельські льотчики нічого краще не вигадали, як почали везти того літака вузькими дорогами поселень своєї батьківщини. Ось і шодили все, що було на шляху, бо, як правило, розмір літака був набагато ширший проїзду, яким рухався тягач. Таке безглуздя тривало до тих пір, аж поки назустріч не прибула відповідна фахова комісія, котра винесла вердикт про те, що літак занадто ушкоджений і тягти його у такий спосіб далі не має сенсу. Весела Венесуела - на дозвілля часу мало.

Після закінчення Другої світової війни до 1951 року до Венесуели прибуло понад три тисячі родин українців. В першу чергу - через несприятливі, як для європейців, кліматичні умови, наші люди як тільки заробляли досить грошей, почали виїздити до країн із більш звичним природним середовищем. Найбільше їхало до США та Канади, також до Австралії. Однак знаходилися сміливці, котрі відбули до Аргентини та Чілі. Коли я виїздив з Венесуели в 1961 році, то там лишилось близько 300 родин нашого кореня, хоча точна статистика була відсутня. Хто ж залишився? Це родини, які добре розжилися, а їх було обмаль, та ті, котрі застрягли в глухих місцевостях і не мали доступу до інформаційних кіл.

Незадовго, після приїзду до США, я почав працювати в Нью-Йорку в компанії «Вал-

леніус Лайн», котру репрезентував у Венесуелі. Вона мала своє представництво «Моторшпіс Інк.» у місті «великого яблука». Отримали контракт возити автомобілі до Сан Хуан в Пуерторіко. Завантажимо на корабель 300 машин - і корабель відпливає. З Нью-Йорка до Сан Хуан 1300 миль, швидкість корабля 13 вузлів, відповідно це забирає 100 годин. Якщо додати час на прибуття та відчалювання, то виходить близько 5 діб. Я прилітав до Сан Хуана за добу до прибуття корабля. Цього часу вистачало, аби все приготувати для розвантажування судна, котре, фактично, тривало не більше 8 годин. Потім знову на літак і додому. Так я встиг здійснити з десяток таких подорожей, і фірма запропонувала мені відкрити у Пуерторіко офіс з метою розширення бізнесу. Яюсь ввечері по-родинному сіли з дружиною Раїсою обговорити можливі зміни у нашому житті. Я візьми та й бовкни:

- Щоправда, в Сан Хуан кукарачі (різновид тарганів) як горобці..

Моя половина, як почула про таке, стала дибки: «Ми туди не поїдемо!».

Так і лишився на роботі в Нью-Йорку з 1962 по 1967 роки. А у 1967 році організували велику лінію кораблів під назвою «Атлантик Контейнер Лайн». Промотором цього проекту став шведський капітан Тонквінст, а гроші вклали найбільші корабельні компанії Англії, Франції, Голландії та Швеції. Три перші держави мали по 20 відсотків фондів у бізнесі, а шведи - 40 відсотків. Спочатку в нас було 14 кораблів. Ходили вони за трьома основними маршрутами. Це були досить швидкі судна середнього розміру, котрі вживали дуже багато палива. Так, деякі з них за добу спалювали близько 200 тонн, і за три роки вони стали невідгніми.

А тому згодом «Атлантик Контейнер Лайн» замовила п'ять гігантських суден. Чотири споруджували відповідно в Англії, Франції, Голландії та Швеції. Бракувало капіталу, і єдина країна, котра спроможна була взяти велику позику на спорудження судна - це була Західна Німеччина. А тому п'ятий корабель «Атлантик Сіндерелла» був збудований німцями і ходив під їхнім пра-

пором. Кожне судно коштувало понад 100 мільйонів доларів США - гроші у тих роках просто шалені. Але й могли ці велети шалені. Зокрема, судно могло взяти на борт 1600 контейнерів, 180 одиниць на колесах та 1100 автомобілів. Часом завантажували близько 28000 тонн.

Хоч інтенсивна робота надавала велику практику, я відчував потребу в академічній освіті щодо корабельної справи. Окрім того, слід було йти в ногу з прогресом. Тому пішов навчатися до університету Ля Саль. За три роки, а саме на початку 70-х, отримав диплом за спеціальністю «академічні знання транспорту». А за два роки перед тим здобув посаду *Liner Serviced Manager* - керівник корабельного відділу. Я керував кораблями в США та Канаді, а мій партнер, швед за походженням капітан Річард Франберг, котрий жив у Соутнамptonі (Англія), відповідно - Європі.

На початку 1972 виникла потреба організувати нову систему контролю безпеки перевезення контейнерів на судах. Це, в першу чергу, стосувалося легкозаймистих, токсичних та отруйних речовин. Рішення було досить просте: в захищеному на палубі місці вивішувалося щось подібне до стінгазети, де вказувалося розташування кожного контейнера та зазначався його вміст. Пригадую причалив англійський «Атлантик Конвеер» під командуванням бравого капітана Норта. Я розповів йому про нововведення, а він з великим ентузіазмом його сприйняв:

- Нарешті я буду знати, де є небезпека на кораблі!

Щоправда, інші капітани сприймали інновацію із застереженням - додаткова робота. Почалася війна за Фолклендські острови між Аргентиною та Великобританією. Наша компанія мала тоді ще першого покоління судноплавства. Усього їх було чотирнадцять: два - під англійським прапором «Атлантик Конвеер» та «Атлантик Козвей». Уряд Великобританії відразу мобілізував їх для допомоги військовикам, бо вони могли перевозити велику кількість танків, гармат, гелікоптерів, джипів. Окрім цього, ці судна дозволяли причалити в будь-якому порту та і виїздити на берег готовими до бою машинами.

Будь-яка війна - загроза не лише для збройних формувань, а й для мирного населення. Трапилася біда і з нашим судном. Одного разу «Атлантик Конвеер» перебував неподалік Фолклендських островів. Аргентинський винищувач «Міраж» французького виробництва, вилетів на бойове чергування. Пілот на своєму радарі побачив силует нашого корабля. Його контури на моніторі були подібні до авіаносця. Аргентинець з відстані у 25 миль вистрілював ракетою, поцілвши в корабель, котрий незабаром потонув. З тридцяти шести осіб екіпажу ми втратили шість. Серед них був і капітан Норт. Я, між іншим, дізнавшись тоді про це подумав: марно він подумав весь час остерігався небезпеки.

Бодай раз на рік я мусив літати в Європу і проводити інспекцію портів призначення нашої компанії. Вони знаходилися у таких країнах: Англія, Франція, Бельгія та Голландія, Німеччина, Швеція. Часто брав з собою в подорож Раїсу. Така можливість була найперше через те, що мої роботодавці відшкодували вартість готелів для дружини. Я на роботу, а вона - на оглядини музеїв та картинних галерей. Адже в Європі є на що подивитися.

Важке діло було керувати кораблями, а найголовніше - дістати нових клієнтів і не втратити старих. Для цього компанія надавала мені на місяць 800 доларів. Ці гроші системно слід було витратити на обіди з клієнтами. На перший погляд, така система просто чудова. Задовольняй свої гастрономічні потреби за дурні гроші досхочу! Адже не забуваймо, що у тих роках вісімсот доларів була досить поважна сума. Однак не важко здогадатися, що такий «дурняк» таїв у собі й досить великий мінус. Адже навантаження на печінку часами могли бути просто граничними. Оскільки я завжди мусив за обідом, як то кажуть, йти в ногу з клієнтом. Замовив він собі бренд - і я мушу так скласти йому компанію. А клієнт не один, та й випивали деякі далеко не за цивілізованою нормою. Отож, мусив зважати, аби, так би мовити, виробнича діяльність не звела на манівці. □

УКРАЇНА – КОРЕЯ: ПЕРШІ КРОКИ СПІВПРАЦІ

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара відвідали члени консультативної ради з питань розвитку комічної індустрії уряду Республіки Корея.

Професори Сеульського національного університету Кім Сєнг Чо і Чангамського національного університету Кім Ю прибули до України з метою пошуку партнерів для наукового і академічного співробітництва. «Ми водночас представляємо і уряд, і академічні установи, - зазначив директор Дослідницького центру літальних апаратів, професор Кім Сєнг Чо, - тому прагнемо знайти зацікавленість у спільному виконанні як дослідницьких робіт, так і розвитку освіти аерокосмічного напрямку. Кореїською стороною серед імовірних країн-партнерів розглядаються Росія, Україна, Індія та Японія, тому ми сьогодні у Дніпропетровську – визнаному центрі українського ракетобудування. Ми хотіли б докладніше вивчити спектр наукових інтересів учених ДНУ в галузі космічної інженерії, щоб вийти з пропозиціями до уряду нашої країни».

Минулого року Південна Корея вперше здійснила запуск ракети космічного призначення, в розробці якої брали участь російські фахівці. Ракета-носій KSLV-1 мала вивести на орбіту

апарат для дослідження стану атмосфери і океану, однак супутнику не вдалося вийти на задану орбіту. «Сьогодні ми ретельно досліджуємо технічні проблеми, що стали причиною невдачі, і шукаємо нові шляхи розв'язання наукових задач, пов'язаних із запуском,» - розповів професор Чангамського національного університету Кім Ю.

«Ми із задоволенням спостерігаємо за динамікою розвитку Кореїської Республіки, - звернувся до гостей ректор ДНУ ім. О.Гончара Микола Вікторович Поляков. - Протягом останніх років ваша країна зробила потужний прорив, особливо у галузі новітніх технологій, тому ми бачимо широкі перспективи для співпраці за різними напрямками. ДНУ сьогодні має приклади успішної реалізації наукових, дослідницьких, освітніх і культурних

проектів з партнерами майже 70 країн світу, у рамках діяльності Євразійської асоціації університетів є досвід співпраці і з корейськими університетами.

З 50-х років минулого століття науковці Дніпропетровського університету спільно з конструкторами ДКБ «Південне» і виробниками «Південмашу» працюють над створенням та вдосконаленням пускових ракетних комплексів і космічних літальних апаратів, - відмітив професор М.В. Поляков. - І сьогодні ракети-носії, які виробляються в Україні, по праву вважаються одними з найнадійніших у світі. Протягом усіх цих років ми створювали таку систему освіти з аерокосмічного напрямку, яка б дозволяла максимально наблизити навчальний процес до виробничих потреб галузі: облаштували навчальні лабораторії у

виробничих цехах, залучали до викладання спеціальних дисциплін кращих конструкторів і інженерів, вели спільні наукові дослідження. Нині ми пишаємося тим, що провідні підприємства і установи ракетно-космічної галузі не тільки в Україні, а й у Росії очолюють наші випускники».

Ректор університету запросив гостей докладно вивчити спектр сучасних наукових робіт вчених фізико-технічного, механіко-математичного, хімічного й інших природничих факультетів та знайти цікаві для корейських університетів напрямки співпраці. Як наголосив професор Сеульського національного університету Кім Сєнг Чо, у класичних університетів обох країн є багато спільних рис: навчальні заклади схожі як за кількістю студентів і професорсько-викладацького складу, так і за широким переліком напрямів підготовки фахівців – від мистецтва до медицини і математики. Сьогодні Сеульський університет прагне набути світового визнання, тому майже третина курсів викладається англійською. Представники обох країн висловили впевненість, що співпраця в галузі освіти і науки буде на користь і корейським, і українським університетам.

**Інформаційно-аналітичне агентство
ДНУ ім. Олеся Гончара.**

Леся ХРАПЛИВА-ЩУР
(Канада)

КВІТКА МУК І КРАСИ...

І сталося це в неділю 25 жовтня нашого 2009-го року... Коли золотилося осіннє листя у досвітньому промінні, коли дарувало світові свою красу, ще хоч на останню мить... „Білу айстру любови подаруй мені, осене...“

У таку пору прийняв до Себе Всевишній велику Поетку, витонченого Естета-Митця, довголітню Мученицю, Героїню України й Світу, почесного члена міжнародного Пенклубу, невтомну Березину Добра і Правди, - ІРИНУ Сеник: справжню Українку й Людину з великої літери.

Тоді саме визначив Господь межу її земних страждань і поклав до Себе - по нагороду за ціле її життя. За те, чим була вона для своїх сучасників на грані бурхливих подій останнього століття. За те, що залишить вона пам'ять про себе у свідомості всіх, „хто буде в Бога й Україну вірити“ у нашому майбутньому.

**Ти квітку мук
Із гордих рук
У мої передав.
Щоб берегти
Ціле життя
Беззвучно
Прошептав.
Ірина СЕНИК.**

Виростив її вірний Львів, де народилася 8 червня 1926-го року - тільки у два роки після мученичої смерті Ольги Басарабової. Її ж заповітною могилою на Янівському кладовищі прийняла Ірця квітами — ще своїми майже дитячими руками. І тільки трохи підрісши, спіщила вона не раз на це саме освячене місце - на таємні підпільні зустрічі. Там і зародилося її перше, янгольське чисте кохання до однодумця, студента Богдана Куницького. Та що ж пішов «на схід» із славними „похідними групами“ на початку німецько-більшевицької війни. І... вже не повернувся... Залишив їй нев'янучу «синю чічку» свого заповіту. Про це писала кілька літ пізніше - вже ув'язнена: „Ти квітку мук, із гордих рук... на все життя“...

Ростив дрібну, тендітну дівчинку Княжий Львів, повний

такої живої ще романтики Визвольних Змагань. Плекали її з любов'ю й надіями глибоко побожна мати Марія та батько Михайло, колишній січовий стрілець. Заохочував всебічний приклад старшої сестри Леоніди - Льоні. Ще майже ученицею народньої „Рідної школи“ імени короля Данила - була вже Ірина членкою Юнацтва Організації Українських Націоналістів. А вже в шістнадцять років стала повною членкою цієї організації. Виконувала безстрашно й успішно відповідальні й небезпечні завдання, підготувляла молодших подруг до трудів і небезпек національної боротьби.

Починала писати вірші ще дев'ятилітньою, і згідно з цими зацікавленнями вступила і на філологічний факультет Львівського університету.

Але вже незабаром, у вісімнадцять років, у 1945-му році, життя повело її на інші, куди вище та трудніші студії. Тюрма на трагічно-славній вулиці Лонцького. Слідство з побоями... Рани від них ятрилися та вимагали операцій - ще довго,

в ув'язненні. І, врешті, суд - за звинуваченням її, як зв'язкової визначного вже й тоді Романа Щухевича.

Засуд був: десять років концлагеру в околиці сибірського Тайшета, Братська... Лупання скалджаганом. Двигання залізничних шпал, лісопавал... Надголодь, на сибірських морозах... І все на долю вразливої, молододі дівчини!

“Навоколо Братська -

Могили братські.

На трупах в'язнів -

Тисячі трас.

На трупах в'язнів -

Тисячі ГЕС”.

“Ми тут страждали,

Ми тут вмирали”

- писала вона потайки, проти всіх лагерних заборон. Бо рівночасно із непосильною, принизливою працею виношувала в душі образ гармонійного Божого світу. Світу краси і правди. Божої й української. Була в тих віршах, справді високої поетичної вартости, та емоційної напруги, і отужена родина, і так живо та барвисто спринимана природа далекої України, були

ювелірно-витончено висловлені жалі на принизливе, нелюдяне становище "зе-ка" - безправного в'язня на тлі понурих сибірських краєвидів. Але не вгавали і бадьорі, бойові, нотки:

**"Я знала, я знала ще зрання,
Що навіть найбільші страждання
Не приносять народові волі.
Її здобувають на бранному полі".**

Записувала свою поетичну творчість на важко здобутих і пильно хованих клаптиках паперу - які, однак, теж не раз потрапляли руки "ментів" і були нищені, а їх авторка - карана.

Висловлювала свої мрії й погляди і в мініатюрних вишивках, на окравках здобутого з трудом полотна: витончені стилізації образів українських церков, знамен, іконок, цілі вишиті цитати із наших Пророків. Відтворювала, хоч би лиш так, отужені огнища Духа: Львів, Київ...

Дозволено їй два листи на рік... Та писати не було куди; всі найближчі були ув'язнені, а батько вже й помер у тюрмі... Самота була така глибока, що на свої іменини могла привітати... тільки сама себе - зворушливим віршем...: "Тобі, Ірино!"

Вийшла із лагера з другою клясою інвалідства - на роки заслання - в теж сибірському Анджеро-Судженську Кемеровської області. Та ж сама неволя - хіба що без колючих дротів... Щастя в нещасті: там каралися, теж заслані, її мати, сестра Леоніда та малолітній брат Роман. Спільне нещастя - поділене горе... Та вже так скоро поховала Ірина там же, у чужу землю, матір і сестру... Ще й звідтіля возили її аж до Ленінграда на дуже важку операцію хребта. І все ж таки у час заслання покінчила вона заочно, та ще й з відзначкою, курс медсестри.

Це пригодилося, коли врешті у 1968-му році, відтерпіла повністю свій засуд і повернулася до Івано-Франківська. Отужений Львів залишився неосвяжним для "репресованої". Пропрацювала недовгий час поміж ув'язненнями - медсестрою у туберкульозній лічниці. А це ж було вже світання дисидентського руху! Познайомилася, отже, з В'ячеславом Чорноволом, Валентином Морозом, іншими... Допомогала у поширенні самвидаву; незважаючи на те, що "недремне око" слідило за нею весь час...

Арештували знов у похмурому 1972-му. Засуд був би на п'ять років ув'язнення й інших п'ять заслань. Але шостий рік у лагері докинув суддя, розлучений, коли вона прочитала привселюдно з пам'яті свій

вірш - одинокий у російській мові, спрямований виразно й справедливо „Товаришеві” - очевидно, советському режимові.

**"Вам бы в Сибирь,
Чтобы кругом
Увидетт "отчий дом".**

Весь час цієї другої судової розправи Ірина вишивала, а почувши присуд, сказала спокійно: "Дякую!"

Засуд відбувала у Мордовії, у славном лагері № 385. Там були, крім старшої вже Катрі Зарицької-Сороки, теж молодші, але того ж розкутого духа: Ірина Калинець, Ніна Караванська, Надійка Світлична, Оксана Попович, Степанія Шабатура. Разом гарували, тужили, співали українські пісні, відзначавші врочисто церковні свята, національні річниці - завжди під небезпекю покарання!.. Творили - так, творили живу легенду для нескорених майбутніх. Перша у всіх задумах була Ірина. Весела, дотепна, рухлива.. А як міцно здружена була ця група приречених жінок, видно хоч би по такому, що Стефанія Шабатура, скорше вже переведена на заслання в Казахстан, зверталася до уряду з проханням, щоб Ірині Сенік дозволили прожити заслання разом з нею у Курганській області. Вона ж брала хвору й непрацездатну товаришку недоли - під свою опіку і на своє повне удержання.

Ще будучи на другому засланні, Ірина зголосилася у 1979-му році в члени відомої, "Української Гельсінської Групи", напівлегальної, але теж гірше жорстококараної, - групи оборони прав людини, під проводом Миколи Руденка, яка тоді вже постала. Так, туди вступали й нескорені в'язні, такі, як Юрій Шухевич, Василь Стус, Данило Шумук, Надія Світлична та численні інші.

У той же час, у 1977-му році тоявилася в діаспорі і перша книжка віршів, документів та вишивок наших ув'язнених жінок, головню власне Ірини Сенік "Нездоланний дух" (Балтимор-Чикаго-Торонто-Париж), українською мовою з англійськими перекладами - для міжнародної інформації, завдяки старанням невтомного речника нашого дисидентства у вільному світі Осипа Зінкевича.

У той же час видала вірна шкільна ще подруга Ірини Наталка Даниленко в Америці книжку її творчості „Сувій полотно”. Книжка розійшлася по діаспорі так швидко, що навіть

рецензенти дістали її тільки з трудом. Але все ж посестри в усіх закутах землі почули, побачили, стали співчувати, розголошувати на всесвітніх форумах про їх несправедливі терпіння.

Після повного терміну другого заслання, разом 34-ох років неволі, Ірина повернулася у 1983-му році в Україну. Поселилася хоч недалеко Львова (все ж ще забороненого „рецидивістці”!), у Бориславі. Нарешті, змогла захити життям, достойним людини. Та заслужений відпочинок після таких важких переживань розуміла вона по-своєму: розладила невтомно по школах, жіночих товариствах, заводах, заїздах, конференціях, по Україні та поселеннях в інших країнах, включно і з Замор'ям. Ширила, нарешті, в повний голос свою й нашу вистраждану в довгій мовчанці правду. Передавала її щедро молодшим поколінням.

Тоді, врешті, з'явилися друком, теж і в Україні, перші збіркі її віршів ("Загратована юність", "Сув'язь слів, дротів і ґрат", та ще „Казка Бабусі Ірини для внука", „Метелики спогадів".

Її згадували у жіночих виданнях", як „Ми в історії", "Українка в Історії", створили про неї документальний фільм. А відділ Ліги Українських Католицьких Жінок Канади при Парохії св. Димитрія у Торонто видав „Білу айстру любови", - розкішний альбом її віршів, віртуозних взорів та моделей примінення україн-

ської вишивки у модерному одягу.

Діждалася Ірина хоч аж тепер і родинного щастя, одружившись у 1983-му році із ширим однодумцем, теж колишнім політичним в'язнем Василем Дейком. Та й це закінчилося незабаром, на сповнення чаші її терпіння - довгою важкою недугою й відходом у вічність улюбленого друга. І цей удар пережила вона мужньо, хоч особливо боляче.

Все ж, нарешті, сповнилося: „Ти мене, Україно, поклич! Я любов'ю сповню тобі борг!".. А „Квітка мук" розцвілася належним зрозумінням і пошаною до неї серед усього українського громадянства - та й навіть, як знаємо, в міжнародних колах її іменем називали відділи наших жіночих товариств та молодечих організацій. Про неї писали, її вітали з найбільшими почестями. Але... не це було найважливіше для неї, яка звикла без вагань віддавати Дружам усе, що мала. Вона раділа вистражданому свободою слова, відродженням так заслуженої державности. Але щирі „дари любови" громадянства зразу призначувала чи то на „святого Миколая в бориславському садочку", чи на видання якоїсь просвітньої книжки... На матеріальні справи, як сама писала, звертала вона найменше уваги...

Та все ж із часом кволе і натомлене нелюдськими стражданнями тіло таки перемало бодрого духа. Причинилося й потайне важке побиття її, - дехто натякає, що, мабуть, теж політичного характеру... Останні роки життя Ірини були знов безперервною, безвихідною мукою. Та навіть до прикутої вже до ліжка приходили безперестанку люди зблизька й здалека - по добру пораду у громадських справах та - по підйом духа, який променював із самої тільки її приязности. Родина брата Романа, який, нарешті, повернувся теж на Батьківщину, отружала її особливо уважливістю та любов'ю, давала хоч на кінець життя почуття захищености й затишку.

Спочила Ірина Сенік на достойному львівському Личаківському кладовищі, в окремому почесному відділі дисидентів, близько легендарної Катрі Зарицької. Але Білій Квітці, Айстрі, духовної величі Ірини Сенік не суджено зів'янути ніколи. Вона із роду Вічних.

Еліна ЗАРЖИЦЬКА

ТРИ СХОДИНКИ ГОЛОДОМОРУ

(фрагмент)

Крок 5. Кортить котів сало, та високо бантина

– Матусю, а ти не будеш мене сварити? – запитала Марічка якось ввечері.

– Що ти наробила, підлабузице? – озирнулася мати.

– Знаєш, мамо, тоді, коли всі побігли до спиртзаводу, ми теж із Петрусем з усіма були. І теж кукурудзи набрали...

– Та як же ви її тягли? Я й не бачила вас там, – здивувалася мати.

– А ми тихенько, за натовпом. Коли ж усі дорогою до села поверталися, ми з пагорба навпростець. Сіли на лантухи, та й скотилися. Тому й раніше вас додому повернулося.

– Догадуюсь, – похитала головою мати. – То що ж тепер?

– Розумієш, я той лантух у замет зарила та ще й попелом притрусила, щоб не знайшов ніхто. І все ж непокоюся: чи не треба знайти інший сховок.

– Ти ж у мене розумаха, все правильно зробила. А лантушок там хай і лежить, у снігу. Потім, коли треба буде, дістанемо, – заспокоїла Марічку мати. – Тепер, дасть Бог, нам тієї кукурудзи до весни вистачить. А що ж, ми по жменьці...

– Та й жолуді в нас є, і висівки, і трішечки пшона! А бабуся іноді й молоко дає, – підхопила Марічка. – Та ми з тобою, мамуню, багаті. Он, у деяких людей і половини того немає.

– Все це добре, тільки забалакалися ми, а час вже пізній, спати пора.

– А ти мені казочку розкажеш? – підлещувалася до неї Марічка.

– Та велика ти вже для казочок, – мати уважно огледіла донечку. – Ну, то й лягай швидше, а я поруч посиджу. Що тобі розказати?

– Бувальщину. Про кошава чорне кошеня.

– Господи, дитино, що ти вигадуєш?

– Хіба ж тобі бабуся у дитинстві не розказувала?

– А якщо так?

– І про те, що дехто, проминаючись вночі, чув, ніби поруч із ним розкотилися по під-

лозі сухі вишневі кісточки?..

– Так-так-так. Про ці кісточки я запам'ятала. Тільки дуже сумна оповідка була, от я й намагалася її якнайскорше забути. Зрештою, це просто страшна казка.

– Не казка, мамусю. Я теж те кошеня бачила, пам'ятаєш, коли до нас бригада активістів прийшла? І коли Ганнусю Сомко з батьками та рідними як куркулів виселяли. І Софійка Присяженко бачила, саме перед тим, як вмерла з голоду.

– Погані то казки, доню. Та й марилось тобі. Від голоду... Може, про інше поговоримо?

– Ти, мамо, зовсім як той страус, про якого нам вчителька розказувала. Він сам величезний, а боягуз страшенний. Тільки щось – голову в пісок ховає: буцімто, я вас не бачу, і ви мене теж.

– Мудруха моя любя! – мати пригорнула до себе Марічку. – Давай я тобі краще пісню заспіваю?

– Давай разом.

– Якої співати будемо?

– Тієї, що мандрівний музикант восени співав, пам'ятаєш:

**Ой, дитино мила,
що ж ти наробила?**

**Одну мене, нещасну,
в світі залишила!**

**Залишила мене,
як билину в полі,**

**Що ж ти наробила,
хоча й мимоволі?**

**Ой ти доню, доню,
що ж ти наробила?**

**Я, скажи, навіщо
вишиванку шила?**

**Шила вишиванку
до свята Господня,**

**Думала, одягнеш
ти її сьогодні...**

– Мовчи, доню, не накликай! – вигукнула мати, витираючи слези.

– Я не накликаю. Той музикант так гарно співав, що воно наче вкарбувалось у пам'ять.

– Народ ті пісні серцем складає, ось вони й запам'ятовуються. А це горе – голод страшенний, що спіткав нашу рідну землю, люди згадують через роки й віки.

– Тобто, якщо ця пісня заспіваю через двадцять чи тридцять років, то люди згадають цей жах і будуть робити все, щоб таке більше не повторилося?

– Тільки дай нам, Господи, живими залишитися... – не стала анікати мати.

– Мені здається, чи хтось стука? – вирішила не засмучувати її Марічка.

– Стукає? – перепитала мати, прислухаючись.

Жучок, який тихо лежав біля печі, підхопився, струснувся й лунко гавкнув. Наче у відповідь йому почувся дрібний стукіт. Мати підвелася і попрямувала до дверей. Марічка закусила палець:

– Невже справді наклікала?

– Кого Бог приніс? – сторожко запитала мати, й Марічка побачила, як тремтять у неї руки.

– Відчиняйте, Олено Охрімівно, я до вас побалакати прийшов, – відповів чийсь ніби знайомий голос.

Мати відчинила двері й зойкнула: до хати увійшов... голова комісії з хлібозаготівлі Никанор Іванович.

– Моє вам шанування!

– Добрий вечір! – мати позадкувала, спіткнулася і зненацька сіла на лаву.

– Не хотів вас лякати, Олено Охрімівно, – ввічливо перепросив Никанор Іванович. – Тільки в мене до вас справа особиста.

– Яка? – здивувалася мати.

– Особиста, – терпляче повторив Никанор Іванович.

– То кажіть, чим могу – допоможу, – опанувала себе мати.

– У мене до вас пропозиція, – вронив Никанор Іванович.

– Ви з мамусею побратися бажаєте, чи що? – бовкнула Марічка.

– Ніким образом, – усмінувся Никанор Іванович, – бо маю жінку у місті. Мені куховарка потрібна, прибиральниця. Полюбляю, коли у хаті чисто, а на обід – борщ та котлети.

– То нехай ваша жінка приїде. Буде кому готувати і прибирати. А матуся вам не наймичка, – обурилася Марічка.

– Дівчинка ти жвава, тільки вихована погано. Хіба не знаєш: коли дорослі розмовляють, малі – мовчать? – насупив брови Никанор Іванович.

– Доню, ти мене неславиш, – дорікнула мати. – А подумати можна, добродію?

– А чого вам думати? У правлінні колгоспному я домовлюся, трудодні вам нарахують, як за роботу в полі. А я, зі свого боку, ще й невеличкою пайок даватиму.

– А чому ви саме мене обрали? – допитувалася мати.

– Ой, ці жінки! І все їм розсоловувати треба, – знизав плечима Никанор Іванович. – Я ще тоді, при нашій першій зустрічі подивився: жінка ви не скандальна, скромна, охайна. У хаті все до ладу. То чому б і ні? Тим паче, дитина у вас, Олено Охрімівно. А дитину годувати треба. Чи в вас усього вдосталь?

– Та де там, – відсахнулася мати. – Це від несподіванки. Мене як хто обухом по голові вдарив. Не чекала від вас такої честі.

– Значиться, ви згодні?

– Так, дякую.

– Ну, от і домовилися. Та ви не хвилюйтеся, я розкидаю словами не звик. Що пообіцяв, те й буде. А ви завтра десь о дев'ятій приходьте, я вам все покажу, розкажу, то, як кажуть, приступіте до виконання обов'язків. До побачення, спіте спокійно. І тобі, дівчинко, на добраніч. Ти, головне, по-

менше сперечайся.

З цими словами Никанор Іванович пішов. Мати з Марічкою презирнулися й зіткнулися полегшено.

– Ти справді до нього працювати підеш? – спитала Марічка.

– Вважаєш, я мала відмовитись? Поміркуй – то було б глупство. Хто його знає, чи не почав би він нам мстити. А можливості в нього є.

– Це я завжди скажу, а потім подумаю, – зажурилася Марічка.

– Нічо', голубонько, живи будеш – не помрем. Спи спокійно...

Наступного дня мати, як було домовлено, прошкувала до хати Никанора Івановича. Зрозуміло, що хата була не ним будована, а експропрійована (це значило, що сім'ю Небоженків, яка там жила, виселили як куркулів). Оселя велика, але мешкав там лише один Никанор Іванович, оскільки вважався "бальшим начальником" і його всі боялися. Мати поралася там довго: прибирала, прала білизну, готувала борщ, галушки й такі бажані для Никанора Івановича котлети. Від матері Марічка знала, що істинного у Никанора Івановича багато, все добре і свіже.

Насправді, з того часу, як мати пішла працювати до Никанора Івановича, жити стало набагато краще. Кожного дня мати приносила додому чи залишки борщу, чи шмат хліба, а якось – о, це був дуже пам'ятний Марійці день! – навіть грудочку справжнього цукру.

– Звідки ж в нього все? – не вгамовувалася Марічка.

– Коли з міста привозять, коли – з іншого села, а коли і з нашої колгоспної комори.

– Щось мені на серці неспокійно, – вела далі дівчинка.

– Чому?

– Та в нас усе гарно, слава Богу, з голоду не пухнемо. А інші ж як? Он і Софійка вмерла, і в тітці Віри двоє малих, і в Панасенків, і в Гордієнків. Та це тільки діти, що поруч із нами живуть. А скільки інших – і дорослих, і старих?

Мати прикусила губи:

– Мене теж ці думки ятрають. Ось я по-своєму й вирішила...

– Що ти вирішила? Що? – підхопилася Марічка, у неї аж очі засяяли.

Олена всміхнулася, побачивши те, сіла поряд із дочкою на лаву.

– Відкрию тобі таємницю: коли готую, то все лушпиння у відро збираю й несу на смітник. А там мене вже Віра Онисько чекає. Іноді я їй віддаю не тільки лушпайки, а й зачерствілий шматок хліба або жменьку муки.

– Яка ти смілива! А тебе не спіймають? Не покарають?

– Спочатку я боялася, що мене лиходійкою вважатимуть, а потім, як подивилася на Віриних дітей – Боже милосердний! – які вони нещасні! Ледь рухаються, рученьки-ніженьки,

мов тріски, під шкірою ребра стирчать, а живіт отакенний – від води... То я і про свій страх забула.

– Може, тобі важко там працювати? Може, я тобі помагатиму?

– Поки що справляюся, а коли треба буде, обов'язково до тебе звернуся, трудівнице моя любя, – відповіла мати, обіймаючи Марічку.

Обіцяне не змусило себе довго чекати.

– Завтра мені твоя допомога знадобиться, – якомсь вранці сказала мати. – Разом до Никанора підемо. У нього там гулянка намічається, люди придуть з усього району. Прибрати треба, страв наготувати...

– Іменини в нього, чи що?

– Ні. Вони день Червоної армії святкуватимуть. Люди від голоду мруть, а вони гуляють, щоб їм їсти та не наїстися! – ледь стрималася від прокльонів Олена.

Марічка забилася у куточок і спостерігала за важливими посадовцями, які приїхали до Никанора Івановича. З'ясувалося, що він не тільки секретар партійної організації комуністів, але й небіж голови облвиконкому.

– Як вони йому в рота дивляться, що він скаже. Зустрічають хіба що не оплесками, – поділилася з матір'ю побаченим Марічка.

– Не в своє діло не лізь, – буркнула мати. – Сиди тихо. Одну я тебе додому не пушу, бо ходити зараз самій небезпечно.

– Я нічого, я сидю, – покірливо погодилась Марічка.

Тим часом гості пили горілку й наминали наїдки, аж за вухами лящало.

– Ну, й укусно в вас, Никаноре Івановичу, куховарка готує, – гикаючи, похвалив один з гостей, огрядний чоловік з довгими чорними вусами.

– Їжте на здоров'я, Іване Пилиповичу, бо черево – не дерево, роздасться, – привітно відповів Никанор Іванович. Було видно, що цього гостя Никанор Іванович не тільки поважає, але й ставить до нього насторожено, на відміну від інших. Про це свідчила як ледь помітна затримка у відповідях, так і дещо перебільшене захоплення від жартів огрядного вусана.

– Це хто? – потай запитала Марічка в матері.

– Велика людина, – відповіла Олена, в очак якої зачався переляк, – начальник НКВС району Островець Іван Пилипович.

– А той, бородань хирлявий, наче курми подзьобаний? А той, з великими вухами, кругленький?

– Хирлявий – журналіст з обласної газети "Зірка комунізму" на прізвище Козинець. Кругленький – директор МТС Юхим Ковбасюк. Інших ти знаєш: то голова колгоспу, а то начальник міліції. "Шкіряну" ти пам'ятаєш, вона до нас із об-

шуком приходила, зараз її обрали секретарем комсомольської організації. Ага, он, у кутку, прокурор району, Парфен Кажан. Ось тобі всі наші великі цабе. Будеш тепер усіх знати, голубонько.

– Їх, мамо, ні з ким не переплутаєш. Одразу видно, що галіфетники, їй-бо! Сміються неприродно, наче силують себе, балачки в них тільки про справи, неначебто, крім цього, у житті нічого немає.

– А керівна дамочка на хлопця схожа, – додала мати, але отямилась і наказала: – Облишмо ці теревені, – й зметушилась. – Ой, пироги мої, пироги!

Марічка спостерігала, як мати дістає з печі рум'яні, запашні пироги – з картоплею, капустою, калиною. Зверху пиріжки були блискучі (мати яйцем змастила), пухкі (виходить, дріжджі свіжі, тому тісто легке); збоку, крізь тоненький шар тіста просвічувалась начинка, а від калини на кожному пиріжку – червона крапелька. Марічка вдихнула тепле солодкувате повітря та аж слиною захлинулася.

– Візьми, – мати простягнула Марічці малесенький пиріжок з червоною крапелькою. – Я його для тебе ліпила.

– Воно чуже, – вперлася Марічка.

– Бери, дитино, поки дають. Он, диви, як москаликосоколки чвакають, допались, як від до браги.

Марічка неохоче простягла руку.

– Тебе ще умовляти треба, коли поруч діти голодні? – підвинула голос мати. – Ковтай, кому сказано!

Марічка засунула пиріжок у рота й приморжувалася. Скільки давнього промайнуло у пам'яті!

...Вечір. Сонечко сідає. Батько сидить на лаві, гарненько вмийтий, із скуйовдженим волоссям. Мати у новому фартусі, із лагідною посмішкою, викладає на рушник улюблені татусеві пиріжки з вишнями. Батько бавиться з Марічкою, лоскоче й шепоче на вухо:

– Збудить мене завтра раненько.

– Навіщо? – дивується Марічка.

– Бо сьо'дні я не зможу всі пиріжки з'їсти! – заливається сміхом татусь...

– Скам'яніла, наче муху проковтнула! – картає її мати.

Марічка чекає, доки пиріжок розтане, ковтає солодку смакоту, швиденько цюмає материну натруджену руку, виходить у сніи й забувається там у кутку. У сніях морозець легенько кусає ніс, скубе кінчики пальців, зате гарно чути те, про що у кімнаті розмовляють.

"Може, зараз я почую пояснення, навіщо людей голодом морять?"

Марічка зіщулюється й прислухається: у кімнаті чадять, стукотять виделками, цокаються чарками.

– Нема гірше, як індік: одного мало, а двох не з'їси! – вигукує Іван Пилипович.

– Та давай, Пилиповичу, вип'ємо до дна, щоб не було ворогам добра! – загомоніли захмелені співрозмовники.

– Що пити? Дві неповні, а третя – недолита, – обізвася Островець.

– Нехай піде лихому на шкоду, а нам на добро! – господа старанно налив кожному чарки по вінця. – Хай наші вороги вигинуть!

– Нехай вся контрреволюція пощезне! Бодай те націоналістичне кодро на пси перевелось! – дружно підхопили усі присутні.

– Ви скажіть, шановний Іване Пилиповичу, – ледь ворушачи язиком, пробубнів Юхим Ковбасюк. Його великі вуха жевріли попри всі закони природи, тільки тоненькі жилки синіли крізь прозору шкіру. – Скажіть, чи товариш Сталін задоволений темпами колективізації? Ви ж із делегацією до Москви їздили... До того ж нам треба знати, чи видавати посівне зерно, чи вишукувати внутрішні резерви?

– Треба тобі те зерно, Юхиме? То в мене від цього голова пухне, – устряв Михайло Михайлович. – Є в мене така мисля, що уряд схвалить пропозицію: з нівів відшукати зерно для посівної кампанії на селі.

– Правильно, Минько, мізкуєш, – поплескав його по плечу Іван Пилипович. – Товариш Постишев, спеціальний посланець товариша Сталіна, нам сказав: "Не може бути й мови про допомогу держави зерном для сівби – його повинні знайти й висіяти самі колгоспи, колгоспники та одноосібники"⁷.

– Тільки до нас багато скарг приходить, наче багато людей мре від голоду. Буцімто, опухли всі, – просторікував хирлявий Козинець. – Не зрозуміло, який то голод. Он, у нас в городе, всем робочим пайок дають. Хіба що ледачі його не отримують.

– Голод у деяких селах тому, що націоналіги у партію пролізли. Навіщо той процес "українізації" запускати було? Розвели тут куркулів, розумієш, – у запалі підвівся Іван Пилипович. – Нам треба докласти значних зусиль, щоб перетворити селян на справжніх пролетарів, от тоді й радянська влада міцнішатиме.

– А язик їхній, язик... – ко-респондент скривився. – У нас в редакції, навіть шутку таку придумали: "Ти серйозно чи по-українському?"⁸. А одна моя знайома, так вона якось сказала: "Краще вмерти, ніж бути українізованою"⁹.

– Нам ця відстала серость селянська не потрібна, – розтулила рота жінка в шкіряній куртці. Вона енергійно лягнула долонею по столу й запалила

цигарку. – Нам пролетарська культура потрібна! А то розвелось писак! Інтелігентами звуться. Я на курси до Дніпропетровська їздила, то нам викладач розказував про одного підлабузника куркульського, що товче:

"Без тебе, Україно, життя як пустеля, без вас, хутори, і дихати годі..."¹⁰

Все їм наша рідна влада дала: свободу, равенство, братство! Як сир у маслі катаються, а віршики плетуть дурні. Пайок за це мають, а закликають до повернення старих часів!

– Ого, яка грім-баба! – радісно вишкірився Іван Пилипович. – Вірні кадри виховуєш, Никаноре!

– Ми проводимо значну виховну роботу, – повідомив Никанор Іванович. – До наших селян агітбригади приїздять, лектори...

– Акторки в цих бригадах – цимус-примус! – прошамкав Михайло Михайлович. – Підковані партійно й культурно. Такі собі фіфочки...

– Но-но! Ці акторки не фіфочки, а більшовицькі німфочки, – скаламбури в Козинець.

– Щось відволіклися ми, – проголосив Никанор Іванович, встаючи і беручи повну по вінця чарку. – Вигиймо по повній, щоб наш вік був довгий!

– Вип'ємо, та й по хатках, – озвася Іван Пилипович, теж важко підіймаючись. – Завтра справи у мене серйозні.

– Ну, то й на коня, – урочисто погодився Никанор Іванович. – Усіх благ присутнім та щасливої дороги!

Гості роз'їхалися, а Марічка з матір'ю ще довго поралися по господарству – хату до ладу приводили. Олена прибирала-прибирала, а потім зупинилась і каже:

– Бач, як їх вивертає! Мова наша їм не до вподоби. Селянство в нас сіре! Пролетарі задрипані! Та їм до нашої козацької спадщини сто років й на машині не доїхати. Кортить котів сало, та високо бантина. Нічого в них не виїде. Поки живий хоча б один українець, їм нас не здолати!

Марічка подивилась матері в очі й тихенько заспівала:

**– Ой, на горі
та жінці жнуть,
Ой, на горі та жінці жнуть,
А попід горою,
яром-долиною**

**Козаки йдуть.
Гей, долиною, гей,
Широкою, козаки йдуть.**

За вікном було зимно, розвиднилось після вчорашньої заметелі, виблискував у зірковому світлі сніг. І здавалося, наче сама земля вслухається у слова, які виводить поки що невпевнений дитячий голос.

⁷ (Правда, – 1933, – 6 лютого).

⁸ М.Куліш "Мина Мазало".

⁹ М.Куліш "Мина Мазало" (текст – згвалтованою, перефраз.).

¹⁰ В. Старченко "Чаплянські схили".

• **СТУДЕНТСЬКИЙ
ПОГЛЯД**

**Рубрика
Даринки
СУХОНИС**

непоганим розумінням англійської мови запропонував взяти в аренду парасольку та шезлонг. З періодичністю в п'ять хвилин на пляжі з'являються усміхнені продавці сувенірів, напоїв, футболок та хустинок, чіпсів, фруктів та ще безлічі цікавих речей. Вони весело посміхаються, з ними можна торгуватися - і справа не в заощадженні, а в самому процесі спілкування. Іноді вони питають звідки ми, а коли чують назву - посмішка ще більша: «Українія!». Океан м'який та прохолодний (близько 22 за Цельсі-

рез славнозвісні фавелли (бідні райони Бразилії, які майже завжди знаходяться у незаселених підніжжях гір. Там майже відсутня інфраструктура, великий рівень злочинності. Найбільше фавелл у Ріо - там вони іноді розміщені недалеко з заможними будинками. Такі от соціальні контрасти). Ми дивилися на будинки за вікном, які нагадують чомусь бджолині соти, здавалося що зараз ми поруч зі справжнім містом, з його серцем, котре позбавлене дорогих готелів та туристів. Біля підніжжя Корковаду таксист зупинився - далі дорога на спеціальних екскурсійних автобусах, близько 38 реалів за білет. Проїхавши ще пару хвилин, ми побачили Його. Кам'яний сирій Ісус дивився на все Ріо, на безмежний океан, і бачив щось таке, що ніколи не побачимо ми... Піднятися близько до статуї можна було за допомогою ліфта та ескалатора. На невеликому майданчику прямо під статуєю змішалися всі мови світу, що-секундно клацали фотоапарати, а сонце сліпило очі. Здалося, що все це внизу - не справжнє. Тисячі будинків, стадіонів, парків, вулиць, машин - все це біло критично, але живе. Навіть докорінно атеїстична людина, дивлячись на це, відчула би незбагненне, те, що не можливо описати словами. (Може це і є віра?) Ісус незворушно стояв, дивлячись далі, ніж можемо побачити ми, його руки відкривалися на зустріч всьому світу, захищали, вітали, запрошували... Для того, аби подивитися на це, побачити його обличчя та відчуті уся міць природи, безмежність океану варто біло летіти так довго...

ЧАСТИНА ПЕРША: СПЕКОТНЕ RIO DE JANEIRO

Багатогадинний виснажливий переліт виправдав себе, коли французький "Боїнг" почав іти на посадку, а в ілюмінаторі з'явилися чарівні зелено-сині барви. А трохи згодом - соковита трава, пальми навкруги аеропорту. Ріо-де-Жанейро вражає з першого ковтка повітря - вогкого, солодкого, неначе полуничний сироп. Вологість у повітрі близько 70%, шалена спека і синє небо.

Завдяки гарному дипломатичному корпусу України в Бразилії, ми мали змогу зустрітися з консулом Сергієм Небратом у Ріо. Саме завдяки цій людині місто стало більш знайомим, а перебування у ньому - більш цікавим.

Відома на всіх ліній Сорасабана -

єм - тому що вже вересень, хоча в повітрі висять спекотні 40 градусів). Місцеві купаються вже не так охоче - їм холодно, не так комфортно, як влітку. Кокоси за 3 реали дивують та захоплюють смаком - хочеться пити ще і ще, дивлячись на хвилі.

Перша зустріч у Ріо для нас - це вечеря у пані Віри Вовк, українки, яка в 24 роки приїхала до Бразилії. Вона не забула рідну мову, вивчила нову, і зараз це відома поетеса та перекладач. Її будинок - музей, синтез українського та португальського. На столі поруч з солодкими ананасами та манго - рідний червоний борщ та гречана каша, а за вікном видно соковиті зелені пальми. Це був маленький шматочок дому - знайома їжа, знайома мова, а головне - справжня українська гостинність.

Я думаю, будь-яка людина, хоч трохи обізнана в географії та світовій культурі, одразу ж асоціює Бразилію з відомою статуєю Ісуса Христа у Ріо-де-Жанейро. Не відвідати його не могли і ми. Домовившись з таксистом, що він на відвезе туди, почекає і потім знову в готель (вийшло

Температура опустилася на пару градусів - починався вечір у Ріо-де-Жанейро. На пляжі люди грали у футбол, робили вечірні пробіжки та гуляли з собаками. Океан дивився темними хвилями на місто, а десь у його глибині починалася гроза. Ми гуляли містом, дослухались до розмов, роздивляючись сувеніри на вечірньому базарі. Ріо світилося вечірніми вогнями, а океан з іншого боку поглинав відблиски своєю безоднею. Лише літаки, що час від часу вилітали з аеропорту, порушували тишу передгрозового неба. Але дощ так і не прийшов. Тільки небо миготіло далекими блискавками.

Наступний ранок розпочався для нас о 6 годині, треба було поспішати до аеропорту та прощатися з Ріо-де-Жанейро. Місто в свою чергу, прощалося з нами спекою, маленьким червоним сонцем,

що поволі з'являлось над океаном. Дорога до аеропорту дала змогу востаннє подивитися на місто, на його розкіш та фавелли, на пальми та магазину, на потік людей з усього світу.

Літак піднявся на Ріо-де-Жанейро, було видно лише величезні пухнасті білі хмари та сліпуче сонце. Через дві години ми побачимо ще одну сторону незбагнено-прекрасної Бразилії - місто Куритиба...

**Автор висловлює подяку
пану Сергію Небрату, пані Вірі
Вовк та усім тим, хто зустрівся
нам у Ріо. Без вас написане
було б неможливе.**

Далі буде

пляж з одного боку, з іншого гарні готелі, фешенебельні будинки, ресторани. Для того, аби потрапити на пляж нам варто було перейти дорогу - і ось білий гарячий пісок та безмежний океан. Одразу ж люб'язний хлопець з досить

близько 100 реалів), ми розпочали маленьку подорож. Гора Корковаду, на якій знаходиться статуя на відстані близько 25 кілометрів від океану. Вже у центрі міста ми побачили обриси Ісуса, який дивився кудись далеко, простягаючи руки по боках. Від спеки обриси були розмиті. Дорога на гору, до підніжжя гори пролягала че-

Володимир
БІЛІНСЬКИЙ
(ПРОДОВЖЕННЯ).

ПОЧАТОК В №№ 6-12,
2008 р. І №№ 1-12,
2009 р., № 1, 2010 р.)

НАШІ ПЕРЕДУККИ

Ось результат, якого домоглися московіти в 1471 р.: "... (Новгородці. — В.Б.) зобов'язалися в призначений час платити Государям Московським чорну, або народну, данину, також і Митрополитові судне мито, клялися ставити своїх Архієпископів лише в Москві (Гроші і паства — ось справжня мета Московської Митрополії! — В.Б.)..." [1, том VI, с. 239].

Так покорялася новгородська земля московськими й монголо-татарськими завойовниками, так насаджувався рівень московської злиденності. Навіть порівнювати не можна древню культуру Новгороду з абсолютно неосвіченістю Московії того часу.

"Всі області Новгородські, крім столиці, від меж східних до моря були спустошені, вчинила це не лише рать Великокняжа (разом із ординцями. — В.Б.), але й шайки вольниці, громадяни й жителі сільські протягом двох місяців ходили туди збройними юрбами з Московських володінь грабувати і наживатися" [1, том VI, с. 240].

Московський митрополит з московським князем, а з ним і татарські хани були задоволені: варварство і дикість підкорили культуру й волю.

Іван III не був би московітом, а великороси відтак не визнавали б його своїм, якби він не знищив Новгород дощенту.

Цим походом не завершився грабж Великого Новгороду. В жовтні 1477 року Іван III знову повів московські рати на Новгород. Не міг заспокоїтися московіт.

Послухайте, що того разу викрала Московія з Новгороду:

"Слідом за ним (Іваном III. — В.Б.) привезли в Москву славний Вічевий дзвін Новгородський і повісили його на дзвіниці Успенського Собору, на площі... Якщо вірити сказанню сучасного Історика, Длугоша, то Іоанн придбав незліченне багатство в Новгороді, навантажив 300 возів сріблом, золотом, каменями дорогоцінними, які він виявив у древній скарбниці Єпископській або в Бояр, маєтки яких були

КРАЇНА МОКСЕЛЬ-МОСКОВІЯ

описані, а до того ще безліч шовкових тканин, сукон, хутра та іншого. Дехто оцінює цю здобич у 14000000 флоринів..." [1, том VI, с. 284].

Відчуваєте розмах великого грабіжника свого часу, який нічим не поступається предкам?!

Хотілося б також звернути увагу на те, що ці злодіяння Іван III вчинив одразу ж після страшної навали чуми на Новгородську землю, яка спустошила її без меча. Давня звичка Московії — бити знесилених і слабких сусідів.

"Виразка, іменована в літописах "железо", ще шукала жертв у Росії, особливо в Новгородських і Псковських володіннях, де, якщо вірити обчисленням одного Літописця, за два роки померло 250652 людей, в самому лише Новгороді 48402, в монастирях близько 8000" [1, том VI, с. 220].

Так раптово народ, його культура і становище були підірвані жорстокою стихійною навалюю чуми й не менш жорстокою навалюю Московії. Але у стародавнього слов'янського племені кривичів ще знайшлися сили, і воно зуміло відродитися після страшного спустошення 1465-1488 років, щоб через 100 років, у 1570 році, бути остаточно знищеним онуком Івана III — Іваном IV — страшним деспотом свого часу.

Тоді остаточно загинула стародавня шестисотлітня культура, остаточно загинуло стародавнє слов'янське плем'я кривичів у Новгородській землі, здебільшого знищене, почасти забране в рабство у московські володіння, де розчинилося і зникло серед фінно-татарського етносу Московії.

Частина знатного етносу кривичів збереглася. Білоруський народ має честь бути спадкоємцем кривичів, радимичів і дреговичів — споконвічних слов'янських племен. Частина кривичів пішла у велике Литовсько-Руське князівство, де й стала одним із творців білоруського слов'янського народу. Але про ці події — іншим разом. Зараз же подумаймо: чи має право фінно-татарський етнос, який створив націю великоросів, вважати себе спадкоємцем великої новгородської культури? Чи має право жорстокий завойовник, який знищив місцевий народ, місцеві зви-

чаї, велику культуру, розікрив усе нажите багатство і навіть церковне начиння, вважатися спадкоємцем цієї культури?

Саме так великороси витлумачують свою історію і свою культурну спадщину: мовляв, московіти-завойовники є спадкоємцями новгородської величчя. Ще одна велика облуда!

Згадайте, Франція свого часу була частиною великої Римської імперії, як і багато європейських країн, але ніколи не зазіхала на велич Римської імперії. Можна згадати історію Іспанії. Іспанський народ ніколи не намагався обґрунтувати історичну приналежність йому ацтекської культури. У цих великих європейських народів є питомо своя історія, гідна й чесна.

Однак чого не вигадася, якщо хочеться величчя. А її — величчя — до початку XVIII століття, як не крути, не було. Тоді в хід пішли брехня, вимисли, звичайне злодійство. Московія приписала собі як законне надбання історію Русі, історію і приналежність їй культури поневоленого, знищеного Новгороду. А що завойовання Новгороду було саме завойованням, а зовсім не "воз'єднанням земель російських", навіть "великорос" М.М. Карамзін заперечував не став. У давні часи Московія пишалася насильством і деспотизмом.

Послухаймо: "... однак Іоанн бачив невдоволення, чув таємні скарги Новгородців; надія, що вольності можуть воскреснути, ще жила в їхніх серцях... 1487 року перевели з Новгороду у Володимир 50 найкращих сімейств купецьких. У 1488 році Намісник Новгородський (московіт, що правив у Новгороді. — В.Б.), Яків Захарійович, стратив і повісив багатьох поважних людей... і прислав у Москву більше восьми тисяч Бояр, іменитих громадян і купців, які отримали землі у Володимирі, Муромі, Нижньому, Переславлі, Юр'єві, Ростові, Костромі; а на їхні землі, в Новгород, послали Москвитян, людей служивих і гостей (А ми все гадаємо: у кого більшовики навчилися "змішувати" народи?.. Ось він, приклад давній — успадкувай! — В.Б.). Цим переселенням був навки впокорений Новгород. Залишився труп, душа зникла, інші жителі, інші звичаї, властиві Самодержавству (Московії і московітам, і

саме їм! — В.Б.). Іоанн 1500 року, за згодою Митрополита, роздав усі Новгородські церковні маєтки на помістя Дітям Боярським (звичайно, лише своїм, московітам! - В.Б.)" [1, том VI, с. 289-290].

Трапляються серед істориків-великоросів люди, які намагаються не лише вихвалити, але й звеличувати і виправдувати ці діяння. Вони не здатні зрозуміти: винищенням фізичним і розселенням новгородців, які лишилися живими, по одній-дві родини в диких, занедбаних закутках Московії назавжди знищили новгородську культуру. Московіт від того розселення не піднявся в своєму розвитку; він ще на сотні років залишився диким, злобним і жорстоким; він не перейняв звичаї, культуру і суспільний лад новгородців; він цурався цього, як ворожого і незрозумілого. Московіт початку XVI століття, живучи серед дикунства й жорстокості, не мав потреби в освіті та демократії. Він, як і за всіх часів доти, розумів лише варварську силу й право сильного. Це властиве великоросові-державнику у нині. Найбільша трагедія полягає в тому, що великороси, за рідкісним винятком, досі не усвідомили жорстокої правди історії. Не мають ані найменшого бажання чесно оцінити фальшиві постулати імперського "писання".

Автор писав ці рядки 19 січня 1996 року. Другий рік лилася кров у Чечні-Ічкерії. Гармати і гелікоптери знищували людей. Розв'язавши державну війну проти маленької вольнолюбної Чечні-Ічкерії, звалюють всю відповідальність на неї.

Відчуваєте жорстоку хватку московітів? Вони вже відселяли цей народ із рідної землі в 1944 році, як Іван III новгородців; вони вже майже 150 років винищують непокірливий народ, але все ще переконують світ: Чечня — це земля російська! Як раніше стверджували: Новгород — це земля московська!

Про яку честь великороса може йти мова, якщо він гарматами і літаками розстрілює чеченські селища? Якщо понацистські влаштовує фільтраційні табори?!

Шановні читачі, осмисліть історичні аналогії. Упевніться: московський поневолювач своєї психології не міняє і, боюся, ніколи не поміняє.

Росія — велетенська могила, куди сотні років московський істеблшмент кидав мільйони трупів росіян і неросійських народів заради примарної імперської ідеї...

Отже, Іван III помер 1505 року, залишивши князівський престол своєму синові Василю III. Тут не варто навіть гадати, як почав свої діяння новий московський князь. Він, як усі його предки, почав із розбійного походу на сусідів. Цього разу настала черга Пскова, який свого часу зрадив Новгород. Син діяв за прикладом батька: палив, убивав, вшав, грабував. Була знищена культура Пскова, дощенту пограбована скарбниця, розорена церква, виселені в Московію люди. Московіти чинили так, як завжди.

Послухайте, що пише велікорос М.М. Карамзін:

"(Московський князь повелів. — В.Б.): "Знатні Псковитяни!.. Візьміть дружин і дітей; ідіть у землю московську"... їх усіх, вражених горем... тієї ж ночі повезли в Москву... Вони могли взяти з собою тільки децицю свого надбання... (Князь же Московський. — В.Б.) роздав села засланих Псковитян Московським Боярам... із торжеством поїхав у Москву, куди відправили за ним і Вічовий дзвін..."

"Так, — мовить псковський Літописець, — зникла слава Пскова, полоненого не іновірними, але своїми братами Християнами. О місто, колись велике, ти ремствуєш, спустошене. Прилетів на тебе орел многокрилий із пазурами лева, вирвав із надр твоїх три кедри Ліванські; викрав красу, багатство і громадян; розкопав торговища...; заслав наших братів і сестер у

місця далекі, де не бували ні батьки їхні, ні діди, ні прадіди!" [1, том VII, с. 25-27].

Великоросійські "письменники історії" виявляли неабияку винахідливість, намагаючись хитрістю й спритністю приховати правду про поневолення сусідів. Ось слова, що виказують правду: "... (Сановники московські, призначені князем у Псков. — В.Б.) іменем нових законів збільшили податки для громадян і хліборобів, не слухали справедливих скарг і страчували за них, тож нещасні жителі юрбами тікали в чужі землі... Пригороди спорожніли. Іноземці, купці, ремісники, що мали дома в Пскові, не хотіли бути ні жертвою, ні свідками насильства і всі виїхали звідтіля" [1, том VII, с. 27].

Загинув Новгород!

Загинув Псков!

Загинула слов'янська

культура під жорстокими ударами татаро-фінського етносу Московії.

До кінця князювання Василя III в Новгороді та Пскові повністю зник торгово-промисловий прошарок населення в результаті московського підкорення. Майно підкорених новгородців і псковитян було повністю конфісковане московітами, існуючі підприємства здебільшого зруйновані. Нові московські прибульці були людьми військовими. У своєму завойовницькому русі Московія в XVI столітті зберігала свій первісний характер — характер військової колонії в підкореній країні. Інакше не могло бути. Московське князівство до середини XVI століття являло собою суцільне бойовище.

Далі буде

• ЗАБУТТЮ НЕ ПІДЛЯГАС

ПРОЩАННЯ МАТЕРІ З СИНОМ- ПОВСТАНЦЕМ

У травні 1951 року наша озброєна пропагандивна боївка-зв'язківці Карпатськими горами, місцями, віддаленими від населених пунктів, йшла на окружні організаційні збори для одержання подальших дій інструкцій від вищого проводу після зимового так званого пропагандивно-конспіративного затишшя. Про те, де і о котрій годині збори відбудуться, знало тільки двоє - юний зв'язківець «Сокол» та надрайонний провідник Служби безпеки «Довбуш». Нічого не знав і я, але допитуватись і не думалося, щоби не викликати на себе підозри посеред похідної групи повстанців.

В горах в далекому довіллі від райцентру м. Надвірної в обідню пору «Довбуш» об'явив перелічок аж до наступного дня. Перед цим рішенням він перемовився з «Соколом». Доречі, це був молодий, стрункий, приємний, привабливої зовнішності юнак.

Невдовзі на зустріч з «Соколом» прийшла його мати. Як заведено - обійми, поцілунок і тиха розмова без сторонніх, що, за законами підпілля категорично заборонялося, навіть з найближчими родичами. Однак головний спостерігач СБ "Довбуш" стосовно такого порушення конспірації навіть зауваження не висловив щодо розмови матері з сином. Лише зосереджено в задумі спостерігав, як вродлива, років сорока, мати «Сокола» гладила буйно кучеряву голову сина... Десь понад двогодинна родина зустріч добігала кінця. Сонце сідало за гори... Мати врешті міцно пригорнула до своїх привабливих грудей голову «Сокола» і безупин-

но обняла голову сина і... болюче заплакала. До нас донеслось: «Бережи, Боженку, тебе, сину!..» І з хустинкою біля очей, в сльозах швидко зникла поміж густих молодих смерічок...

Вранці наступного дня вирушили в подальшу дорогу, навіть, як виявилось, з деяким запізненням, бо, спустившись із гір в низину, помітили, що росу на траві вже було збито. Насторожилися. І було від чого: два тижні тому чекісти схопили живим побратима «Сокола» «Яструба», котрий, не витримавши тортур, із своїх запобігливих міркувань тяжко прохідну стежку, якою із «Соколом» лише за короткої відстані надто рідко користувались, назвав її основною. Отже, ми прямували ніби в капкан-засідку, яку приготували емгебісти.

Йшли «ланцюгом» із кількадеметровим між собою інтервалом. Йшли напружено, зосереджено, з зброєю напоготові.

Раптом рішучим голосом крикнув «Сокол»: «Більшовики! Падай!»

Одночасно, відлунюючись в горах, відзвувалась пекельно смертельна стрілянина ворожих автоматів. «Довбуш», що йшов другим за ведучим «Соколом», миттєво впав за лежаче сухе дерево і, як колишній курінний УПА, прийняв на себе бій супротиву, що стало несподіваним для самовпевнених безкарних ворогів-чекістів. Порохняве дерево сікли кулі, навсербіч пирскала порохнява, розлітались тріски, від чого в «Довбуша» враз заклинило автомат. Не розгубився воїн. Миттєво очистив затвор і продовжував маневрову стрільбу, чим надзвичайно прислу-

Присвячується молодим борцям-повстанцям
Третього молодого покоління, які полягли
під час визвольної боротьби за незалежність
України від комуністично-кріпаків більшовицьких
окупантів після 1950 року.

жився, крім «Сокола», всій групі. Але, на превеликий жаль, не «Соколу», бо перші кулі автоматних черг прошили його тіло. Ми, відстрілюючись, навпаки відступали, що називається, бігом, щоб не потрапити в полон чи в кільце. Але так вже не діяв «Сокол». Не падав, не відстрілювався, не біг... Похитуючись, відступав у загущеній лісовій малині у весь зріст. В одному випадку на якійсь долі секунди з ним зблизились десь близько до десяти метрів. Кризь безупинний лункий шум стрілянини почув від нього: «Я поранений...» Після цих слів я запримитив, як він упав у густому малинику. Але в таку мить що вдієш? Як і чим допоможеш? Як вомитись, мертвого не воскресити. А втрачені навіть секунди перед чекістами, які наздоганяли нас, - це збільшення втрат загинлих. На користь та радість ворожу. Проте, на щастя, пораненого в стегна та обидві ноги «Донця» винесли із смертельного котла.

Із розповіді чекістів поміж мирного люду просочився малосумнівний факт: «Прикрив платочком глаза и... застрелился с пистолета!»

Так загало нерозквітле життя, як вранішня зірка до сходу сонця... Йому б любити і бути коханим та примножувати націю українську з такими ж кучерявими, миловидними красунями-чарівницями во славу розквіту Держави України чисельно та економічно. Але славно поліг на полі бою, свідомо, самовіддано пожертвував молодим життям за Українську Самостійну Соборну Державу.

Як тут, пом'янувши, не промовити: «Слава «Соколу» - Герою України!»
Антін ГРЕЦУК («Орлик»).

м. Павлоград (Січеславщина).

• НА КОНКУРС ТВОРЧОЇ МОЛОДІ ІВАНА ТА МАРУСИ ГНИПІВ

ШЛЯХИ ГОСПОДНІ НЕЗБАГНЕННІ..

Воістину, так і є: навіть і не гадала, що буду навчати студентів у тому училищі, яке сама раніше закінчила, що буду вчити дітей у художній школі в селі Петриківці, де навчалася сама. І, напевне, народитися і вирости у Петриківці, бути ученицею Заслуженого майстра народної творчості України Федора Савича Панка - це також не випадковість, а доленосні події.

Моє дитинство було настільки усе наповнене малюванням, петриківським розписом, зокрема, що з вибором фаху не було ніяких сумнівів. І зараз, викладаючи в Дніпропетровському театральном художньому коледжі, я зрозуміла, наскільки, виявляється, це благодатний ґрунт - талановиті діти, їхнім успіхам я радію, як своїм власним. І своє завдання як викладача петриківського розпису я бачу в тому, щоб пробудити та прищепити любов до народного мистецтва, потяг до "народного коріння" дітям з різних регіонів нашої України. Адже народне мистецтво - це дух наших предків-слов'ян. Володіти ним - означає пам'ятати та примножувати гідність нашої нації.

Я неодноразово висловлювала думку, що всі діти талановиті. Лише необхідно вчасно відкрити їх талант і розвивати. Важливо і допомогти їм вибрати вірний напрямок в мистецтві, тоді вони зможуть виробити свій індивідуальний почерк у творах. Не обов'язково народитися, жити і навчатися у Петриківці, щоб володіти петриківським розписом. Коли вчитель вміє зацікавити, навчити правильно володіти пензлем з кошачої вовни рожежкою, пальцем, то "квіти виростуть і на асфальті" - міські діти не гірше від сільських зможуть відобразити красу нашого Придніпров'я.

Студенти, яких я навчаю, є, по суті, четвертим поколінням в освоєнні петриківського розпису. Все розпочалося з Тетяни Якимівни Пати - народної майстрині, у якої був учнем Федір Панко і я - його учениця, а студенти є вже моїми учнями. Тому така спадковість поколінь потрібна всім. Я хочу підкреслити успіхи таких наших студентів, як Головка Марина, яка народилася в м. Новомосковську у 1988 році і почала брати участь у виставках з 2002 року. Твори Марини друкуються в багатьох видавництвах. Вона є учасницею Загальнодержавної виставкової акції "Барвіста Україна" - 2007, 2008 р.р. Кожного

року бере участь в обласному конкурсі "Собори наших душ". У 2004 році зайняла I місце в міському конкурсі малюнків "Бюджет очима дітей". Має похвальну грамоту за високу результативність та життєву позицію, їй вручено посвідчення стипендіата міської ради депутатів - переможцю творчих конкурсів. Отримала посвідчення про включення до Дніпропетровської обласної спілки творчо обдарованих дітей "Веснянка". Отримала перемогу в міському конкурсі "Моя країна - Україна". За такий короткий шлях Марина виставлялась і отримувала різні нагороди ніж більше, в п'ятдесяті виставках.

Дуже цікавою є студентка Погоріла Тетяна, яка живе в смт Іларіонове. 13 років займається декоративним розписом. У виставках бере участь з 2003 року. У 2004 році стала переможницею Всеукраїнського конкурсу "Планета людей". У 2005 році - I місце у Міжнародному конкурсі "Небезпечка очима дітей". Тетяна є учасницею багатьох обласних конкурсів. Зараз готується до дипломної роботи - це буде розпис рушників спеціальними фарбами.

Моєю особистою ученицею є Золотарьова Оксана, яка народилася в Підгородньому. Активна, цікава, творча студентка, зараз виробила свій індивідуальний почерк в петриківському розписі. Вона є учасницею багатьох обласних, міжнародних виставок. У 2006, 2007 роках була учасницею загальнодержавної виставкової акції "Барвіста Україна". Є учасницею виставки "Молодильні яблука", має відзнаку за участь у майстер-класі "Тоголівські вечорниці". Студентка отримує іменну стипендію ім. Тетяни Пати.

Студентка Людмила Брижа народилася в Петриківці закінчила місцеву художню школу. У виставковій діяльності бере участь з 2005 року. Стала переможницею обласного конкурсу "Податки очима дітей" у 2005 році. У 2006 році зайняла I місце в обласному конкурсі "Петриківське диво". Людмила - лауреат Всеукраїнського конкурсу-огляду "Нові імена України". У 2008 році була учасницею Загальнодержав-

ної виставкової акції "Барвіста Україна". У 2009 р. - учасник обласного фестивалю-ярмарку "Петриківський дивоцвіт". Люда навчається на "відмінно", бере активну участь у всіх виставкових справах.

Надя Волошина - жителька м. Дніпропетровська. Навчалася у художній школі № 1. У 2004 році стала лауреатом в номіна-

ції "Образотворче мистецтво" другого обласного конкурсу дитячої та юнацької творчості "Податки очима дітей". 2004-2005 роки - брала участь у районних і міських олімпіадах з образотворчого мистецтва. У 2006 р. стала переможницею свята "Собори наших душ". 2007 р. - учасниця виставки до 75-річчя утворення Дніпропетровської області. У 2008 р. - виставка "Молодильні яблука" та участь у загальнодержавній акції "Барвіста Україна". У 2009 р. учасниця обласного фестивалю ярмарку "Петриківський дивоцвіт".

Олена Дробахіна - жителька м. Дніпродзержинська. Виставкова діяльність з 2003 р.: "Знай і люби свій край", "З Україною в серці", "Юні художники". У 2004 р. - участь в об-

ласному конкурсі на кращого юного майстра народних ремесел. 2009 р. - участь в обласному фестивалю-ярмарку "Петриківський дивоцвіт".

Дуже активну участь у виставках бере студентка Тетяна Стеценко. Вона проживає в м. Коростені Житомирської області. Вперше почала вивчати петриківський розпис в коледжі зі мною. У 2009 р. була відзначена за участь у майстер-класі "Тоголівські вечорниці". У цьому ж році брала участь у майстер-класі на святі, організованому громадською організацією "Закон і честь", також взяла участь в обласному фестивалю-ярмарку "Петриківський дивоцвіт". Зараз студентка готується до виконання дипломної роботи "Мисник". Вона буде розмальовувати петриківським розписом мисник, який буде висіти над декоративною скринькою.

І закінчити свою розповідь про своїх талановитих студентів я б хотіла побажаннями: успіхів вам, діти, в такому напрямку творчості, як декоративно-прикладне мистецтво - петриківський розпис!

А про себе хотілося сказати такими словами:

**В моїй душі іще квітує юність
Кохання цвітом, птахами надій.
Роки дарують ширю досвід
й мудрість -
Земне тяжіння. Серце
ж просить мрій!
Допоки я кохаю - я маюю,
Допоки я маюю - я живу!**

**Тетяна ГАРЬКАВА,
заслужений майстер
народної творчості
України, викладач
Дніпропетровського
театрально-художнього
коледжу, член
Дніпропетровської
організації Національної
спілки художників
України.** □

• **ПОЕТИЧНИЙ РОЗМАЙ**

Олеся ОМЕЛЬЧЕНКО

* * *

*І це усе, що має бути:
на п'єдесталі доброти
лукаво мружаться хитрющі
червонооки злі чорти.
- А що ви думали, злякались
молитви Богу й каяття?
Та ж винахідливий лукавий
пролізе всюди у життя!
І сумно доброта сказала:
- Не тіштеся, брати п'єтими.
Людина гідна п'єдесталу,
І вас поборем разом ми.
Вона любов у щирім серці
засвітить сонцем, і Господь
таку їй силу дасть у герці,
що оживе у душах Бог.
- Це все майбутній химери! -
ревли й хихикали чорти, -
Але сьогодні всюди є ми,
тому давай, мабуть, на "ти".
Супільство хвостиком махає,
рогато пнеться у комфорт.
Воно ж про зло прогресу знає!
Чому ж розбещує його?!
І усмінулось з п'єдесталу
сіянне вічності Добро:
- Часи сприятливі настануть.
Ще ж не прокинулась Любов.
Потужно зріє в планкеоні.
Ще мить - і вибухне вона.
Всьому свій час. Лише із болю
прозріє сила чарівна...
...Така упевненість, звичайно,
не до вподоби темноті.
То ж будьте пильними, земляни,
бо кожному мить жартують з вами
завуальовані "не ти".*

• **НАШ ВЕРНІСАЖ**

З доробку Геннадія ОСТАНІНА.

• **ВІЧНА ПАМ'ЯТЬ**

НЕЗГАСИМА ЗІРКА ЯРОСЛАВА ГОРБАЧЕВСЬКОГО

Не стало Ярослава Горбачевського. Згасла ще одна зірка на небосхилі життя. Але її світло ще довго нагадувати про себе тим, хто поки що залишився на цьому світі. Лагідним, не настирливим, добрим випромінюванням. Особливо зірка добродія Ярослава Горбачевського.

В моєму житті покійний займає непересічне місце. Бо саме Ярослав Горбачевський відкрив мені як журналісту та письменнику і просто як людині українську Америку. Він став першим читачем журналу «Бористен» за кордоном, саме з нього пролягла стежка видання до наших людей у діаспорі. Було це вже не у близькому 1991 році, з самих початків появи часопису в світ. Згодом я зрозумію, чому він обрав наш журнал. Його коріння з Галичини і Черкащини, звідки походять відповідно батько й мати пана Ярослава. Тому висока ідея соборності, єдності України жила в ньому, можна сказати, на генетичному рівні.

Доля цієї людини доволі типова для представника «третьої хвилі» української еміграції. Національно свідомою родина Горбачевських з приходом на західноукраїнські землі сталінських «визволителів» по Другій світовій війні вимушена залишити Батьківщину. Спочатку Європа, поневір'янню таборами так званих переміщених осіб. У 1947 році Ярослав і його найближчі родичі залишають «Старий світ» та емігрують до Бен-Метіра (Туніс). Де, як і чимало інших українців-івігнанців, працюють за контрактом на будівництві греблі гідроелектростанції. З Тунісу Ярослав та його батьки емігрували в Монреаль (Канада). У 1952 році до них приєдналася його сестра з її родиною, що зростала. Як і повсюдно, куди б їх не закидала доля, в Канаді Ярослав і його сім'я були активними членами українських і церковних організацій. В країні кленового листа Ярослав Горбачевський знаходить свою другу половинку. У 1956 році він одружився з Одаркою Дячун, котра народилася в Монреалі. А її батьки емігрували до Канади з Тернопільської області після Першої світової війни. У тому ж році в подружжя народжується син Андрій. Другий син Мирон побачив світ у 1962 році. У зв'язку з більш сприятливими економічними можливостями Ярослав та Одарка Горбачевські згодом переїжджають до Сполучених Штатів. Родина оселилася в місті Стемфорді (штат Коннектикут), де вони й жили протягом більш як 30 років. Ці літа запам'ятовуються щастям родинного вогнища, гарною працею і жертвовною діяльністю заради української громади.

Мені пощастило побувати в гостинному домі Горбачевських у Стемфорді. Було це в середині 90-х років. Але вже тоді пан Ярослав зізнавався, що хотів би переїхати ближче до теплого моря, на Флориду. Так він і вчинив. У 2000 році Ярослав та Одарка Горбачевські переносяться до містечка Норт-Порт на західному боці сонячної бурюльки

півострова Флорида. Згодом знову обставини дарують мені зустріч з паном Ярославом та пані Одаркою на їх вже тропічному обійсті. Я навіть ласував помаранчами з саду американських українців. А ще, як завжди під час наших нечастих зустрічей, ми довго говоримо про Україну, про родинне життя-буття. Адже і я мав свого часу приємність гостити подружжя Горбачевських в Січеславі. Мило розпрощався того разу з господарем цитрусового саду. І, як виявиться, назавжди. Ярослав Горбачевський помер на вісімдесят першому році 12 жовтня 2009 року у своєму домі на Флориді.

Деякі раз потому ми будемо говорити телефоном з пані Одаркою. Проживши 53 роки у щасливому шлюбі з коханим чоловіком, жінка, як глибоко віруюча людина та інтелігента особистість, як могла, приборкувала розпач втрати. Однак, вочевидь, душевний біль був для неї нестерпний. Почувши її сльози в трубіці, сказав те, що подумав:

Пані Одарко, Ваш чоловік був би не радий бачити нині Ваші сльози...

Мила жінка майже враз опанувала себе і навіть з посмішкою сказала:

- Ти добре знав Ярослава. Він справді був би незадоволений...

Готуючи ці нотатки до друку, я почав шукати фото пана Ярослава Горбачевського. Були світлини, зроблені під час його побуту в Україні, знайшлися і ті, котрі я робив у Стемфорді та в Норт-Порту! Але найбільше сподобалася світлина, котру мені надіслав сам пан Ярослав. На ньому він під час прийняття на Флориді Патріарха Київського і Всієї Русі-України Філарета українською громадою. Адже до останнього дня Я. Горбачевський залишався активним і дієвим членом нашої спільноти на чужині.

Погляньте на це відкрите, світле і розумне обличчя. Так можуть дивитися люди, котрі, як сказав великий Тарас, не мають зерна неправди за собою, котрі служили громаді і Богу.

Саме таким був Ярослав Горбачевський.

**Фідель СУХОНІС,
шеф-редактор
журналу «Бористен».**

МУДРІСТЬ НАРОДІВ СВІТУ: ПРИСЛІВ'Я ТА ПРИКАЗКИ

АНГЛІЙСЬКІ

- ✓ Великому кораблеві - глибокo воду.
- ✓ Щирий друг - назавжди друг.
- ✓ Хто з ведмедем ділиться медом, тому найменша пайка припаде.
- ✓ Двоє собак гризуться за кістку, а третій утікає з нею.
- ✓ Хто всім служить, тому ніхто не платить.
- ✓ Один батько сотню вчителів переважить.
- ✓ Не навчив сина нічого - вихован злодія.
- ✓ Хто любить, той до всякої роботи здатний.
- ✓ Узянку кожна миля за дві прапнсть.
- ✓ Багато балачки - багато й брехні.
- ✓ З собакою дружи, а в руці дрючка на держи.

ІНДІЙСЬКІ

- ✓ Лезу й на чужині снідання від полювання.
- ✓ Камінню п'явки не страшні.
- ✓ Власний розум і чуже багатство завжди більшими здаються.
- ✓ Якщо в кишені вітер гуляє, ярмарок не втішає.
- ✓ У сімох синів батько з голоду помирає.
- ✓ Слово з язика - стріла з тити: ви: спробуй злови.
- ✓ Світильник сяє, поки лій має.
- ✓ Чи є таке дерево на світі, щоб його не торкнувся вітер?
- ✓ Спалив дім, бо були миші в нім.
- ✓ Ціркун на чужий клунок сів і кричить: я хазаїн!

ІТАЛІЙСЬКІ

- ✓ Вендетта не лікує рани.
- ✓ Зітхання не замінить старання.
- ✓ Якщо впіймався вугор на гащок - зумій витягти на бережок.
- ✓ Що більше море, то сильніша буря.
- ✓ Хто іншим смерті бажає, той собі довгу віршовку крутить.
- ✓ Ремесло проганяє нужду і зло.
- ✓ Тому, хто дає поради, голова не болить.
- ✓ Підозра, злість і підлабузництво псують весь світ.
- ✓ Собака, що багато гавкає, ловить мало зайців.
- ✓ Кожен спішить обрубати гілля з дерева, яке звалив вітер.

РЕКЛАМА

ШВИДКО

ЗРУЧНО

ПРЯМО В РУКИ

Найшвидший і найбільш надійний посилковий сервіс до України та країн СНД. Порівняйте терміни доставки пакунків через компанію МІСТ з другими компаніями і переконайтесь в цьому самі.

- ДОСТАВКА КОРАБЛЕМ
 - В Україну: 30-40 днів
 - В Москву: 30-40 днів
 - В Ст. Петербург: 35-45 днів
 - Решта регіонів на www.meest.us
- ЕКСПРЕС ДОСТАВКА ПОСИЛОК:
 - В Україну: 3-5 робочих днів
 - В Москву: 5-7 робочих днів
- ВІДПРАВКА АВІА І МОРСЬКИХ ВАНТАЖІВ
- ДОСТАВКА АВТОМОБІЛІВ У КОНТЕЙНЕРАХ
- УПАКОВКА І СТРАХУВАННЯ
- ПЕРЕКАЗ ГРОШЕЙ ЗА НАЙНИЖЧИМИ ЦІНАМИ

1-800-288-9949 www.meest.us

6-та година ранку

Шоста година ранку, а на вуличному градуснику, встановленому на океанській набережній у Ріо, вже плюс 24 за Цельсієм. Вдень, вочевидь, буде за тридцять. І це восени, коли більшість бразильців вважає, що у таку погоду купатися в океані вже негоже. У тропічних країнах своя уява про спеку і холод.

Імпровізований базарчик

Свіжа риба з океану для мешканців Ріо-де-Жанейро - не дивина. Її можна купити прямо на набережній знаменитого пляжу Копакабана. Щоправда, найкраще це зробити вранці, коли ще не таке пекуче тропічне сонце, а рибальські човни лише щойно повернулися з промислу.

Роналдо

Бразилійці люблять різноманітні імена. Вони, здається, колекціонують їх з усього світу. Кого лише ми не зустрічали за трохи більше, аніж тиждень перебування в цій екзотичній країні! Від дещо ексцентричних Едісона, Нізамі та Гомера до добре знайомих кожному українцеві Івана та Олександра. Однак, мабуть, все-таки найпопулярнішими є місцеві наймення. Продавця футболок на пляжі Копакабана звали Роналдо. Він не приховував задоволення, що завдяки його талановитому земляку-футболісту ім'я Роналдо добре відоме і в Україні.

«Сцеца»

З Сцецою, вуличним торговцем намистом, виготовленим з різноманітного бразильського каменю, ми познайомилися побіля кафе готелю «Golden Tulip». Життєрадісний мешканець Ріо не замавав ані на мить, плутаючи окремі англійські слова з рідною мовою, пропонуючи свій товар. Поторгуватися, під час шопінгу - в Бразилії справа конечна. Почали набувати такого досвіду і ми. Сцезі наші намагання, вочевидь, сподобалися - ось як він широко посміхається, позуючи перед камерою. В підсумку намисто з аметисту дісталось нам, здається, на 10 реалів дешевше (близько 5 доларів).

Вхід до форту

Вхід до форту Копакабана - місце, добре знайоме кожному мешканцю Ріо-де-Жанейро. Як будь-яка молода нація, бразилійці особливо шанобливо ставляться до своєї історії. А побіля мурованих стін цієї фортифікаційної споруди кожен може - принаймні, подумки - поринути у минулі часи, на початки двадцятого сторіччя, коли форт Копакабана надійно захищав Ріо від ворожих нападів з океану.

Капличка

Навіть час проведення всесвітньо відомого карнавалу в Бразилії узгоджують з католицькою Церквою. Релігія посідає значне місце в житті кожного мешканця цієї країни. А тому навіть побіля пляжу можна побачити капличку. Як ось ця - поряд із знаменитим Копакобана.

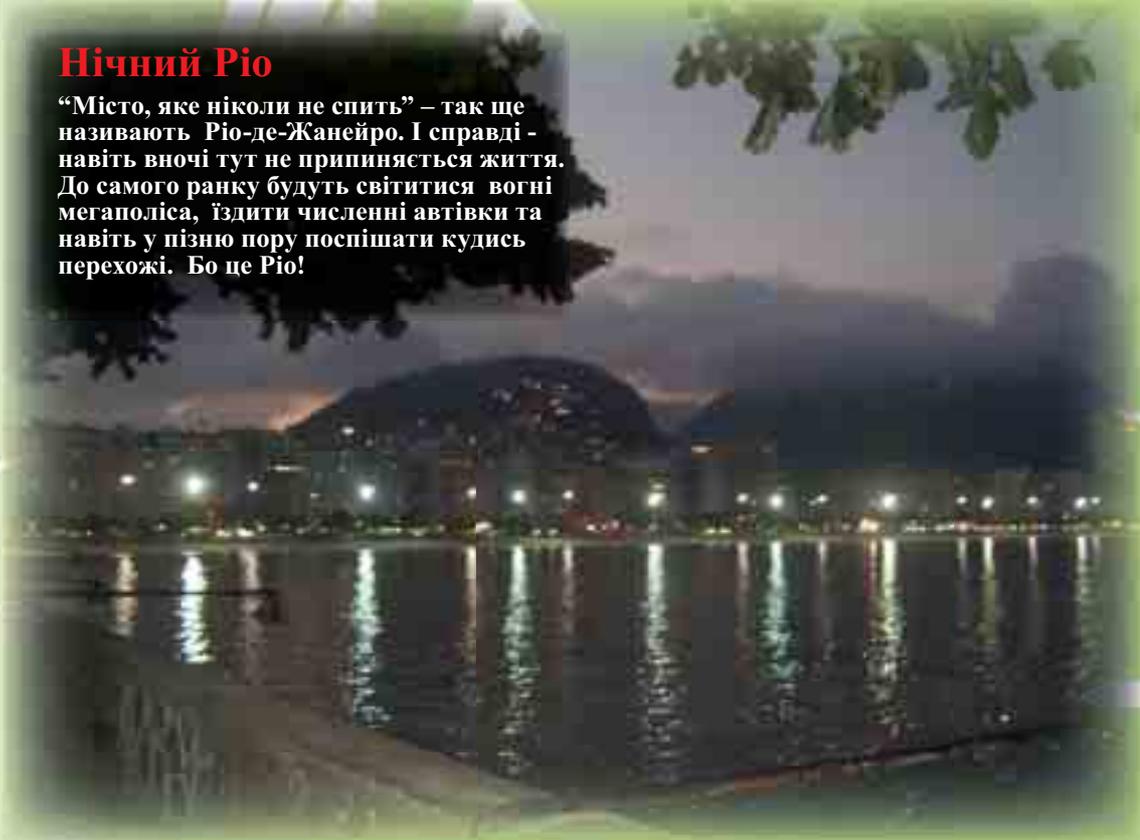
Спортивні бразилійці

Бразилійці люблять спорт. День лише розпочинається, будень, а на набережній пляжу Копакабана у Ріо-де-Жанейро сотні, коли не тисячі людей, які втікають від болячок та поганого самопочуття. І так кожного дня...

Нічний Ріо

“Місто, яке ніколи не спить” – так ще називають Ріо-де-Жанейро. І справді - навіть вночі тут не припиняється життя. До самого ранку будуть світитися вогні мегаполіса, їздити численні автівки та навіть у пізню пору поспішати кудись перехожі. Бо це Ріо!

Безпритульні

Напевно, бути безхатченком непросто повсюди, де живуть люди. Але у Бразилії, вочевидь, набагато комфортніше, аніж в Україні. Цей безпритульний влаштував собі «сієсту» якраз напроти нашого готелю в Ріо-де-Жанейро під якимось розлогим, з густою тінню деревом. Для них - жодних проблем. Перехожі не звертають уваги на безхатченка, який спочиває, а тропічний клімат дозволяє йому жити просто неба протягом усього року.

Уривки з нової книги Фіделя Сухоноса «Ріо-де-Україна»
читайте на сторінках 20-24. Текст і фото автора

МУДРІСТЬ НАРОДІВ СВІТУ: ПРИСЛІВ'Я ТА ПРИКАЗКИ

АНГЛІЙСЬКІ

- ✓ Великому кораблеві - глибокo воду.
- ✓ Щирий друг - назавжди друг.
- ✓ Хто з ведмедем ділиться медом, тому найменша пайка припаде.
- ✓ Двоє собак гризуться за кістку, а третій утікає з нею.
- ✓ Хто всім служить, тому ніхто не платить.
- ✓ Один батько сотню вчителів переважить.
- ✓ Не навчив сина нічого - вихован злодія.
- ✓ Хто любить, той до всякої роботи здатний.
- ✓ Узянку кожна миля за дві прагнєть.
- ✓ Багато балачки - багато й брехні.
- ✓ З собакою дружи, а в руці дрючка на держи.

ІНДІЙСЬКІ

- ✓ Лезу й на чужині снідання від полювання.
- ✓ Камінню п'явки не страшні.
- ✓ Власний розум і чуже багатство завжди більшими здаються.
- ✓ Якщо в кишені вітер гуляє, ярмарок не втішає.
- ✓ У сімох синів батько з голоду помирає.
- ✓ Слово з язика - стріла з тити: ви: спробуй злови.
- ✓ Світильник сяє, поки лій має.
- ✓ Чи є таке дерево на світі, щоб його не торкнувся вітер?
- ✓ Спалив дім, бо були миші в нім.
- ✓ Ціркун на чужий клунок сів і кричить: я хазаїн!

ІТАЛІЙСЬКІ

- ✓ Вендетта не лікує рани.
- ✓ Зітхання не замінить старання.
- ✓ Якщо впіймався вугор на гащок - зумій витягти на бережок.
- ✓ Що більше море, то сильніша буря.
- ✓ Хто іншим смерті бажає, той собі довгу віршовку крутить.
- ✓ Ремесло проганяє нужду і зло.
- ✓ Тому, хто дає поради, голова не болить.
- ✓ Підозра, злість і підлабузництво псують весь світ.
- ✓ Собака, що багато гавкає, ловить мало зайців.
- ✓ Кожен спішить обрубати гілля з дерева, яке звалив вітер.

РЕКЛАМА

ШВИДКО

ЗРУЧНО

ПРЯМО В РУКИ

Найшвидший і найбільш надійний посилковий сервіс до України та країн СНД. Порівняйте терміни доставки пакунків через компанію МІСТ з другими компаніями і переконайтесь в цьому самі.

- ДОСТАВКА КОРАБЛЕМ
 - В Україну: 30-40 днів
 - В Москву: 30-40 днів
 - В Ст. Петербург: 35-45 днів
 - Решта регіонів на www.meest.us
- ЕКСПРЕС ДОСТАВКА ПОСИЛОК:
 - В Україну: 3-5 робочих днів
 - В Москву: 5-7 робочих днів
- ВІДПРАВКА АВІА І МОРСЬКИХ ВАНТАЖІВ
- ДОСТАВКА АВТОМОБІЛІВ У КОНТЕЙНЕРАХ
- УПАКОВКА І СТРАХУВАННЯ
- ПЕРЕКАЗ ГРОШЕЙ ЗА НАЙНИЖЧИМИ ЦІНАМИ

1-800-288-9949 www.meest.us

Видавництво «Гене́за»

04212, м. Київ, вул. Тимошенка, 2-л
Тел./факс: (044)412-22-11, тел.: (044)413-99-97
E-mail: geneza@geneza.ua

Відділ маркетингу та реалізації:

02169, м. Київ, вул. Регенераторна, 4
Тел./факс: (044)573-20-42
www.vsv.com.ua/geneza/

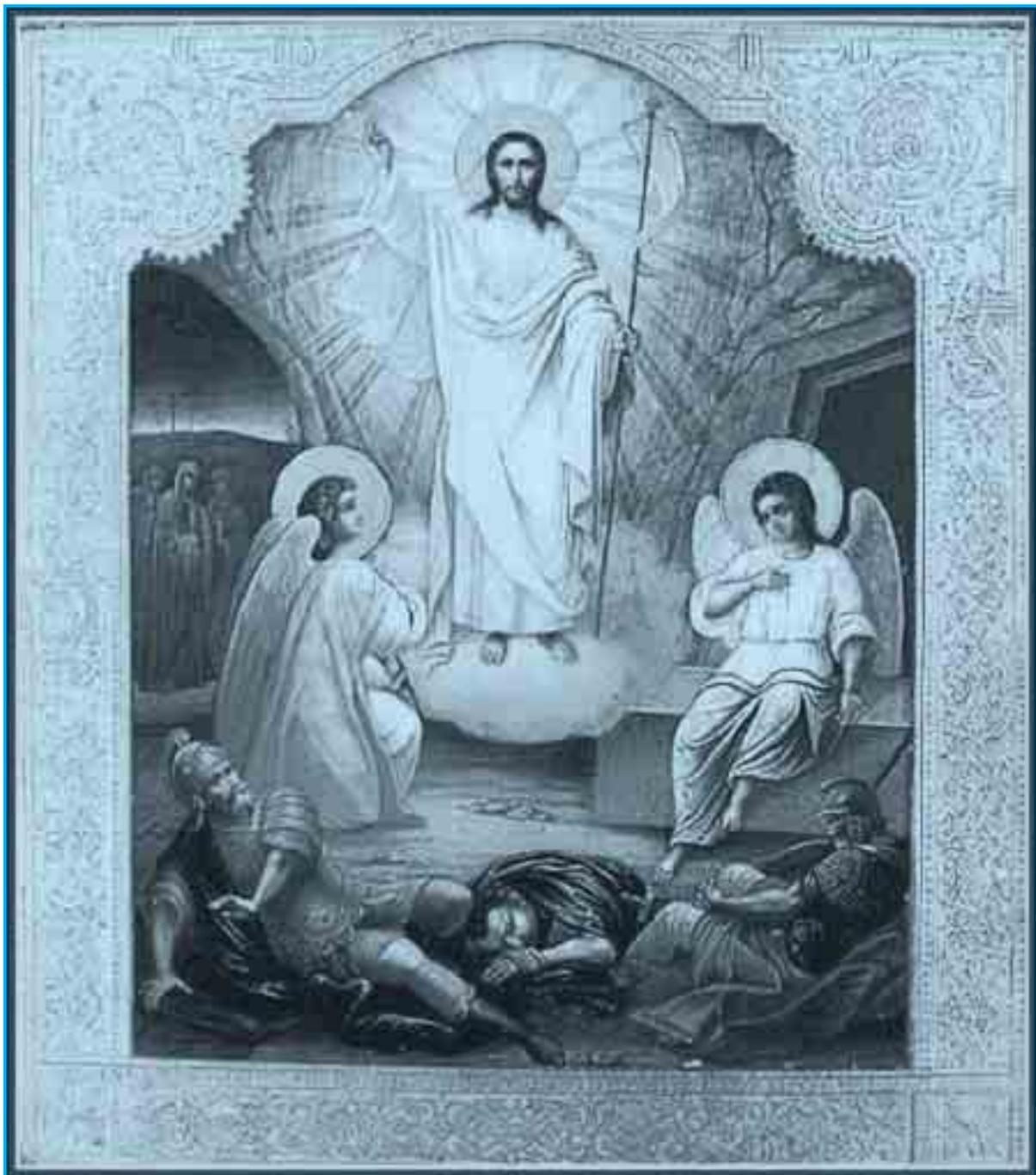
У Києві ці та інші книги видавництва «Гене́за» можна придбати у книгарні «Наукова думка» (вул. Грушевського, 4), тел. (044)278-06-96

НАША ЦЕРКВА - КИЇВСЬКИЙ ПАТРІАРХАТ

РЕЛІГІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ ЧАСОПИСУ "БОРИСТЕН"
ВИДАННЯ БЛАГОСЛОВИВ ПАТРІАРХ УПЦ КП ФІЛАРЕТ.

березень, 2010 рік. № 3 (79)

Христос Воскрес! Воістину Воскрес!

● ПРОПОВІДЬ

ЯК ЖИТИ І СПАСАТИСЯ В НАШ БЕЗДУХОВНИЙ ЧАС

(або про сімейні добродієства)

В ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа!
Дорогі браття і сестри!

Богоборство властиве усім часам, починаючи від падіння Денниці на небесах і гріхопадіння перших людей в раю - і нинішнього часу. Засобом богоборства в наші дні є спотворення істинного християнства і підміна його хибними релігійними поглядами.

Евангеліє, доступ до якого сьогодні мають усі, стає об'єктом особистого переосмислення, перетлумачування на свій лад, а не так, як учить Церква. Були часи, коли і віруючі, і невіруючі не мали можливості прочитати Слово Боже, а священники вимушено мовчали, зв'язані негласною забороною правителів світу цього. Але навіть тоді не було таких перекручувань на релігійній ниві.

Тепер же, коли Священне Писання та інші церковні книги легше придбати, ніж хліб насущний, на православне вчення обрушився потік брехні під виглядом євангельського вчення. Ці так звані проповідники несуть віроломство під виглядом віри, провіщають антихриста під іменем Христа, прикривають правду неправдою, хитрістю перекручують істину. Можливо, тому Господь сказав: «Але Син Людський, коли прийде, чи знайде віру на землі?» (Лк. 78, 8).

Настав такий час, коли храми відкриваються, реставруються, будуються, їх стає навіть більше, ніж можна знайти богомольців. Слід би радіти, але не будемо поспішати. Видимість духовного відродження є - а духу християнського немає. Немає духу любові, Духу Божого, Який творить духовне життя. Церква стала предметом особистої наживи. У Церкву посунули люди невіруючі. Навколо царює дух злоби, розбрату, ненависті і підозри. Багато священнослужителів, начебто людей церковних, і ті дозволяють собі «ходити в похотях серцець своїх». Вони ніби моляться Богові і в той же час живуть у гріху. Бог не чує молитов таких священників. А диявол, не зв'язаний силою Божою, творить через спокушених ним людей злі діла. Людина, відкидаючи добро і обираючи зло, стає співучасником темної сили в боротьбі

проти Бога.

Віруючі самі себе запитують: як жити, щоб не загинути? Як жити, щоб спаситись?

Як жити? - питання не пусте. З подібним запитанням до Ісуса Христа звернувся законник, людина вчена, авторитетна у суспільстві. Він сказав: «Учителю, що зробити мені, щоб успадкувати життя вічне?». Господь відповів запитанням: «У законі що написано?» (Лк 10, 26).

Значить, відповідь на питання: як жити? - може бути така: виконуй Закон Божий, і ми знаємо цей Закон, тому що він написаний на скрижалях нашого серця. А для тих, у кого серце кам'яне, Господь написав десять заповідей на скрижалях кам'яних.

Роз'яснюючи Закон, Ісус Христос дав заповідь: «Не роби іншому того, чого не бажаєш собі». Врешті-решт, усе зводиться до любові. Вона - основа духовного життя, і без неї неможливе спасіння. Навіть віра без любові не спасає, тому що ця віра мертва, а не та, про яку постійно говорив Господь: «Віра твоя спасла тебе».

Про те, як треба жити, щоб спаситися, Господь відкрив преподобному Мака-

рію. Одного разу, коли він молився всім серцем, почув небесний голос: «Макарію! Ти до нинішнього часу не уподібнився двом жінкам, які живуть у сусідньому місті». Великий подвижник вирушив у те місто, знайшов будинок, де жили ці жінки, зайшов до нього і сказав: «Я прийняв на себе великий труд, прийшов із пустелі, щоб дізнатися, як ви живете; не приховуючи, відкрийте мені вашу таємницю». - «Чоловіче Божий, - відповіли вони, - чи можна вимагати чого-небудь благогодуного Богові від тих, які постійно зайняті домашніми справами і повинні виконувати подружні обов'язки?».

Святий Макарій наполягав, щоб вони розповіли йому про своє життя. Тоді добродіє жінки сказали йому: «Ми дві невістки, дружини рідних братів, п'ятнадцять років живемо разом, і за цей час не чули жодного брутального слова одна від одної, не маємо дітей, а якщо Господь дасть їх, то перше наше піклування буде - молити Його, щоб допоміг нам виховати їх у вірі і благочесті. З рабами поводимося ласкаво. Неодноразово радилися між собою, щоб вступити до чину святих дів (черниць), але не могли одержати на те дозволу чоловіків. Відчуваючи їхню до нас любов, ми вирішили залишитися з ними і служити їм утихою. А щоб життя наше хоч трохи було схоже на життя пустельниць, ми вирішили уникати шумних бесід, частіше бути вдома і займатися господарством».

Вислухавши це, святий Макарій сказав: «Істинно Бог не дивиться, чи хто є дівочо, чи дружиною, ченцем чи мирянином, але шукає тільки сердечного призволення на добрі справи. Це призволення Господь допускає і, зважаючи на нього, вській людині посилає Святого Духа, Який діє і керує життям кожного, хто бажає спаситися».

Цей приклад з життя святого Макарія свідчить про те, що і в миру можна спаситися, живучи сімейним життям. Є і зараз немало таких віруючих, які непомітно для людського ока несуть християнський подвиг. Так треба жити і спатись і в наш час.

Амінь!

Патріарх ФІЛАРЕТ.

● ПОДІЇ. ФАКТИ.

СЕРБСЬКИЙ ПАТРІАРХ - НА ПРЕСТОЛІ

У Белграді відбулася пишна церемонія інтронізації нового провідника Сербської Православної Церкви - Патріарха Іриней (Гавріловича), який став 45 патріархом Сербської Православної Церкви, яку вважають однією з найдавніших у світі.

80-річного Патріарха, якого називають поміркованим лідером, було обрано під час Святого архієрейського собору Сербської Православної Церкви 22 січня 2010 року. Владика Іриней - єпископ міста Ніш - замінив на посаді патріарха Павла, який помер в листопаді у віці 95 років.

Соборна церква, де 23 січня відбулася церемонія інтро-

нізації Патріарха, була переповнена, що свідчить про вплив Церкви у сербському суспільстві.

Новообраний Патріарх Іриней сказав, що це для нього велика честь, і наголосив на потребі єдності: «Я усвідомлюю, яку відповідальність на себе беру. Хрест - важкий, і Господь запрошує нас об'єднатися і нести його разом».

Сербське суспільство - глибоко віруюче: 85% називають себе православними. Тому вважають, що прозахідний сербський уряд буде задоволений тим, що Церква обрала лідером помірковану людину.

Єпископ Симеон: "Стоїть питання, хто батько в хаті?"

ПРАВОСЛАВНА ВІРА МОЖЕ СТАТИ НАЙПОТУЖНІШОЮ СИЛОЮ У СВІТІ. ЯКЩО, ЗВІСНО, ПРИПИНЯТЬСЯ СУПЕРЕЧКИ МІЖ КИЇВСЬКИМ ПАТРИАРХАТОМ ТА МОСКОВСЬКИМ ЗА ЦЕНТР ВІРИ ПРАВОСЛАВНОЇ. У ЦЬОМУ ВПЕВНЕНИЙ КЕРУЮЧИЙ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЮ ЄПАРХІЄЮ УПЦ КП ЄПИСКОП СИМЕОН. ВІН ЗАКЛИКАЄ ПРАВОСЛАВНИХ ВІР'ЯН НЕ ЙТИ НА ПОВОДУ ОКРЕМИХ ЛЮДЕЙ ТА ОБ'ЄДНАТИСЯ, АДЖЕ БОГ У НАС ОДИН.

ЄПИСКОП - ГЕНЕРАЛ

- Владико Симеон, яким був Ваш шлях до Бога?

- Я вийшов з церковної родини, тож завжди виховувався в Бозі, вірив у духовність, бачив роботу церковнослужителя. Тому знав, що присвячу життя церкві. Мій батько, отець Анатолій Зінкевич, - відомий протоієрей на Тернопільщині, духовник українського козацтва. Дядько - керуючий Волинською єпархією, архієпископ Луцький та Волинський Михайл. Народився я в Санкт-Петербурзі, там закінчив школу.

Пізніше навчався у Волинській духовній семінарії, потім була Київська духовна академія. Майже 3,5 роки був секретарем керуючого Чиказько-Детройтського архієпископа Олександра. Потім повернувся до України. Тут був благочинним духовного центру і духовником молодіжного православного братства. Наприкінці листопада минулого року мене призначили керуючим Дніпропетровською єпархією УПЦ КП.

- Як Ви потрапили на Дніпропетровщину?

- У нас так, як і в армії. Коли став генералом, тобто отримав єпископську архієпископську, то священний синод далі направляє на службу. Я вдячний Богові за те, що він дав мені можливість працювати тут.

ЦЕРКВА ЗГУРТУЄ ЛЮДЕЙ

- Владико, в області сильна православна община, яку згуртував навколо себе митрополит Дніпропетровський і Павлоградський Іриней. Вас це не засмутило, коли Ви приїхали до нас?

- Абсолютно ні, адже я приїхав до православних людей. З Іринеем ми підтримуємо добрі стосунки, вітаємо один одного на свята. Нам ділити нічого.

благословив Віктора Януковича». В ній йде мова про «поради» Патріарха Московського Кирила Президенту України Віктору Януковичу: «...сейчас Вам потребується огромное напряжение сил, дабы разрешить стоящие перед народом Украины проблемы, в частности православного вопроса раскола, который учинили Ваши соотечественники. Господь да укрепляет Вас в трудах, да дарует Вам добрых помощников, да благословит Вас здоровьем и миром!»

Ось до чого ми повинні готуватися з Вами, а не до самозаспокоєння!

- На Дніпропетровщині більше вірян, які відносять себе до УПЦ Московського патріархату. Якими словами, справами та чинками будете згуртовувати довкола себе людей?

- Церква - не політична організація, вона й так згуртовує різних людей. В області 202 приходи Київського Патріархату. Ми будемо розвивати ці приходи, відроджувати церкви, вливати нові сили. Новий дух і буде сприяти подальшому розвитку православ'я на Дніпропетровщині та в Україні.

- Православна церква розкололась на два патріархати, але ж Бог один. На Ваш погляд, у чому суть конфлікту та шляхи його вирішення?

- Стоїть питання, хто батько у хаті. Суть у тому, що досі не визначили, де центр православної віри: у Києві чи Москві? Нас нічого не відокремлює. Маємо однакові богослужіння, віруючі ті ж, різняться лише форма патріотичності та мова, якою проводяться служіння. В УПЦ КП - це українська мова, у церквах МП - старослов'янська. Непростий діалог про воз'єднання почато. Сподіваюся, що він пройде добре, і Київ, як мати міст руських, буде духовним центром. І цей факт стане аксіомою не лише в державному значенні, але і в церковному. Вірю, що Господь милосердний вкляде у серця добрих людей добру волю і кожен зрозуміє, що Бог - єдиний, що ділити нема чого.

СИЛА ПРАВОСЛАВ - В ЄДНОСТІ

- Владико, чи ведуться переговори між представителем УПЦ МП митрополитом Володимиром та патріархом Київським і всія Руси-України Філаретом про об'єднання церков?

Ваше Преосвященство, дорогий Владико Симеоне!

Почитав Вашу статтю в Інтернеті від 21.01.2010-го року за назвою: «Стоїть питання, хто батько в хаті?», я з великим задоволенням прочитав її. Але не вірю, що Ви з Митрополитом Іринеем «... підтримуєте добрі стосунки, а також вітаєте один одного на святах, бо «вам ділити нема чого», згідно Вашого інтерв'ю.

Я думаю, дорогий Владико, що Ви не проаналізували ці слова, що «Вам з ним немає чого ділити», бо якщо й немає необхідності з ним щось ділити, то Ви зобов'язані відібрати Брянську Свято-Миколаївську церкву та Свято-Успенський собор (нині лікарня № 10) й інші православні святині, за які я боровся біля 20-ти років, не тільки як житель міста Дніпропетровська, але й як керуючий Дніпропетровською єпархією УПЦ КП, оскільки Вас для цього й направили до Дніпропетровська, а не для зниження їх кількості.

Адже й прот. Миколай Салабай з Києва, який Вас представляв дніпропетровській владі, і, особливо экс-губернатору Дніпропетровської облдержадміністрації Бондарю В.В., обіцяв відібрати у Митрополита Іринєя захоплені ним храми, особливо Брянський.

Але з перевертнями Ви не зробите жодної корисної справи, а якщо Вам й вдалося з ним зустрітись і «тепло» поговорити, то це є тимчасовим явищем, щоб підкреслити, яким був поганим Митрополит Адріан, а замість нього прибулий Єпископ Симеон є зовсім іншою людиною.

Не тіште себе цим, дорогий Владико, бо він все рівно обведе Вас кругом свого пальця так званою «любов'ю» до Росії та до РПЦ Московського Патріархату.

Про ту цифру кількості парафій на Дніпропетровщині, яку Ви назвали - 202, то, мабуть, не треба так швидко забувати й про ту людину, в митрополитому сані УПЦ КП, яка їх створила протягом 18-ти років в несправедливій і в нерівній боротьбі з проросійськими та окупаційними силами, а також в середовищі перевертнів - яничар та зрадників інтересів українського народу, за що наші пращури віддавали все своє свідоме життя в козацькому Січесьлавському краї.

Але нагадую Вам, дорогий Владико, що Дніпропетровщина має не 202 парафії, а 217 УПЦ Київського Патріархату.

Я Вам раджу прочитати статтю, яка була надрукована в Інтернеті, від 9-го лютого 2010-го року, на сайті <http://www.utro.ru/2010/02/09/871594.shtml> (Утро. ru), за назвою: «Патріарх Кирилл

- Хоч про саме об'єднання ще не йшлося, але перші діалоги вже дали свої результати. Є домовленості про співпрацю у місцях позбавлення волі, лікарнях.

- Чи не здається Вам, що розкол між православною церквою є гріхом по відношенню до людей, адже людей вчать жити в мирі та злагоді один з одним?

- Православна віра - це не просто назва, це спосіб мислення людини, як правильно славити Бога. Тобто так, як заповідав Христос та як передали апостоли. 34-е апостольське правило говорить: "Якщо відділяється держава, то по таких кордонах відділяється і церква". Бо там свої менталітет, історія, надбання. Коли Україна здобула незалежність, то постало питання про свого президента і свого патріарха. З-за кордону йде великий негативний вплив. Коли в Україні об'єднується православна церква, то це буде найпотужніша православна сила в усьому світі. Звичайно, комусь це не подобається, ті люди хочуть розділити віруючих. УПЦ КП сьогодні налічує 14,5 млн. віруючих, але у нас менше приходів. В УПЦ МП приходів більше, але віруючих 9,5 млн.

- Владико Симеоне, на що сподіваєтесь в році, що наступить?

- 2010 рік стане роком великої праці, я, власне, для цього і приїхав. Будемо піднімати православний дух, дух патріотизму й миру, злагоди у серцях людей. Цей рік буде роком духовного злиття та здобутків. Ми просимо Бога, аби він нам у цьому допоміг.

Провела інтерв'ю Тетяна ГАЮН.

http://www.visti.dp.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=2576&Itemid=171

Зі щирою повагою до Вас - Митрополит Адріан

ВІСТІ З ДІАСПОРИ

БОЛЮЧИЙ ЛІТОПИС ПОЗОВНОГО ДЖИГАДУ ВЛАДИКИ АНТОНІЯ ПРОТИ ПАРАФІЇ СВЯТОГО ВОЗНЕСІННЯ

3 травня 1999 року парафія і парафіяни Св. Вознесіння в м. Кліфтон, Нью-Джерсі, США, були втягнуті архієпископом Антонієм та його прибічниками у якості відповідачів у судовий процес, метою якого було захопити парафіяльне майно і церковний уряд. Ці десятилітні судові ордали закінчилися в грудні 2009 року, коли Верховний Суд Нью-Джерсі - вдруге - відмовився розглядати рішення Апеляційного Суду, котрий відкинув скарги архієпископа Антонія і тим самим залишив власність і адміністрацію в керівництві парафії, а також захистив приналежність парафії до Материнської Церкви в Києві.

ІСТОРИЧНЕ ПІДРУНТЯ

Щоб краще зрозуміти підставу і значення цієї десятилітньої судової тяганини, потрібно розглянути її на фоні історичного розвитку християнства в Україні і прагнення її суспільства до національної незалежності протягом останньої тисячі років.

Україна прийняла православне християнство у 988 році за ініціативою князя Володимира Великого. Українська Православна Церква розвивалася як незалежна церква з митрополітичним престолом у Києві. В 1686 році московський патріархат незаконно загарбав Українську Православну Церкву (разом із українською нацією) за активною участю, до речі, константинопольського Патріарха. Російська гегемонія була офіційно скасована Четвертим Універсалом Центральної Ради Української Народної Республіки в 1918 році, і, в 1921 році, було створено Українську Автокефальну Православну Церкву. Одним з єпископів цієї незалежної церкви став Іоанн Теодорович. Його було відраджено до Сполучених Штатів Америки, щоб заснувати єпархію УАПЦ для українських іммігрантів. Ця єпархія стала відомою як УПЦ-США і діяла як невід'ємна частина Київської митрополії.

В той час, коли ця єпархія УАПЦ процвітала і розширювалась на Заході, Материнській Церкві в Україні випала інша доля. У 1927 році атеїстичний уряд СРСР скасував права Незалежної Української Православної Церкви, і більшість її священнослужителів було або замордовано, або заслано сталінським режимом до Сибіру. Незважаючи на безжалісне знищення Материнської Церкви в Україні, УПЦ-США продовжувала непохитно дотримуватися своєї невід'ємності від УАПЦ в Києві і зберігати багатовікові українські традиції. Ці традиції включали: соборну структуру і

уряд церковний за участю мирян, обрання єпископів за участю мирян, парафіяльне керування майна і активів, незалежну адміністрацію і уряд парафії, обрання та звільнення з посади священнослужителя парафіянами, а також членство, базоване на принципах свободи від насильства та добровільного спілкування, і, найголовніше, незалежність (автокефалію) від всіх іноземних впливів і втручань будь-якої держави або релігійного патріархату.

Після Другої світової війни, нова хвиля іммігрантів, багато з яких належали до Української Автокефальної Православної Церкви, відродженої під час Другої світової війни в Україні і в друге знищеної комуністами, приєдналися до УПЦ-США, включно з архієпископом Мстиславом Скрипником, який, разом з митрополитом Іоанном Теодоровичем і всім духовенством УПЦ-США, заявляли, що УПЦ-США є продовженням Української Автокефальної Православної Церкви в Україні та її звичаїв і традицій, і наполегливо підкреслювали незалежність, автокефалію та соборне управління УПЦ-США.

ВІДРОДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

У 1989 році, наприкінці існування СРСР, незалежна Українська Автокефальна Православна Церква знову відродилася в Україні. З того часу, як єпархія УАПЦ, створена в 1921 році, продовжувала існувати в США під керівництвом митрополита Мстислава, нововідроджена Церква в Україні визнала митрополита Мстислава як духовного провідника всієї Церкви, щоб знову підтвердити своє продовження історичної Української Автокефальної Православної Церкви. 5 липня 1990 року митрополит Мстислав з УПЦ-США був обраний патріархом Української Автокефальної Православної Церкви на Соборі УАПЦ в Києві. Цей Собор та присутні ієрархи (у

тому числі архієпископ Костянтин і єпископ Антоній, з юрисдикції УПЦ-США) оголосили і підтвердили, що існує лише одна всесвітня Українська Автокефальна Православна Церква з престолом у Києві, і що всі вони є невід'ємними членами цієї Церкви.

У липні 1992 року в Києві знову відбувся Собор Української Автокефальної Православної Церкви. Цей Собор, як найвищий орган управління УАПЦ, прийняв у своє лоно архієпископа Філарета і його духовенство, котрі раніше належали до Російської Православної Церкви. З метою підкреслити свій патріархальний статус, цей Собор також ухвалив резолюцію про зміну назви Української Автокефальної Православної Церкви на «Українська Православна Церква - Київський Патріархат».

Після смерті Його Святості Мстислава в 1993 році Собор Української Православної Церкви Київського Патріархату був скликаний в жовтні того ж року для обрання його наступника. На цій Соборі брав участь архієпископ Антоній як представник американської гілки Української Православної Церкви, УПЦ-США. Він брав активну участь в обговореннях, зустрічах і літургіях Української Православної Церкви Київського Патріархату. Архієпископ Антоній представляв американську гілку Української Православної Церкви, УПЦ-США, і навіть фігурував кандидатом на пост патріарха. Врешті-решт на престол патріарха було обрано колишнього українського дисидента радянського режиму, архієпископа Володимира. У 1995 році Його Святості Володимир помер, і його наступником обрано митрополита Філарета, який до цих пір посідає престол патріарха Української Православної Церкви Київського Патріархату.

ЗАЛИШЕННЯ

У грудні 1994 року, після невдалої спроби стати патріархом Київським, архієпископ Антоній разом з митрополитом Костянтином та деякими священнослужителями УПЦ-США таємно увійшли в угоду з Патріархом Константинопольським, з престолом у Стамбулі, що у Туреччині. Ця угода стала відомою загалу під назвою «Точки Взаємного Порозуміння». Унаслідок цієї угоди архієпископ Антоній і митрополит Костянтин на початку 1995

року були переведені в ієрархії Константинопольської Церкви, базованої в Туреччині, їм були дані єпископські титули тої церкви (митрополит Костянтин прийняв на себе титул Костянтин Ірїнополіський, а архієпископ Антоній став Антонієм Гієрополіським) і надалі не визнавалися єпископами Української Автокефальної Церкви. Таким чином, вони стали священнослужителями церкви, цілком окремої, чужої та відмінної від Української Православної Церкви УПЦ-США, яка протягом всього свого існування була невід'ємною частиною Київської церкви. Патріарх розташованої в Туреччині Константинопольської Церкви тепер заявляє, що УПЦ-США є адміністративною частиною Константинопольської Церкви і єпископи УПЦ-США в даний час знаходяться під безпосереднім контролем Вселенського Патріарха. Ієрархи УПЦ-США тепер визнають Патріарха Константинопольського в якості свого єкзарха замість Патріарха Київського і всієї Руси-України.

Історично так склалося, що нації, які нещодавно здобули незалежність, такі як, наприклад, Болгарія, Румунія і Польща, створили свої власні незалежні (автокефальні) Православні Церкви, незалежний статус яких визнають інші православні церкви та світські уряди. Таким чином, Україна, вже як незалежна держава, також має право на православно церкву з таким самим повноправним самоуправлінням. Однак Росія споконвіку докладала всіх зусиль, аби не допустити визнання Української Православної Церкви, адже таке визнання зміцнить статус України як незалежної держави і як окремої і самостійної нації. Незалежна Українська Православна Церква також загрожує необґрунтованим претензіям Москви на права на історичну спадщину Київської Русі та її православ'я. Само собою зрозуміло, що існування незалежної України суперечить багатовіковим політичним інтересам Москви.

У 1995 році цей російський страх української незалежності найбільш чітко висловив Патріарх Московський в офіційному комюніке, де він гостро засудив приєднання ієрархії УПЦ-США. Митрополита Костянтина, Архієпископа Антонія та іншого духовенства під Константинопольську юрисдикцію. В 1995 році Патріарх Константино-

польський чітко запевнив московську патріархію маловідомим офіційним документом, що носить назву протокол 937, що долучання ієрархів УПЦ-США до Константинопольської церкви назавжди заборонить колишнім ієрархам та священнослужителям УПЦ-США пропагувати будь-яку самостійність (автокефалію) для будь-якої Української Православної Церкви. Годі казати, з 1995 року ці колишні ієрархи та духовенство УПЦ-США твердо дотримуються антиукраїнських і промосковських директив Константинополя і не підтримують автокефалію Української Православної Церкви. Вони навіть відмовилися брати участь у заходах із вшанування жертв Голодомору, у яких брало участь духовенство Київського Патріархату (незважаючи на той факт, що до 1995 року вони були частиною тієї ж церкви і святкували Святу Літургію разом!) Цими діями колишні ієрархи УПЦ-США - вільно чи мимоволі - підривають розвиток України як незалежної держави.

ПОЗОВИ

Починаючи з 1995 року, парафіяни Святого Вознесіння постійно висловлювали сумнів у коректності угоди архієпископа Антонія та інших ієрархів, висловлених в «Точках Взаємного Порозуміння» з Константинополем і звертали увагу на негативні наслідки, до яких призвела ця угода для Української Православної Церкви та для української державності. Парафія підкреслила, що своїми діями архієпископ Антоній та інші ієрархи відмовилися від своїх позицій в юрисдикції УПЦ-США, що вони не мали повноважень підпорядкувати УПЦ-США іноземному пануванню, цілковито порушуючи її Конституцію, а також що вони

активного вводили в оману віруючих. Крім того, парафія підкреслила, що УПЦ-США продовжує бути частиною Материнської Церкви - Української Православної Церкви Київського Патріархату.

У відповідь архієпископ Антоній чинив різноманітні дії проти парафії та окремих парафіян, культурною яких стали судові позови в 1999 році. Єдиною метою цих позовів було придушити критику шляхом захоплення контролю над адміністрацією та нерухомим майном парафії Святого Вознесіння, незважаючи на той факт, що такі дії порушують вікові традиції та конституцію УПЦ-США. В процесі судових розглядів в 1999 році, скарги та захисти архієпископа Антонія, і в тому числі скарги УПЦ-США, проти парафії були відкинені із заборорою подати подальших позовів з цього питання. У грудні 2004 року, Апеляційний відділ відкинув скарги прихильників архієпископа Антонія на конституційних підставах, в результаті чого контроль над майном та адміністрацією Парафії Святою Вознесіння залишилися в руках парафіян. Згодом Верховний суд Нью-Джерсі відмовився переглянути рішення Апеляційного суду.

У серпні 2006 року архієпископ Антоній, в цей час визнаний первоієрарх Православного Константинопольського Патріархату із престолом у Туреччині, представив позов від імені УПЦ-США і отримав рішення від «церковного суду» проти членів парафії Святого Вознесіння. Єдиною метою цього позову знову було отримання того самого результату, у якому йому було відмовлено в 1999 році в цивільному суді, тобто контролю над нерухомим та рухомим майном та управління приходом, відсторонення окремих парафіян від парафіяльної ради та призначення осіб,

підконтрольних архієпископу Антонію. Так як архієпископ Антоній опирався на канонічний закон проти парафіян, парафіяни звернулися до найвищого духовного авторитету Української Православної Церкви Києва, Його Святості Патріарха Філарета, за його вироком про рішення так званого «церковного суду». 24 жовтня 2006 Його Святість Патріарх Філарет заявив, що дії цього «церковного суду» скасовуються, не мають канонічної підстави і є недійсними.

Не в силі досягти своїх цілей виключно через свій «церковний суд», архієпископ Антоній знову подав позов на парафіян у цивільному суді. Суд першої інстанції відхилив скаргу архієпископа Антонія - знову на конституційних підставах. Це рішення було підтверджено в серпні 2009 року Апеляційним відділом Верховного Суду Нью-Джерсі у різкій односторонній опінії, яка дуже чітко визнала права парафії на власне майно та адміністрацію. УПЦ-США намагалося, щоб Найвищий Суд штату Нью-Джерсі переглянув це рішення, але 15 грудня 2009 їхне прохання було відхилено, і контроль над майном та адміністрацією Парафії Святого Вознесіння знову залишилися в руках парафіян.

НАСЛІДКИ НА МАЙБУТНЄ

Наслідком цієї десятирічної судової тяганини стало те, що парафія Святого Вознесіння, так само, як і інші парафії УПЦ-США можуть успішно захищати свої права на своє власне майно та управління, залишатися твердими у своїй відданості і вірності Материнській Церкві в Україні, а також протистояти нав'язуванню колишніх священнослужителів

УПЦ-США, спрямованих на примушення їх до повстання проти своєї православної Материнської Церкви та її Патріарха.

Цей наслідок набере більш важливе значення в світлі останніх подій в Константинопольській Церкві, яка сьогодні претендує на визнання УПЦ-США в якості свого адміністративного підрозділу. У листопаді 2009 року Вселенський Патріархат зажадав від всіх її єпископів (імовірно, включаючи митрополита Костянтина Ірінопольського, архієпископа Антонія Геропольського і єпископа Данила Памфілонського), щоб вони переписали частину свого єпархіального нерухомого майна на Патріарха Константинопольського. Крім того, Константинопольський Патріархат проводить реорганізацію своїх північноамериканських церковних адміністрацій, і існують докази того, що управління УПЦ-США буде передано посереднику - єпископу, призначеному Церквою із престолом у Туреччині, скасовуючи роль собору УПЦ-США та цілковито суперечачи Конституції УПЦ-США. Якщо це станеться, це перетворить духовну невірність колишніх ієрархів УПЦ-США в ганебну, безсердечну зраду українських іммігрантів, які протягом понад 90 років працювали, будували церкви і установи з вірою в те, що вони, парафіяни, будуть панувати над своєю долею і зможуть пронести скрізь час їх національне та автокефальне духовне коріння в Україні. Ми молимо Всевишнього, щоб така зрада не здійснилася.

Мирослав СМОРОДСЬКИЙ.
19 лютого 2010 р.

Україна - побожний край

ЛИСТ ВСЕЛЕНСЬКОМУ ПАТРІАРХУ ВАРФОЛОМІЮ I

(аналогічні за змістом листи надіслані на адресу Московського Патріарха Кирила та Предстоятелів інших Помісних Православних Церков)

**ЙОГО ВСЕСВЯТОСТІ ВАРФОЛОМІЮ I,
АРХІЄПІСКОПУ КОНСТАНТИНОПОЛЯ - НОВОГО РИМУ,
ВСЕЛЕНСЬКОМУ ПАТРІАРХУ**

ВАША ВСЕСВЯТОСТЕ!

Як нам стало відомо, з 10 по 16 грудня 2009 року в м. Шамбезі (Швейцарія), в центрі Константинопольського Патріархату, тривало засідання Міжправославної підготовчої комісії, завданням якої було вироблення пропозицій для Всеправославної підготовчої наради щодо питання автокефалії та автономії, а також способу їхнього проголошення. Востаннє ці питання розглядалися на засіданні наради 1993 року. Священний Синод Української Православної Церкви Київського Патріархату на своєму засіданні 23 січня 2010 року уважно розглянув перебіг і підсумки роботи зазначеної комісії, у зв'язку з чим прийшов до певних висновків, коротко викладених у рішенні Священного Синоду (*Журнал № 1 від 23 січня 2010 року*), а докладніше - у цьому листі.

I.

Сам розгляд питань про автокефалію і автономію в рамках підготовки до Святого і Великого Собору Православної Церкви свідчить про те, що як умови для набуття автокефалії, так і спосіб її проголошення **не знайшли ще свого однозначного вираження у канонах Православної Церкви**. Тому в цих питаннях Церква керується суміжними канонами, традицією, історичними прецедентами. Але таких канонів, які б чітко й однозначно описували умови, наявність яких надає право місцевій Церкві на автокефалію, так само як канонів, у яких би чітко й однозначно описувався сам механізм набуття такою Церквою автокефального статусу - **немає**.

Якщо немає таких канонів - то їх неможливо і порушити. Київський Патріархат намагається звинуватити в порушенні канонів при проголошенні своєї автокефалії. Але ці звинувачення засновані не на самих канонах, а на зацікавленому тлумаченні цих канонів тими, хто висував обвинувачення. Проголошуючи свою автокефалію Київський Патріархат керувався 34 Апостольським правилом, 8 правилом III Вселенського собору, тлумаченням 17 і 28 правил IV Вселенського собору, 38 правилами VI Вселенського собору та історичними прецедентами. Ті, хто нас звинувачує, можуть посилатися на інші правила, точніше - на своє тлумачення цих правил. Але факт залишається незалежним: **канону про автокефалію Православної Церкви не має**.

Саме тому дискусія навколо питань

автокефалії та способу її проголошення триває вже не одне століття. Проголошення кожної нової автокефалії як у минулому, так і тепер, завжди породжувало конфлікт. На нашу думку, причини таких конфліктів полягають у тому, що проголошення нової автокефальної Церкви звуває поле влади тієї Церкви, від якої вона відділяється, або зачіпає інші її інтереси. Тобто відбувається процес, ясно описаний у 8 правили III Вселенського собору: **«Вкрадається, під виглядом священноїї, пиха влади мирської»**.

II.

Можемо бачити, що навіть спроби знайти відповідь на це питання в рамках підготовки до Собору Православної Церкви - а ця підготовка триває вже понад сорок років - стали причиною непорозуміння між Помісними Церквами. Константинопольський Патріархат та інші грекомовні Церкви наполягають на винятковому праві Вселенського Патріарха проголошувати автокефалію. Московський Патріархат та інші слов'янські Церкви вважають, що право проголошувати автокефалію належить тій Церкві, від якої відділяється її частина. Чи змогли Церкви досягти порозуміння на зустрічі у Шамбезі в грудні 2009 року? На жаль - не змогли.

Як можемо бачити з документів, коментарів цієї події, а також пов'язаних з нею офіційних рішень Церков, результати роботи Міжправославної підготовчої комісії **залишилися попередніми**, а подальше їхнє розв'язання **відкладене на невизначений термін**.

У чому ж учасники комісії змогли досягти згоди?

З нашої точки зору, сутність їхніх рішень полягає ось у чому. Для проголошення автокефалії Церкви необхідно, щоб Церква-Матір на своєму Помісному соборі, після отримання прохання про автокефалію якоїсь церковної області, дала оцінку еклезіологічним, канонічним і пастирським передумовам для надання автокефалії. Якщо Собор винесе позитивне рішення, Церква-Матір сповіщає про це Вселенську Патріархію, яка далі інформує інші Помісні автокефальні Церкви і з'ясовує наявність з даного питання всеправославного консенсусу, що виражається в одностайності Соборів або Синодів автокефальних Церков. Виражаючи згоду Церкви-Матері і досягнутий всеправославний консенсус, Вселенський Патріарх офіційно проголошує автокефалію

Церкви, яка просить про це, шляхом видання Томосу про автокефалію, який підписується Вселенським Патріархом і засвідчується підписами в ньому Предстоятелів Православних Церков, запрошених для цього Вселенським Патріархом.

Що означав би на практиці такий механізм проголошення автокефалії?

III.

Фактично він означає, що, виходячи з тверезих оцінок сучасного етапу міжправославних відносин, **автокефалія за цими правилами ніколи не зможе бути проголошена**. Запропонований механізм - це не спосіб надання автокефалії, **а спосіб для того, щоб її не надавати**. Цей механізм - мертвонароджений, і навіть у разі його остаточного затвердження він приречений залишитися на папері.

Ми можемо зрозуміти, чому учасникам комісії вдалося узгодити саме таку модель - бо вони не мають власної зацікавленості у визнанні в найближчому майбутньому автокефалії якоїсь Церкви. Адже кожна нова автокефалія означатиме для якоїсь з Церков втрату частини власної структури, а відповідно - втрату влади та впливу.

Тому з великим ступенем вірогідності можемо припустити, що учасники комісії дбали не стільки про те, щоб розв'язати проблему автокефалії, скільки про те, щоб захистити свої права та привілеї. Але такий спосіб вирішення проблем церковного життя **суперечить традиціям соборності Вселенського Православ'я**.

Що дає підстави нам робити такі висновки?

IV.

По-перше, комісія не тільки **не виробила конкретних, ясних і однозначних передумов** (критеріїв), **за наявності яких місцева Церква може претендувати на статус автокефалії**, але й взагалі не ставила собі за мету з'ясувати це питання. Тобто найважливішу частину питання - визначення передумов для автокефалії - комісія взагалі залишила поза розглядом, **зосередившись на питаннях явно другорядних** - хто і як підписує Томос про автокефалію.

По-друге, комісія також лишила без детального розгляду найбільш принципове питання: автокефалія Церкви **надається** іншими Церквами чи ними лише **виз-**

нається тоді, коли виконані певні, передумови. Історія Православної Церкви фактично **не знає прикладів надання автокефалії**: практично у всіх випадках появи нових автокефальних Церков статус автокефалії **не надавався, а визнавався**.

Так було в древній час, коли Собори своїми правилами лише закріплювали той порядок, який вже фактично утвердився у взаємовідносинах між Церквами, а не встановлювали щось нове. Так було і в час, ближчий до нас, коли Церкви, автокефальні фактично, після певного періоду невизнання (*інколи, як у випадку з Російською Церквою - 141 рік*) отримували визнання від Константинопольського Патріархату та інших Церков.

Зрозуміло, що учасники комісії представляють ті Помісні Церкви, які вже мають визнання своєї автокефалії - часом після десятиліть перебування в ізоляції від спілкування з іншими Церквами. Тому їм було б вигідно закріпити всі права і привілеї за собою, залишивши за Церквами, які претендують на визнання їхньої автокефалії, становище безправних прохачів.

Бачачи це, хочемо наголосити, що такий спосіб вирішення питань частіше використовується у світській дипломатії, яка керується більше вигодою сторін, ніж правдою і справедливістю. Але для вирішення питань церковного життя на першому місці мали б бути **не нинішні інтереси окремих Церков, а правда і справедливість - як виконання Закону Божого!**

Фактично, учасники засідання в Шамбезі, серед іншого, взяли на себе працю з'ясувати подальшу долю Української, Македонської, Чорногорської Православних Церков, Православної Церкви в Америці, а також долю Православної Церкви в Японії, Молдавії, Естонії. Але жодного представника цих Церков ні офіційно, ні неофіційно не було залучено до вироблення рішень, які мають значення для їхнього подальшого буття. Очевидно, що такий спосіб обговорення важливих питань церковного життя **не відповідає ані духу Божественного правосуддя та євангельського братолюбства (Ін. 7, 81), ані практиці Вселенських і благочестивих Помісних соборів, на яких посягнути свою позицію мали навіть явні еретики**.

V.

Запропонований у Шамбезі механізм наділяє всіма правами Церкву-Матір, але **ніяк не обумовлює прав Церкви, яка претендує на визнання автокефалії**. Українська Церква повною мірою змогла переконатися на власному досвіді в ущербності та безперспективності такого механізму.

Собор УПЦ 1-3 листопада 1991 року звернувся до Патріарха Московського та архієреїв РПЦ з ясно обґрунтованим проханням про автокефалію - саме так, як пропонує комісія. Але у відповідь на це прохання УПЦ отримала лише об-

іцянку розглянути його на найближчому засіданні Помісного собору РПЦ. Одночасно керівництво РПЦ підготувало і провело переворот в Українській Православній Церкві, незаконно відсторонивши її Предстоятеля від управління.

З того часу, відповідно до свого Статуту, РПЦ повинна була двічі - у 1995 і 2000 роках - провести Помісний собор. Але, порушуючи Статут, Собор не збирався жодного разу, а 2000 року норма про скликання Собору кожні п'ять років взагалі була скасована.

У зв'язку з необхідністю обрати нового Патріарха Московського замість померлого Алексія II, 2009 року на решті було зібрано Помісний собор РПЦ. Але і цей Собор, порушивши постанову Архієрейського собору РПЦ, прийняту в квітні 1992 року, не розглядав прохання УПЦ про автокефалію і не прийняв жодного рішення з цього приводу. Очевидно, що це прохання так і залишиться нерозглянутим - можливо навіть до часу скликання нового Помісного собору для виборів чергового Московського Патріарха або й довше.

Собори Київського Патріархату неодноразово зверталися до Константинопольської Церкви, яка історично є Матір'ю для Церкви в Україні, з проханням розглянути питання про визнання автокефалії Української Церкви. Але ці прохання також залишилися до цього часу без належного розгляду та відповіді.

З огляду на все це виникає запитання: **невже механізм, який на прикладі Української Церкви досі показував свою неідеальність, в майбутньому зможе бути ефективним?**

VI.

Реалізація запропонованого комісією в Шамбезі механізму набуття автокефалії у випадку з Україною наражається ще на одну суттєву проблему. А саме: **яка з двох Церков - Константинопольської чи Московської Патріархат - повинна вважатися тією Церквою-Матір'ю, до якої потрібно звертатися з проханням про автокефалію?** Як відомо, Константинопольський Патріархат справедливо вважає себе Церквою-Матір'ю для Української Церкви. Але свої права на цей статус заявляє і Московський Патріархат. Таким чином, очевидно, що автокефалія УПЦ, оголошена через Константинопольський Патріархат, не отримує свого визнання від Москви - і навпаки. Як розв'язати цю проблему - рішення комісії не пояснює.

Як не пояснює й того, що робити Церкві, яка прагне, автокефалії, якщо одна або кілька Церков відмовляться підписувати Томос про автокефалію. Протягом понад чотирьох десятиліть Помісні Церкви не можуть знайти спільної думки з цілого ряду важливих питань, - невже і Церкві, яка бажатиме визнання свого автокефального статусу, доведеться чекати стільки ж, скільки Вселенське Православ'я чекає скликання Святого і Великого Собору Православної Церкви?

VII.

Як бачимо, результати роботи комісії самі породжують більше запитань, ніж дають на них відповідей. Це не може не засмучувати, бо ми бачимо, як під виглядом священності в життя Христової Церкви прокрадається пихатість мирської влади, засуджена III Вселенським собором у рішенні про автокефалію Кіпрської Церкви.

Тому ми проримо Вас сприяти, щоб, відповідно до настанов Священного Писання і традицій соборності Христової Церкви, **представники нашої Помісної Церкви мали можливість при розгляді питань про автокефалію і автономію та про диптихи участь у роботі всеправославних комісій та нарад**. Переконані, що тільки рішення, вироблені за участю представників від нашої та інших, зацікавлених у цих питаннях Церков, можуть бути правдивими, дієвими та корисними для єдності Православної Церкви.

Однією з головних передумов автокефалії є державна незалежність певного народу (*34 Апостольське правило, 17 правило IV Вселенського собору, 38 правило VI Вселенського собору*). На цій підставі було проголошено автокефалію Грузинської, Болгарської, Сербської, Російської, Елладської, Румунської, Польської, Албанської, Чехо-Словацької Церков.

Україна з 1991 року є незалежною державою. Церква з центром у Києві існує понад 1000 років, переважна більшість її віруючих прагне для неї автокефального устрою, визнання статусу Помісної та належного місця в диптихах. Тому ми вкотре просимо не ігнорувати ці прагнення і не залишати без розгляду наших неодноразових наполегливих і обґрунтованих прохань.

Разом з тим, бачачи, як протягом багатьох років серця численних ієрархів залишаються закритими і байдужими до проблем Української Церкви та її прохань, найбільшу надію на вирішення всіх цих питань ми покладаємо не на князів та синів людських, а на Пастиря-начальника Господа Ісуса Христа - єдиного Праведного Суддю, милістю та благодаттю Якого Українська Церква існує та звершує своє служіння навіть у нинішньому стані штучної ізоляції й невизнання.

Ми будемо й надалі розбудовувати Київський Патріархат - Помісну Церкву українського народу, будемо робити все від нас залежне, щоб подолати її розділення, покладаючи своє уповання на милість Божу і очікуючи Вашого розуміння й відповідних богоугодних дій.

З любов'ю у Христі!

За дорученням
Священного Синоду
Української Православної
Церкви Київського Патріархату.

**ФІЛАРЕТ,
Патріарх Київський
і всієї Руси-України**

ВІДКРИТИЙ ЛИСТ ДО ПРЕЗИДЕНТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ

2 березня 2010

Достойному Єжи Бузеку, Президенту Європейського Парламенту.

Достойний пане Президент!

Світова Конференція Українських Державницьких Організацій є глобальним координаційним органом українських патріотичних неурядових організацій, що працюють на підтримку української держави і українського народу. Як ви можете собі уявити, ми були дуже здивовані недавньою резолюцією Європарламенту по Україні і, здавалося б, безпотрібним обвинуваченням України в недавньому вшануванні одного з її героїв.

Ми розуміємо, що формулювання спірного пункту було ініціативою польської делегації. Дія польської делегації з точки зору її політичної волі не дивна, однак Європейський парламент навряд чи є належним форумом для вияву крайнього польського націоналізму. Як вам, певне, відомо, Степан Бандера провів значну частину свого життя у боротьбі проти польської окупації Західної України з кінцевою метою влаштувати незалежність України. Його відзначення є винятково внутрішнім питанням України та українського народу. Припустимо, що українська делегація в Парламентській Асамблеї Ради Європи вносить резолюцію з проханням, щоб Польща знесла всі пам'ятники маршала Йозефа Пілсудського, тому що він був антидемократичним диктатором, відповідальним за шовіністичну програму «па-

сифікації» стосовно українців у Західній Україні, і на додаток дав можливість Гітлеру переозброїтися шляхом укладання угоди співпраці з нацистами в 1934 році. Звичайно, ваша позиція, як голови Європейського парламенту, не є для сприяння будь-яких проявів екстремізму, а, зокрема, польського, оскільки це Ваше особисте походження.

Крім того, що відзначення Степана Бандери - це не тема для обговорення в Європейському парламенті, як ми розуміємо, що цей антиукраїнський параграф був введений в останній момент польською стороною без будь-яких підтверджуючих документів або доказів. Ми не сперечаємося, що Степан Бандера і Організація Українських Націоналістів (ОУН) були грізними ворогами Польської імперії. В історичному аналізі ексцесів та брутальності польська сторона не вийде незаплямованою. Однак ясно, що не було доказів про колаборацію Бандери чи ОУН з нацистами. Просто немає таких доказів. Насправді совети, а тепер і москалі, намагалися протягом багатьох років зганьбити Бандеру і ОУН, хоча й безуспішно. Однак, советський головний прокурор Руденко в Нюрнберзі навіть не згадав про Бандеру і ОУН, незважаючи на, ви можете бути впевнені, особливі доручення у цьому відношенні з самого Кремля.

Бандера провів п'ять років у польських тюрмах, чотири роки - в нацистських тюрмах і таборах, та був убитий в 1959 році Радами. Один з його братів був убитий безпосередньо гес-

тапо, а двох братів, інтернованих у нацистському таборі в Освенцімі, було вбито польськими капо. Його батько, католицький священник, був розстріляний советами, дві його сестри були вислані в Сибір, де вони провели половину століття, а ще одна сестра відсиділа десять років в советських гулагах. ОУН, яку він очолював, не співпрацювала з ніким, наголошуючи на боротьбі власними силами, хіба оформлюючи альянс з іншими поневоленими народами, гаслом якого було: «Свобода народам, свобода людині!»

Можливо, ще більш кричущим, ніж викривлення відносно Бандери і ОУН, є заключна мова, де пропонується, щоб нова адміністрація в Україні якось скасувала відзначення. Указ почесті не передбачує можливості скасування. Фізичні регалії відзначення були отримані родиною Бандери. До речі, необачна пропозиція є закликом до дестабілізації обстановки в Україні демократичних процесів. Мирне правонаступництво є однією з ознак демократії. Заклик до скасування є політично безвідповідальним, бо суперечить засаді верховенства права та є промовистим закликом до протестів та громадянської непокори.

Пане Президента, ми сподіваємося, що Ви сумлінно повернетесь до цієї справи. Численні докази архівів Німеччини, СРСР і ОУН можуть бути представлені для спростування цих неслухняних закидів. Однак ми упевнені, що Ви, як колишній прем'єр-міністр Польщі, власними даними можете поінформувати ваших колег, представляючи тільки правду. Ми просимо, щоб ви це зробили.

З повагою,

ЗАЯВА

Проводу Організації Українських Націоналістів (бандерівців) з приводу Резолюції Європейського парламенту щодо України

Організація Українських Націоналістів (бандерівців) здивована й обурена тенденційністю і недружною постановою Європейського парламенту до України та визвольних змагань українських націоналістів. Провід ОУН(б) висловлює гострий протест проти схвалення 25 лютого Резолюції Європейського парламенту щодо України, де в розділі про програму Східного партнерства й Асоціації ЄС з Україною пунктом 13-тим депутати втручаються у державні справи суверенної України. В ньому Європейський парламент «висловлює жаль» з приводу Указу Президента Віктора Ющенка про присвоєння Провідникові ОУН Степанові Бандері звання Героя України по смертю; водночас депутати Європарламенту «сподіваються», що нове керівництво України «перегляне це рішення» і «дотримуватиметься європейських цінностей».

При цьому представники вищого законодавчого органу Європейського Союзу безпідставно твердять, що очолювана Степаном Бандерою ОУН, мовляв, «співпрацювала з нацистською Німеччиною». Тоді, коли документи й усього світові відомі факти спростовують ці закиди і свідчать протилежне: С.Бандера і його однодумці у Львові 30 червня 1941 року проголосили відновлення державної незалежності проти волі Берліну і за це були заарештовані до нацистських кадетів, зазнавали катувань і були замордовані. Ще до проголошення незалежності Провід революційної ОУН планував збройну боротьбу проти всіх окупантів України під універсальним гаслом: «Воля народам! Воля людині!»

Ініціатором резолюції щодо С.Бандери є польський депутат від групи Європейської народної партії Лена Коларська-Бобінська. Цей недружний супроти України крок свідчить про те, що Польща досі ще не позбавилася імперських комплексів і продовжує однобоко трактувати історію, накидаючи всій Європі своє тенденційне бачення визвольних змагань українців.

За антиукраїнську резолюцію проголосувало російське лоббі в Європарламенті - депутати від Німеччини, Італії, Франції, тобто країн, які залежать від російського газу, а також Польща, яка на словах нібито засуджує політику Росії, засновану на економічному експансіонізмі та втручанні у внутрішні

справи сусідніх держав, але на ділі лише підіграє Кремлеві в його намаганнях не допустити трактування політичної історії України у відмінній від імперської Москви спосіб. За позбавлення С.Бандери звання Героя України виступали також словацькі, румунські, угорські неонацисти, представлені в Європейському парламенті.

Організація Українських Націоналістів (бандерівців) вважає, що рішення Європарламенту позбавлене серйозного історичного підґрунтя і базується на наклепі про т.зв. «співпрацю» ОУН і Райху, винахідником якого (наклепу) свого часу виступила радянська пропаганда з метою очорнювати в очах світу й власного населення український національно-визвольний рух в часи Другої світової війни.

ОУН(б) вважає, що дане рішення має суто ідеологічну мотивацію, воно не має нічого спільного з європейськими цінностями, до яких належить природне і Богом дане право кожного народу, в тому й поневоленого українського, боротися за свою свободу і державну незалежність. Відмова в цьому універсальному праві українським борцям за волю, об'єднаним у рядах ОУН і УПА, є явно подиктована «економічною політкоретністю» ЄС і є політичним реверансом у бік Москви. Це погляд на події 40-их років з позиції нинішніх корисливих інтересів.

Організація Українських Націоналістів (бандерівців) наголошує на недопустимості винесення Європейським парламентом подібних тенденційних рішень, які неправдиві та ображають почуття мільйонів українців, які за своє прагнення до свободи і самостійності зазнали наруги й репресій та закликає українську громадськість висловити свій рішучий протест проти даної резолюції. Подібні тенденційні рішення лише знижують популярність ідеї євроінтеграції серед її прихильників в Україні, які здебільшого є патріотично налаштованими, які зазнали переслідувань з боку поляків, нацистів і російських комуністів за свою свободоловність. Президент України В.Ющенко надав найвищу державну нагороду «Герой України» Степанові Бандері і за те, що він був в'язнем нацистського концтабору Заксенхаузен, а двоє його братів були закатовані в таборі смерті в Освенцімі. Чи така «колаборація» політичного терору вважається «європейською цінністю»?

Провід ОУН(б).

● З РЕДАКЦІЙНОЇ ПОШТИ

Шановний пане Ф. Сухоніс!
Висилаю Вам історичний доказ історика Павла Сливки про наших північних сусідів.

Бажаю Вам подальших успіхів у вашій редакторській праці, бо де Ви живете, то більшість яничарів, зрадників свого українського народу. Бажаю Вам кріпкого здоров'я і всього найкращого у Вашому житті.

Лишаюсь з пошаною до Вас Олександр БІЛОЗЕРСЬКИЙ (Канада).

75% РОСІЯН НЕ ВИЗНАЮТЬ СЕБЕ ЄВРОПЕЙЦЯМИ

...Раніше російська, а потім і радянська історична наука нав'язували ідею про колицу "трьох братніх народів", про великий російський слов'янський народ. Але історичні факти свідчать про інше. Однією, чи не найголовнішою з багатьох московських вигадок, є походження російського народу. Адже це значно впливає на духовність народу, а духовність є вирішальним чинником. Прапредки теперішніх росіян, угро-фіни, прийшли на землі теперішньої Росії з прадавніх часів. Літописець XI ст. згадує про московські племена чудь, лівь, воль, ямь, чухна, пермь, мурома, мокша, печора, карель, зирянь, самоядь та інші. Як бачимо, наших праслов'янських племен немає. Російський археолог А. Спіцин у книжці "Владимірські кургани" пише, що слов'янських могил до X ст. не знайдено ніде по Московщині. А відомий російський історик М. Покровський стверджував, що "в жилах московського народу тече щонайменше 80% фінно-татарської крові" ("История Российского государства").

Географічні назви також свідчать про це. На теперішній карті Росії більшість назв - особливо озер, річок - фінські. Назва "Москва" по-фінськи означає "каламутна вода", фінські назви - Ока, Кама та інші. Тих угро-фінів підкорив у X ст. український князь Святослав Великий. Ось тоді і з'явилися на російських землях слов'яни. Правила цими землями прислані з Києва воеводи з військовими і урядовцями.

Слов'яни не наступали великою масою, а проходили малими групами всю територію і змішувалися з угро-фінами, тому загалом народу залишився суто угро-фінським, про що свідчить і такий факт. Навіть у XIX ст. за 80 км від Москви були такі села, де люди не знали російської мови. У східній частині Росії були цілі повіти таких сіл (див. В. Даль, "Полное собрание сочинений").

У 1237 році Московщину завоювала татарська орда. Московські князі стали підлеглими хана Батия, і він поставив по всій Московщині свої залози. Татари були такими ж азіятами, як і

угро-фіни, і скоро злились в один народ. Російський історик В. Ключевський в "Курсе русской истории" писав: "Московські князі і не думали про боротьбу з татарами. На відміну від українських князів, одразу визнали владу хана і встановлювали дружні і кровні зв'язки з татарами". Московська еліта поголовно одружувалася з татарками (пізніше, за більшовизму, щоб зайняти керівну посаду, переженились на єврейках).

Зсередини татарська духовність заволоділа душою московитів. "Ми, московити, в Європі - гості, а в Азії ми вдома", - писав Ф. Достоевський в "Дневнике писателя". А О. Блок писав: "Да, азиаты мы, с раскосыми и жадными глазами!".

Татари прийшли з Азії, де вони жили поруч висококультурного Китаю, від якого перебрали багато знань і звичаїв. З татарськими ханами завжди були китайські науковці, радники, керівники різних рівнів (можливо, це одна з причин, що китайці претендують на значну російську територію).

Російські історики М. Карамзін, М. Покровський, В. Ключевський підтверджували дані, що московська держава завдячує своє народження татарам. В. Ключевський писав, що в XVI-XVIII ст. 57% московської провідної верстви були татарського походження, а ідею Чингізхана загарбати весь світ дала Московщині (пізніше Росії) її аристократія татарського походження. Силу татарського впливу у щоденному житті видно з того факту, що московини молилися в церквах в шапках аж до 1651 р.

...Отже, росіяни не мають ніякого відношення до слов'янства. Пізніше домішалася до московської провідної верстви невелика кількість європейської (німецької та російської) крові, але вона розчинилася в азійському морі.

...Росіяни не були слов'янами, тобто не мають слов'янського походження і до Європи себе не відносять. Недавнє дослідження брюссельського "EU-Russia" та московського "Левада-Центр" - дає статистику: 75% росіян не визнають себе європейцями.

...І нам, українцям, якнайскоріше треба відкинути комплекс національної неповноцінності - тяжкої спадщини нашого минулого. Звідти і податливість на чужі впливи, зразки, манери. На цю нашу ваду звернув увагу ще 300 років тому... чужинець, хорват-турецький підданий Юрій Крижанич, автор політико-публіцистичних, а також історичних праць на "всеслов'янській" мові. Крижанич називає два лиха у східних слов'ян: "чужебесие", тобто потяг до всього чужеземного, і "чужевладство" - мова йде про іноземне ярмо. Тому відкиньмо наше рабське минуле і станьмо великою нацією.

Павло СЛИВКА
(Персонал ПЛЮС).

● ДУХОВНІ СКРИЖАЛІ

**Бога
неможливо
обійняти,
але він є!**

Християнство є їжею і питтям. І чим більше хто вкусить його, тим більше збуджується солодкістю розуму, роблячись нестримним і ненаситним, таким, що вимагає щораз більше. Або якщо хтось спраглий, і подано йому солодке пиття, то, спробувавши його, ще більше розпалюється спрагою, і ближче присувається до пиття; так і смакування Духа спричиняє майже невагомну спрагу, яка справедливо уподібнюється до спраги такої людини. І це не одні слова, але дія Святого Духа, який в таємничий спосіб співсприяє розумові.

Велике достоїнство християн; і неможливо його з чимось порівняти. А якщо хтось доведений до розсіяння і обкрадений злобою, то він уподібнюється до міста, в якому немає стіни, і розбійники входять в нього без якихось перешкод, спустошуючи і спалюючи його. Так, якщо й ти неуважний до себе, то приходять лукаві духи, в ніщо перетворюють і спустошують розум, розсіюючи помисли у віці цьому.

**Святий
Макарій ВЕЛИКИЙ.**

ЄДИНА ПОМІСНА ЦЕРКВА -

Коротка історична довідка

Католицька та Православна церкви є двома гілками світового християнства, які виникли після розколу у 1054 році.

Католицька Церква складається з Римо-Католицької Церкви латинського обряду та 22 східно-католицьких церков, з яких 14, у тому числі Українська Греко-Католицька Церква, дотримуються візантійського обряду, а 8 — інших східних літургичних обрядів. Усі східно-католицькі церкви перебувають у церковному єднанні з Папою Римським — римським єпископом, резиденція якого розташована у Ватикані.

До складу Православної Церкви на сьогоднішній день входить 14 автокефальних (незалежних) церков: Константинопольська (Вселенська), Олександрійська, Антіохійська, Єрусалимська, Російська, Сербська, Румунська, Болгарська, Грузинська, Кіпрська, Елладська, Польська, Албанська, Чехословацька.

Спочатку автокефальні церкви безпосередньо підпорядковувалися Константинопольському патріархові, а після падіння Візантійської імперії усередині XV ст. стали незалежними і самостійними у вирішенні організаційних та культурних питань — помісними (від слова «помістя», що значить «земельне володіння») церквами зі своєю організацією та структурою. Константинопольський або Вселенський Патріархат зберіг за собою лише статус церкви та юрисдикції «першого за честю» предстоятеля помісних церков.

Помісна православна церква переважно є національною церквою, кордони юрисдикції якої співпадають із кордонами національної держави.

Як відомо, Київську метрополію Константинопольського Патріархату (існувала з часів прийняття християнства князем Володимиром у 988 р.) було у 1686 р., супроти приписів церковних канонів, підпорядковано самочинно і силоміць проголошеному у 1589 р. Московському Патріархатові. Сталося це вже через якихось 30 років після підписання Богданом Хмельницьким Переяславських статей із Москвою у 1654 р., які, зокрема, гарантували незмінність статусу Київської метрополії. Варто відзначити, що Вселенський Патрі-

архат до цього часу вважає Україну та Білорусь своєю канонічною територією.

Подібна доля спіткала і Грузинську Церкву, яку у 1811 р. (після інкорпорації Грузії у імперську Росію) було позбавлено автокефальності та підпорядковано Московському Патріархатові. Автокефальність цієї церкви було відновлено лише у 1917 р., а Московський Патріархат визнав незалежність та відновив молитовно-канонічне спілкування з нею лише у 1943 р. за особистою вказівкою Сталіна (НВ!).

Зазвичай виникнення самостійної держави якогось православного народу майже відразу спричиняє і створення його помісної церкви. Як бачимо, у випадку України це не спрацювало. Формальна причина, звісно ж, у позиції Московського Патріархату, який не хоче «відпускати» такий ласий шматок, як Україна, де знаходиться близько половини всіх його єпархій. Фактично ж причиною є позиція Кремля, який чудово усвідомлює, що без такого потужного інструменту впливу на масову свідомість, яким є сьогодні в Україні православна церква, Київ остаточно вийде з-під контролю Москви.

Наступного року після здобуття Україною незалежності Предстоятелем Української Православної Церкви (УПЦ) Московського Патріархату митрополитом Філаретом (Денисенком) було проголошено Київський Патріархат (УПЦ КП), після чого Мос-

ковська Патріархія відлучила його від церкви та поставила на місце Предстоятеля УПЦ МП митрополита Ростовського й Новочеркаського Володимира (Сабодана). У 1997 р. Філарета було піддано ще й анафемі.

Після здобуття Україною незалежності було також проголошено відновлення діяльності Української Автокефальної Православної Церкви (УАПЦ), яка здійснювала свою діяльність в Україні у 1919-1930 рр. і була ліквідована тоталітарним режимом.

Таким чином, українське православ'я вже впродовж 17 років перебуває у розділенні. Вживати термін «розкол» не є правильним, тому що розкол передбачає відхід від канонічного вчення, різницю в обрядах тощо. У випадку ж трьох українських православних церков усі вони сповідують віру в єдиного Христа, визнають один Символ віри, правила і вчення святих отців. Розділення є лише адміністративним і, поза всяким сумнівом, тимчасовим.

Потрібно відзначити, що світове православ'я не передбачає якоїсь єдиної канонічної процедури отримання національною церквою автокефальності. Достатньо, щоб усі патріархи помісних православних церков формально це визнали. У першу чергу, йдеться про Вселенського патріарха, який, хоч і не має нічого проти надання автокефального статусу Українській Церкві, вважаючи до

ЗАПОРУКА ДЕРЖАВНОСТІ

того ж Україну своєю канонічною територією, побоюється реакції Московського Патріархату, який є досить сильним гравцем на полі світового православ'я. До того ж Вселенський патріарх після загарбання у 1453 р. турками Константинополя перебуває на території Туреччини, яка може опосередковано також на нього впливати. Особливо, якщо брати до уваги те, що Кремль є неперевершеним майстром «підкилимної» дипломатії.

Твердження Московського патріарха Кіріла під час його нещодавнього візиту до Києва, що в Україні вже є помісна церква (йшлося про УПЦ МП), не відповідає дійсності. Адже, згідно з церковними канонами, УПЦ МП є лише автономною, а не незалежною і самоврядною церквою. Щоправда, вона дозволяє собі деякі самостійні кроки, зокрема, визнання Голодомору, чого Московський Патріархат офіційно не зробив, зважаючи на позицію Кремля. У вересні цього року Синоди УПЦ обох патріархатів створили робочу групу для ведення переговорів щодо подолання найбільш гострих розбіжностей. З такою ініціативою виступила УПЦ КП, метою якої є створення помісної православної церкви, про яку так часто говорить і Президент Віктор Ющенко.

Наразі не йдеться про те, що Москва «відпустить» Українську Церкву та погодиться на її автокефалію. Але Московський Патріархат принаймні має визнати Київський Патріархат Церквою, а не вважати, як зараз, «релігійним угрупованням», що могло б стати першим кроком для ведення подальших переговорів та сприяти подоланню міжнародної ізоляції УПЦ КП.

Треба думати, що певну роль у тому, що УПЦ МП погодилась на діалог із так званими розкольниками з Київського Патріархату, зіграло і нещодавнє звернення УАПЦ до Вселенського патріарха з проханням включити її до своєї юрисдикції. Звернення має бути розглянуте у грудні цього року на засіданні Синоду Вселенського Патріархату. І хоч позитивне рішення з цього питання видається наразі малоімовірним, беручи до уваги вище означену позицію Московського Патріархату (фактично, Кремля) та хистке становище Вселенського патріарха, але у

разі позитивного рішення значних втрат можуть зазнати УПЦ обох патріархатів. Адже набуття УАПЦ канонічного статусу може спричинити масовий перехід священників обох згаданих церков до УАПЦ. УПЦ МП кидатимуть патріотично налаштовані душпастирі, а УПЦ КП священники залишатимуть із причини відсутності у неї канонічного статусу.

Єдина помісна церква - запорука державності

У другому посланні апостола Павла до коринтян йдеться, зокрема, про те, що слово Боже несеться віруючим зрозумілою їм мовою. Московський Патріархат цього в Україні не дотримується. Так, у церквах, монастирях, книгарнях цього Патріархату на території України ви не знайдете жодної церковної книги, календаря, молитовника українською мовою. Тому віруючі українці, які належать до Московського Патріархату, не можуть (у них просто немає вибору!) молитовно звертатися до Бога рідною їм українською мовою. До того ж церковнослов'янська мова — канонічна мова Московського Патріархату — максимально наближена до живої сучасної розмовної російської мови, яка у свій час сформувалася на базі церковнослов'янської. Тому пересічний росіянин у «своєї» церкві не відчуває якогось мовного дискомфорту. Зовсім інша ситуація з українськомовними громадянами України, для яких російська не є рідною. Адже жива розмовна українська мова значно відрізняється від церковнослов'янської.

Московський Патріархат не дозволяє використовувати українську мову під час богослужінь (за винятком хіба що проповідей священників), лишаючись упродовж уже трьох століть (із часів проголошення анафемі гетьману Мазепі) знаряддям денационалізації, асиміляції та ідеологічного «забамбулювання» українського народу. Якщо це було «прийнятним» (хіба хочеш — мусиш!) тоді, коли Україна була інкорпорована до складу білої та червоної московських імперій, то у незалежній Україні такий стан речей є абсолютно неприпустимим!

Єдина помісна церква потрібна Україні для того, щоб її віруючі громадяни мали можливість молитовно звертатися до Бога рідною мовою та

щоб позбавити їх інспірованого Кремлем антидержавного ідеологічного впливу, здійснюваного значною частиною кліру УПЦ МП.

Якщо, наприклад, хтось захоче придбати у книгарні на території Києво-Печерської Лаври чи якогось іншого монастиря УПЦ МП церковний календар українською мовою, то не виключена можливість, що його буде піддано обструкції. На нього дивитимуться як на живе втілення Люципера! У будь-якому разі щось подібне сталося не так уже й давно з автором цих рядків. І це у незалежній країні, де українська є державною мовою.

Єдина помісна церква потрібна Україні для того, щоб її українськомовні громадяни не почувалися «породженням пекла» лише за те, що хочуть придбати собі (якщо є віруючими) чи родичам (якщо є атеїстами) церковну літературу рідною мовою.

Якщо ж брати до уваги економічні аспекти підпорядкування національної церкви закордонному центру впливу, то, безперечно, краще за все ж друкувати церковну літературу, виготовляти свічки та інші церковні аксесуари у себе вдома, а не за кордоном. Адже йдеться якщо не про податки (як відомо, релігійні організації звільнені від сплати державних податків), то, принаймні, про додаткові робочі місця, використання вітчизняного обладнання тощо.

Єдина помісна церква потрібна Україні для того, щоб церковна виробнича інфраструктура працювала на національну, а не на чужу економіку.

Висновки

Єдина помісна церква була вкрай потрібна Україні ще «вчора», коли, попри все, Україна отримала вистраждану століттями незалежність.

Відсутність в Україні єдиної помісної церкви піддає українську державність додатковим значним викликам.

Без єдиної помісної церкви становлення і зміцнення української держави та її, власне кажучи, сама державність будуть перебувати під постійною загрозою з боку колишньої метрополії.

Валерій СТЕПАНЕНКО
("Шлях перемоги").

● БЕСІДИ З ДРУЗЬМИ

БОГ - СЛОВО

Споконвіку було СЛОВО, а СЛОВО в Бога було, і Бог було СЛОВО. Воно в Бога було споконвіку. Усе через Нього повстало, і ніщо, що повстало, не повстало без Нього. І життя було в Нім, а життя було Світлом людей, і світліть у темряві.

Історія людської драми й тисячоліть негідного тваринного перебування на землі, добре по-різному відома. Вона тут тільки канва до суті бесіди, повторювати, ускладнюючи загально відоме, не треба.

У повні часу зійшов на землю людиною Син Божий, відпокутував первородний гріх прародичів на Голгофі між злодіями, воскрес і вознісся на небо. Але суть званої події прикрита людськими фантазіями, тепер — це тільки фрагмент історії. Суть **ХРИСТИЯНСТВА** — в духовному світлі. Христос — Дух-Син Божий, як людина сховався повернути людей до духовного, небесного існування-життя на землі. Це так просто, по Божому, що мудрим, вченим людям чомусь треба прикрашати його своїми фантазіями. Для прикладу:

Друге тисячоліття навіть самої Церкви Христової прикрита різними ніби подібними до правди ескізами, улбоженими в картини, на які і глянути совісно. УСЯКІ папізми, реформи, верховності, влади, суттєво проти суті **християнства**. Тепер навіть Христа-Спасителя, Який підкреслено навіть не мав де прихилити голови, малюють в царських одежах на якомусь троні.

Дуже трудно мені тепер писати про дійсність у християнстві. Всюди тепер тільки блискучі прикраси духовної пороженчч. Навал прикрас, нагород і достоїнностей закриває-обтяжує можливість простої праведності, любові і доброти людей. Вони тепер навіть якісь інші стали, холодні, офіційні, урядові. Не знаю, чи це чужина так діє, неприродні обставини існування, чи вже якась недуга старості на порозі? Мені вже 86 в кишені.

Ще півстоліття тому сподівались, що цей хворобливий *всезнайко* може до 30 дотягнути. А якась ворожка-циганка у Вінниці напроорочила мені тоді 82-3. Збираюсь я в дорогу на Божий Суд вже понад 10 років, ще відколи Господь обдарував мене світлом прозріння при тілесній недугі (18 по шпиталях).

Люди вже й зі Спасителем, минуле тисячоліття відкрито-гордо панують над братами, видумуючи все якісь нові злодіяння. Спочатку бились кулаками, тоді ножами, списами, луками. Христа тільки до хресної дошки прибили. Але коли вмудрилися вогонь приміювати, пігло-поїхало, дійшло аж до атома. Люди тепер повні, озлоблені володарі життя на землі (*навіть не розуміють, що це тільки умовне, хвилеве, тимчасове буття, від помилки змія*). Людині Творець-Бог **життя** вдихнув.

Сучасні якісь ніби **ХРИСТІЯНИ** живуть на землі як дикі, озлоблені звіри, ворогують, б'ються, воюють, навіть Творця свого БОГА зневажають. Тепер на землі існують вже тільки зі забороненим людині овочем **добра-зла** як правило. Горді книги про це пишуть, нагороди дають, величають, прославляють.

Спасителю, прости духовну сліпо-

ЛЮБОВ ТВОРЦЯ

Створюючи живий СВІТ, Бог виявив правду Своєї природи — ЛЮБОВ. Це — джерело і суть БОГА, — споконвіку було СЛОВО, а Воно проявляється через ЛЮБОВ. Люди, відколи змії в раю сплутав їх розуміння, мають любов тільки до свого щоденного існування. Прикривають нею різні буденні земельні, навіть явно злі фантазії, злобу, ворожнечу, панування, панщину, колгоспи, комунізм. Нічого подібного БОГ не творив, його й нема на світі. Це тільки люди, від спокуси змія, такого нагородили на землі, і самі вже й досі, тепер, несвідомо страдають тисячоліттями.

Любов Творця до Свого грішного творіння така, що в повні часу зійшов Він на землю як людина, відпокутував на Голгофі гріх первородний, воскрес і вознісся-вернувся в небо. Все це по різному загально відоме, але від первісної спокуси люди вже так привикли до маячіння змія, що скоро й Світло Спасителя замазали своїми поправками. Сьогодні Церква Христова поколена, ворогуюча, вже має ряд своїх заступників у Римі, Москві й околицях.

В фізично-матеріальному виді, люди тепер навіть задоволені, горді, спокусу змія величають—прославляють. Але Боже Духовне Світло лежить в багні упадку. Болить свідомо бачити сучасну духовну людську дійсність на землі. Сам Син Божий сховався допомогти людям поправити своє життя, вертаючися до раю. А люди від початку (*навіть Апостол Юда*) заплуталися в повітряних обіцянках спокусника.

Існують особливо з усіма тваринами землі, але ніби від Бога-Творця даним привілеєм, насильно володіють-панують над своїми рідними тисячоліттями вже. Ця глупа, неприродна вставка (*первородний гріх*) змінила суть людської природи, чого й досі не можуть люди зрозуміти.

Не доторкайтесь до цього овоча! Це - для звірів. Сказав Господь людині з духом **життя** - їсти його неможна. Тоді не роз'яснював Творець чому, досі он які вчені академіки та всякі вожді не можуть основного зрозуміти: **ВІРА**. Треба було Сину Божому відпокутувати гріх первородний, а **правда** й далі далеко від людської свідомості. Тут явно проявляється велика Любов Бога-Творця до Свого творіння і дивно незрозуміла духовна нікчемність людської природи.

Вони ніби знають про дар **духа** від Бога, але загально користуються ним верхногами. Сьогодні в Церкві Христовій - як зірок на небі, безліч владиків, начальників, правителів, навіть **заступника** поставили собі в Римі. Яке релігійне людське панування на землі, в паралель до первісної спокуси в раю про фізичне, від змія. Не **любов**, - а насилля, не віра, - а своє суевірство, не праведність **життя**, - а якась формальна приналежність.

Світло Боже в людей на землі тепер тільки де-не-де блимає, замазане зовнішніми яскравими візерунками та почестями й чинами різних наставників і правителів. Духовного світла правди БОЖОЇ не люблять люди на землі. Якими своїми видумками гордо його прикривають. Христе-Спасителю, прости і помилуй!

Амінь.

ПРАВДА

Від їди в раю забороненого овочу добра-зла, людина стала на землі якоюсь озвірілою істотою. Дух **життя** від Бога, розвіявся в буденному існуванні. БОГ вдихнув життя адамові, щоб був контакт з існуючими вже істотами землі. А людина, спокушена змієм, почала влаштувати якесь нове, досі незнане тут, своє панування. Зі злом, насиллям, убивствами, неправдами. Ангельське життя з Богом в раю стало забутою, незрозумілою хвилиною. Насліддя прародичів увійшло в нову від змія ролю і почало на землі різно *панувати*.

Загальне існування на землі дуже змінилось по суті. Люди цього й досі не можуть зрозуміти, їдять звіриний овоч, панують по-своєму на землі. Правда Божа вже не доходить до людської свідомості, прикрита різними своїми, біжучими, хвилевими *правдами*. Часове перебування на землі розуміють як якусь правду від **ПРИРОДИ**, і так глупо-офіційно влаштовують тут своє перебування-господарування.

Небесне життя люди своїми *формулами-правдами* від давня вже прикривають. Сходить **ХРИСТОС**, Син Божий, покутою за гріх відкрив двері для повороту до раю, а люди вже так привикли до звіринного панування на землі, що навіть Світло Правди від Нього, підробляють на своє.

Небесне, духовне життя від Спасителя, навіть у Церкві Христовій вже так попідправлили, що **ПРАВДУ БОЖУ** шукати там треба зі свічкою. В Римі, Москві та докількі, всюди тільки на письмі, назовні, а в серцях — єдина завірюха в існуванні на землі. Гріх і сором згадувати, що витворили люди, вже християни, в минулому тисячолітті з братами-невільниками, на панщинах, в боях, війнах, неволях, насиллях та тюрмах.

Якось не віриться, що така грішна поведінка не доходить до свідомості справжніх християн. Де у них — віра-надія-любов? Невже тільки паперова показуха? Навіщо знаки Спасителя прикладати до такого? Щоб всі ці всякі хрестоносні злочини-походи, могли стати Божою правдою? У Господа Бога — це тільки порожня пляма злочину. Може змії досі гризе собі лікті від жалю за злочин, що спокусив людину на таку мудрість життя.

Саме слово **ПРАВДА** має два протилежні кінци: **ПРАВДА БОЖА** — і правда в щоденній мові людського спілкування. Спокуса змія в тому, що він вирвав людям розуміння правди життя. Вони почали тільки животіти на землі, існувати не так як слід поводитися, брехати, битися, злодіяти, навіть Творця свого, БОГА зневажати.

Бог вдихнув дух життя людині, щоб був контакт із живим творінням на кулі-землі. Ангели (*духовні істоти*) мають прямий контакт з Богом-Творцем, верховному, матеріальному — **ЛЮДИНІ**, Бог для цього дав **життя**. Змії тут і заплутався з людиною, сам вчинив гріх і людину пхнув до негідного. Прошли вже скандальні тисячоліття, сходить Людиною Син Божий, Христос-Спаситель, відродити, але люди вже так вплили у тваринне існування-панування, що тільки одиниці те прозріли. Амінь.

Сергій КИНДЗЕРЯВИЙ-ПАСТУХІВ,
архипресвітер ("Січ").

● БОЛИТЬ

Колонка
Богдана СЕРЕДЮКА
(Детройт, США)

НАТО ЯК ЗАСІБ ЗБЕРЕЖЕННЯ УКРАЇНИ

Майже зразу після інавгурації нового президента, не скажу новообраного, а саме нового президента України Віктора Януковича, міністр закордонних справ Петро Порошенко зробив заяву, що Україні слід, принаймні, три роки, так би мовити, законсервувати справу з вступом в НАТО. Мовляв, на черзі для держави більш важливі завдання. А саме вступ країни в асоційоване членство Євросоюзу і таке інше. Не важко уявити, наскільки порадили з того у Кремлі. Бо у такий спосіб Янукович як слухняний двійочник поспішив заповнити недалекого та брутального вчителя про свою повну покору. Лише в куток не ставити і не пишеть нічого поганого в щоденник.

Хочеться вірити, що вступ України в НАТО, з дозволу сказати, цей президент-кримінальник лише відтягне, але аж ніяк не зробить взагалі неможливим. Бо є надія, що Янукович не зможе втриматися навіть каденцію. А тим більш бути переобраним. Балаканиною про братерство з старшим братом народ не нагодуєш. До іншого донбаські хлопці не дуже таки вправні (мається на увазі не трударі шахтарі і селяни, котрі живуть у Донецькій області, а ненажери-українофоби з оточення Віктора Федоровича). Вони більше красти можуть. Від шапок з перехожих до мільярдів з державної казни. Отож, хочеться сподіватися, що поступ історії буде незворотнім. І наша Вітчизна таки приєднається до цивілізованої спільноти народів.

Бо НАТО нині - це не просто союз миролюбних держав, котрі поєдналися для забезпечення безпеки. А, найперше, це система західних, цивілізаційних, можна сказати, християнських цінностей. Це, можна сказати, світоглядна система, котра передбачає демократичні підходи в житті кожної держави учасника альянту. Чому так не хочуть Янукович та його прибічники в НАТО? Не лише через загравання з Москвою, не тільки через своє холопство. Вони дуже добре розуміють: в Європі не можна красти, брехати, шахраяти. Одне слово - робити все, до чого вони звикли і без чого своє життя не уявляють.

І, мабуть, про найголовніше. З історії відомо: російська ментальність не передбачає діалогу з супротивником чи опонентом. Лише брутальна сила, лише агресія - аргумент московита у суперечці з зовнішнім світом. Ворогом ледь не для усього світу залишається Росія й сьогодні. Киньте оком на мапу. Хто серед друзів Кремля? Біснுவатий Уго Чавес у Венесуелі, клан Кастро у вічно знедолених ними Кубі, пару африканських держав, котрі більше нагадують середньовічні феодалні утворення, та ще не визнані світом Абхазія та Північна Осетія, котрі коректно і державами вважати не можна, а так - клозетами російської політики (знову ж таки - не плутаємо з народами, котрі населяють ці краї). Ось, мабуть, і всі друзі москалів у світі. То чи можна жити спокійно, якщо поряд така звірина як Росія?! Ось чому, якщо ми хочемо зберегти Україну, наш шлях має пролягати лише в НАТО. І щоденне завдання кожного патріота сьогодні - це терпелива і постійна робота до донесення цієї ідеї своїм землякам. Якщо кожен свідомий українець переконає бодай одного хохла в нашій країні, вдвічі буде більше народу, а не населення...

● ЛЮДЯМ ДО СЕРЦЯ...

Настав час у нашій спільноті висвітлювати світлі й особливі моменти з життя та праці наших релігійно-громадських установ та підсилувати завдання їхніх провідників, бо це саме те, що нас єднає. Світ любить сильну і об'єднану спільноту. Нині провідники наших релігійно-громадських організацій та їхні управи здобувають творчі надбання у різних ділянках духовної й матеріальної культури, шукаючи нові засоби у технології, які швидше активізують організаційне членство.

Організоване жіноцтво сьогодні поспішає скріпити релігійно-громадську працю. В особливий спосіб, у глибокій пошані та з вдячністю, висвітлюють обов'язки і завдання наших релігійно-громадських провідників. Чимало маємо суспільних успіхів і досягнень, чим завдячуємо відданим праці наших провідників та їхнім організаційним управам. Виявимо пошану до провідників нашого суспільного життя, котрі вкладають багато добровільної праці в ім'я тих атрибутів, які є успішними для зросту і розвитку нашого українського духовного, церковного і національного життя.

Нам відомо, що в суспільнім житті жіночі організації мають дієвий вплив на увагу до виховної ділянки, підтверджуючи працю виховників Рідних шкіл, цілоденних шкіл і молодіжних організацій та мистецьких гуртків, "щоб залишити слід за собою на землі", - як нас навчав Св. п. Патріарх Йосиф Сліпий.

Найкращий учитель - це приклад праці наших установ, де є доброзичливість, вирозуміння, толерантність, пошана до думки інших. Тоді відразу зростає ініціативність, творчість у планах праці та організаційних завданнях.

Із великою завзятістю створюється добра атмосфера співпраці серед членства. Знаємо, що у нових обставинах наших установ готується молодше покоління, яке нині працює в різних секторах організаційного життя та різноманітних проектах. Вони обмінюються своїм професійним досвідом і так творять змістовну організаційну суспільно-громадську діяльність.

Ми маємо у громадській праці провід - людський потенціал, який намагається заповнити громадську працю добрими ділами та скріпити свідомість поєднанням

**Шануймо
наші
релігійно-
громадські
проводи**

християнсько-національних почувань. Знаємо, що тоді неможливе стає можливим, а єдність ніхто не може подолати.

По всій українській діаспорі наші організаційні проводи також працюють у багатокультурному суспільстві у різних галузях: науковій, культурній, релігійній, економічній та суспільно-політичній, успішно виконуючи своє завдання. Мають дієвий вплив на те, щоб у різних релігійних галузях державного життя в даних країнах досягнути краще майбутнє для української громади.

Віримо і знаємо, що наш релігійно-громадський провід був і є непохитною силою на службі свого народу. Тому від громадської свідомості, мужності й пошани до нашого проводу на зовнішньому і внутрішньому полі діяльності наші досягнення будуть зростати. А своє знання та релігійно-громадський досвід суспільного життя передадуть наступним поколінням.

Щастя нам, Боже!
Мирянка, "Світло".

МРАКОБІСНЯ

Окультизм, поза сумнівом, вже є процвітаючою індустрією. Люди охоче цікавляться непізнаним світом і ставляться до всього цього, судячи з готовності платити великі суми грошей, цілком серйозно. Для людини, яка не знає про православ'я практично нічого (*а в нас таких багато і серед пересічних телеглядачів, і навіть академіків*), православ'я і окультизм зливаються в щось невиразне: для одних - загадково-привабливе, для других - неприйнятне. Багато окултних «цілителів» використовують православну атрибутику і видають себе за православних, у рекламних оголошеннях вони зображені на фоні відомих православних храмів». Цим самим візуально обманюють оточуючих.

Часто інтуїтивне або цілком усвідомлене несприйняття деякими освіченими людьми окультизму сурогату спрямовується ними й у бік усього християнства, мовляв, «мракобісня це все». Тим часом Церква не має жодного стосунку до окультизму-магічних телешоу і всіляко цьому протистоїть.

Крім того, чимало українців, які щиро вважають себе православними християнами, з легкістю звертаються до язичницьких і окультистичних практик, зовсім не думаючи при цьому, що чинять щось неприйнятне для християнина.

Ці непорозуміння слід роз'яснити: з одного боку, ми ніяк не можемо прийняти докори людей невірних - часто звернені просто не за адресою, а з другого - повинні застерегти тих, хто вважає якісь форми окультизму сумісними з православною вірою.

Відомий західний антрополог Броніслав Маліновський, досліджуючи уявлення про всесвіт жителів Тробріанських островів, звернув увагу на те, що ці люди, знані своєю прихильністю до магії, у той же час були здатні діяти цілком раціонально. Вони будують човни, керуючись нескладними, але цілком «інженерними» розрахунками; вельми розсудливо підходять до сільськогосподарських робіт; накопичу-

ють знання про доквілля... Ім і в голову не прийде намагатися замінити тверезий розрахунок магією при спорудженні човна або при проведенні сільськогосподарських робіт. Проте жодна важлива подія - чи будівництво човна, чи сівба, чи жнива - не обходиться без відповідних магічних ритуалів. Чому?

Тому що людське життя вразливе. Ви можете побудувати прекрасний човен, а натрапивши на камінь, потопити його. Ви можете піклуватися про посіви, а їх погубить хвороба або шкідники. Магія - це спроба обезпечити себе там, де звичайні, раціональні методи безсилі. Чи можна сказати, що житель сучасного мегаполісу не знайомий з цим відчуттям вразливості? Вона тільки набуває інших форм: людина може втратити роботу, збанкрутити, стати жертвою злочинців або захворіти, - але вразливість нікуди не зникає. Магія - це спроби встановити зв'язок з окультистичними силами, щоб перестраховатись від небезпек і здобути нові можливості, - реакція цілком зрозуміла і для жителя Тробріанських островів, і для офісного працівника.

Магія пропонує свою відповідь на цю вразливість - ілюзію могутності. Але дуже швидко ця уявна могутність починає руйнувати здатність людини чогось добиватися в реальному житті.

Слідуючи марновірствам, підлаштовуючись під особливе число або розставляючи в квартирі обереги, люди відмовляються (*тією або іншою мірою*) від відповідальності за своє життя і перекладають її на щось порожнє і вигадане. Чи вдало складеться шлюб, залежить уже не від того, як поводитиметься подружжя, а від того, в який день вони його уклали, наприклад 08.08.2008 чи 09.09.2009 року. Успіх у справах - не плід особистої працьовитості, наполегливості і вміння розуміти людей, а, виявляється, його зумовлює те, чи скажімо, правильний амулет людина повісила в себе в домі.

У реальному житті ми змушені наполегливо вчитися і працювати, щоб забезпечити собі хоча б якийсь достаток. Потрібно будувати хороші стосунки з близькими людьми, вчитися любити, проща-

ти, стримуватись та інше. Усе це вимагає значних зусиль і доволі часто не приносить очікуваних результатів. Магія пропонує обхідними шляхами отримати все одразу і готовим, як говорив О. Бендер - «на блюдці з блакитною облямівкою».

Щось на зразок казино: можна швидко збагатитися, але в реальному житті ви розтринькуєте все за один вечір. Людина, втомлена від невдач, сподівається на те, що їй пощастить, і робить чергову ставку. Програє, трохи виграє (*бізнес влаштовано так, щоб людину тримати «на повідку»*). І тоді вона змушена знову і знову бігти до ігрових автоматів, вірячи, що ось-ось їй нарешті поталанить, випаде потрібна цифра, колір, комбінація... Людину затаєгує, вона розорюється, боргує... Так і з окультистичними послугами: чому не спрацювало цього разу? - Напевно, у вас дуже забруднена аура, потрібний ще один сеанс або слід пройти курс поліпшення енергетики; якщо і це не допомагає, треба відвідати певного знаменитого або, навпаки, таємного мага, учня тибетських лам, полтавських шаманів, африканських чаклунів... Таким чином активність людини, яка необхідна для навчання, праці, побудови стосунків з ближніми, поглинається непотрібною гонитвою.

Ілюзія нашої могутності або ілюзія хоч би того, що є «магічний» спосіб вирішити проблеми, тільки робить людину ще самотнішою, нещаснішою і вразливішою.

Але є й інша, можливо, важливіша причина, через яку багато хто тягнеться до таємничого світу. Людина бажає бачення чудес і відкриття таємниць; їй здається, що без них її життя неповноцінне.

Світ, справді, не зводиться тільки до того, що його можна зважити і виміряти; у ньому є страшні безодні і не досяжні висоти. Як сліпі, ми живемо серед сил і реальностей, про які ледве здогадуємося, хоча в той же час відчуваємо, що позбавлені чогось важливого. У людини є духовне бачення і бажання спілкуватись із духовним світом. Англійський поет Томас Еліот порівнював людину у всесвіті з кішкою в бібліотеці: вона звідусіль оточена знанням, яке не в змоззі досягнути, до неї доносяться уривки розмов, які вона не здатна зрозуміти. Втім, кішку навряд чи турбує невміння читати; а

от людину охоплює смуток через незнання таємниць, які, з одного боку, невимовно привабливі, а з другого - недоступні. Ми можемо знайти щось прекрасне і таємниче, те, чого шукає і за чим нудьгує наше серце. Проте окультизм зовсім не веде до цієї таємниці. Він, навпаки, закриває єдині двері, через які до неї можна прийти.

У чому ж головна відмінність між магією і вірою? Мова йде про два протилежні підходи до духовної реальності. У людських стосунках нам також доводиться вибирати між цими двома підходами - між маніпуляцією і довірою. Можна намагатися (*іноді досить успішно*) маніпулювати людьми, використовуючи «магічну» психологічну техніку, а можна будувати з ними стосунки, засновані на взаємній повазі й довірі. Звертаючись до тієї вічної таємниці, яку шукає людське серце, маг прагне її змусити, а віруючий - з нею поговорити. Якщо ви спробуєте маніпулювати людьми, залишитесь наодинці.

Якщо ви спробуєте маніпулювати надприродними силами, можливо, якісь духи і погодяться певний час виконувати вашу волю, але це обернеться ще жажливішою втратою. Виграєте битву, але програєте війну.

Характерним прикладом магічного ставлення до життя є так званий приворот; його обіцяють практично в кожному оголошенні про окультистичні послуги. Маги претендують на те, що можуть змусити іншу людину полюбити вас або розлюбити вашого щасливого суперника (*або суперницю*). Але чи можна стосунки, які є результатом маніпуляції над волею людини, назвати любов'ю? Чи можлива любов, яка не визнає за іншим свободи? І чи буде така любов, до якої можна змусити (*як вірять споживачі окультистичних послуг*), відповідати потребі людини кохати і бути коханим? Є величезна різниця між бажанням «заволодіти» цією людиною і бажанням побудувати з нею близькі, засновані на довірі, особисті взаємини. З приворотом - як і з будь-яким насильством над людською волею - такі стосунки немислимі. Так і спроби маніпулювати надприродним несумісні з вірою і любов'ю.

Магічними заклинаннями і ритуалами людина насправді не наближає себе до тієї таємниці, за якою сумує її серце,

- вона віддаляє себе від неї. Намагається маніпулювати там, де можливо лише любити і довіряти. Навіть Сам Творець всього видимого і невидимого не може вплинути на людську волю, бо інакше Він став би відповідальним за наш вибір.

Маг (відьма, ворожка, чаклун) претендує на те, що може контактувати з надприродними силами або істотами, підпорядковувати їх собі, використовувати у своїх інтересах або на користь клієнта. Він запевняє, що може за ваші гроші забезпечити вам потрібний результат.

Віруючий розуміє, що Богом маніпулювати неможливо і використовувати Його в своїх інтересах - також. Його можна просити, але відповідь не прогнозована прохачем, - на все воля Божа. Його не можна змусити, не можна підкупити навіть великими і товстими свічками з чистого воску - можна тільки просити. А Він, у свою чергу, дасть саме те, що буде корисним для нас, адже Він все знає, і тим паче знає, що нам насправді необхідно.

Тому маг, який вважає, що все в його руках і він може торгувати результатом, з погляду християнства, навіть не ошуканець, а ошуканий.

Усе знаходиться у Божій правіці.

Церква не може торгувати раєм або Божим заступництвом у земному житті, а священник не може обіцяти «гарантованого результату» молебню. Воля Божа не у владі священника. Людина може виразити свою віру в Бога, благоговіння перед Ним, смиренну надію на Його захист і заступництво, зробивши пожертвування на храм - зокрема у формі придбання свічки або подання якоїсь суми грошей за молебен, - це не гарантує результату. Священник, як і мирянин, може тільки просити Бога. І як той, хто має певний духовний досвід і богословську освіту, вказати на правильний шлях, який людина повинна сама пройти, не без Божої допомоги.

Бог вказує, що навіть найбагатші пожертвування і пишні ритуали Він може відкинути, якщо людина не хоче жити в істинній вірі й виконанні заповідей. Його не підкупити.

«Для чого Мені безліч жертв ваших? - говорить Господь. - Я пересичений всеспаленнями баранів і жиром відгодованої худоби, і крові

тельців і агнів і козлів не хочу. Коли ви приходите стати перед лице Мое, хто вимагає від вас, щоб ви топтали двори Мої? Не носіть більше дарів марних... Обмийтеся, очистіться; віддаліть злі діяння ваші від очей Моїх; перестаньте чинити зло; навчіться чинити добро, шукайте правди, рятуйте пригнобленого, захищайте сироту, заступайтеся за вдову. Тоді прийдіть - і розсудимо, - говорить Господь. - Якщо будуть гріхи ваші, як багряне, - як сніг убілю; якщо будуть червоні, як пурпур, - як вовну убілю» (Іс. 1, 11-18). І в іншому місці мовить Господь: «Не здорові потребують лікаря, а недужі, підіть та навчіться, що

означає: милості хочу, а не жертви» (Мф. 9, 12 - 13).

Інтерес до окультизму пов'язаний з двома важливими рисами нашої людської природи: по-перше, ми істоти, які наділені глибоким прагненням до духовного світу; по-друге, ми істоти, які глибоко вразливі - як фізично, так і емоційно.

У всіх людських недоль, усього болю і горя, всього зла світу - від шлюбів, що розпадаються, до світових воєн, є один корінь - гріх. Люди перебувають у стані невтомного і запеклого бунту проти свого Творця. Як говорить Бог через пророка Єремію: «Мене, джерело води живої, залишили, і висікли собі водойми розбиті, які не можуть тримати води» (Єр. 2, 13). Наша біда набагато глибша, ніж хвороба, або бідність, або образи, або навіть самотність, - наша біда в тому, що ми відвернулися від єдиного джерела миру, любові й радості, і ця біда може стати вічною, якщо ми не повернемося до Бога. Не Бог карає людину, а вона сама

відходить від світла і занурюється в темряву.

Євангеліє нагадує нам про те, що ми можемо повернутися до Джерела Води Живої. Велика Тайна, за якою тужить наше серце, володіє особистісною природою. До неї можна звернутися на «Ти», її можна полюбити; їй можна довіритися; її можна слухатися, як Батька, довіряти, як Другу, служити, як Господарю. Євангеліє говорить, що вища, найбільша реальність, Джерело і Податель всякого існування - сповнений любові; більше того - Він і є любов. Апостол Іоанн Богослов прямо говорить: «І ми пізнали любов, що має до нас

обернеться вічною втіхою. За всім, що викликає жах від нерозуміння життя, стоїть Його промисел; і якщо ми покладемося на Нього й покаємося, цей промисел буде для нас спасительним, що вестиме за межі земного життя до життя вічного і блаженного. Ми належимо Богові. Там, де ми безсилі, Він всемогутній. Там, де ми мучимося невизначеністю, Він бачить усе наше життя і всю вічність. Там, де ми блукаємо і спотикаємося, Він неухильно веде нас до вічної радості.

Багато що в нашому житті відбувається не так, як ми хочемо, і нам слід прийняти це з терпінням і довірою; проте чимало залежить саме від нас і є сферою нашої відповідальності. Ми покликані прийняти те, що не можемо змінити; змінити те, що здатні, і навчитися відрізнати одне від другого.

Питання, яке розділяє християн і різноманітних «магів», - це питання про те, у чиїх руках знаходиться наше життя.

Окультист виходить з того, що його життя - як і інших людей - контролюється якимись іншими силами, теж надприродними і надлюдськими, але не Богом. Християнин вірить у Божий Промисел і знає, що людина відповідальна за свій вибір.

З цієї відмінності в світогляді витікають два абсолютно різні типи поведінки. Окультист намагається якимось управляти цими силами, креслити пентаграми, читати заклинання - християнин закликає Бога: «...я на Тебе, Господи, уповаю і кажу: Ти - Бог мій» (Пс. 30, 15).

Окультизм - це відмова від покладання надії на Бога. Можливо, він і сумісний з теоретичною згодою, що Бог є, але ніяк не з живим молитовним спілкуванням з Ним. Однак православна віра не є простою згодою з існуванням Бога, це - живе, визначене ставлення до Нього як особистості. І найкраще це виражають слова літургійної молитви: «Самі себе, і один одного, і все життя наше Христу Богові віддамо».

Андрій ГОЛОВКОВ,
аспірант КПБА,
член Православного
апологетичного
товариства Святого
Іустина Філософа.

Існує декілька легенд щодо виникнення назви свята. За однією з них назва «Великдень» («Великий День») з'явилася аж наприкінці першого тисячоліття з приходом на українську землю християнства. Легенда говорить, що «Великдень називається так тому, що в той час, коли Христос народився, сильно світило сонце і стояли такі довгі дні, що теперішні треба сім зложити, щоб був один тодішній. Тоді, було як зійде сонце в неділю вранці, то заїде аж у суботу ввечері. А як розп'яли Христа - дні поменшали. Тепер тільки царські ворота в церкві стоять навстіж сім днів...».

Згідно з іншою легендою, свято Великодня народилося сім тисяч років тому, ще за часів до християнства і було пов'язане з язичницькими культурами. Ось як її переповідають...

Жили трое братів-мисливців: Тур, Пан і Яр. Зібрались вони якось на полювання. Вийшли в степи неозорі, а жайворонки так розспівався, що аж

ВЕЛИКДЕНЬ

небо дзвенить. Вражено зупинився Яр і мовив:

- Не хочу я, братове, турів полювати, молодих биків стрілами поціляти, а хочу оце поле зорати та засіяти зерном, та зібрати врожай, та хліба напекти людям на здоров'я.

Тільки-но він отаке проказав, як з неба опустилися золотий плуг і золоте ярмо. І гукнув старший брат Тур:

- Се моє!

Хотів схопити плуга - аж він полум'ям зайнявся. Відсахнувся в страхові Тур.

- Се моє! - прокричав середульший брат. Але і йому сахнуло полум'я в лице.

- Ні, братове, се моє, - всміхаючись, мовив Яр.

Він підійшов і взяв золоте ярмо, накинув на пару волів, що паслися поблизу, запряг їх у плуга золотого і проорав першу в світі борозну. А потім-другу, й десяту, і соту. Засіяв поле полтвою - пшеницею дикою, і зросла вона буйним колосом. Зібрав урожай Яр і борошна намолот, і спік першу хлібину, і другу, й десяту, і соту. І людей частував. І навчив їх орати, сіяти й хліб ростити. За все те великі боги Вирію взяли його до себе і скупали в Озері Живої Води. І став Яр - Ярилом, богом весняних робіт і родючості. І спускався він на землю в той весняний день, коли можна було засівати землю зерном. І то був ВЕЛИКДЕНЬ. Тобто Великий День хлібороба.

●РЕКЛАМА

ШВИДКО

ЗРУЧНО

ПРЯМО В РУКИ

Найшвидший і найбільш надійний посилковий сервіс до України та країн СНД. Порівняйте терміни доставки пакунків через компанію МІСТ з другими компаніями і переконайтесь в цьому самі.

- ДОСТАВКА КОРАБЛЕМ
В Україну: 30-40 днів
В Москву: 30-40 днів
В Ст. Петербург: 35-45 днів
Решта регіонів на www.meest.us
- ЕКСПРЕС ДОСТАВКА ПОСИЛОК:
В Україну: 3-5 робочих днів
В Москву: 5-7 робочих днів
- ВІДПРАВКА АВІА І МОРСЬКИХ ВАНТАЖІВ
- ДОСТАВКА АВТОМОБІЛІВ У КОНТЕЙНЕРАХ
- УПАКОВКА І СТРАХУВАННЯ
- ПЕРЕКАЗ ГРОШЕЙ ЗА НАЙНИЖЧИМИ ЦІНАМИ

1-800-288-9949 www.meest.us

Редагує - колегія. Адреса редакції: Релігійний бюлетень журналу "Бористен" "Наша Церква - Київський Патріархат", вул. Телевізійна, 3, 49010 м. Дніпропетровськ, Україна. Тел. 8-050-340-28-27. E-mail: borysten@a-teleport.com

Представництва редакції:

УСІ Mr. V. Babanskyj,
74 Oakridge Lane
Watchung, N.J.
07069, USA.

В Україні: Юрій Завгородній
вул. Артема, 40, кв. 1,
м. Київ. 04053

Підписано до друку 31.03.2010. Формат 60/84/8, друк офсетний. Умов. друк. арк. 1. Зам. № 443.

ТОВ "Перша міська друкарня".

АДРЕСА:
вул. Степового фронту, 11а, 51400, м. Павлоград
Дніпропетровської обл.,
Україна.